

ס פ ר

בוצינא קדישא

זבוח מדין עילדיין ודברים נפלאים מעשים נוראים הירושים
 מופלאים מקדוש עליון נורא דומה למלאכי מרום גדולת אהבתו
 ויראתו הגם רבים מעמו שמעו והזירו בתשובה ה"ה הרב
 וקדוש והנורא איש אלהים בוצינא קדישא מורנו ורבינו ר'

משולם זיסל

המפורסם בעולם כשם קדשו
 והרבי ר' זושא זי"ע ועכ"י זצוק"ל מאניפאליע.

~~~~~

מלקט וגאסף בשקידה רבה מפי סופרים וספרים ונסדרו בסדר נכון
 ובדיוק גדול מוקדם ומאוחר מן ימי נעוריו. והסתופפו בצל הקודש
 זול מרן המגיד הגדול ממעוררש. והיזכו נע ונד בגולה. והסתופפו
 בצל הקודש של אחיו הה"ק הרר"א מליזענסק. ואח"כ כאשר נתעלה
 ישיב על כסא קדשו והרביץ תורה וקדושה בישראל עד יום ב'
 לחודש שבט שנת תק"ס שעלה למרום לישיבה של מעלה.

תנצב"ה

~~~~~

הק' נתן נטע הכהן האבד"ק קאלביעל

~~~~~

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד

ב ו צ י נ א ק ד י ש א

אברהם" ועל ס' גנזי יוסף על התורה חותם
בחתומת אביו "צמ"ל" ועל ס' יכן וצונו חותם
"צמכר"י" ובתבתי לברה"ג ר' זלמן מרגליות
שליט"א האב"ד דק"ק הניפאליא ובתב' לי
שבעתק מנצחו יש שם אביו "ברא"ל". גם כתב
לי שהוא מקובל מאיש זקן שעשה תפלת אל מלא
רחמים בבית החיים דשם צעם אליעזר ליפמאן.
וכבר ר' אלימלך שליט"א משם כתב ח"ל ואודות
שם אביהם של זקני הרה"ק רר"א וכבוד אחיו
הרה"ק רר"ז זללה"ה הלא הם היו שבעה אחים
מאב ואם אחד ושמו ה' ר' אליעזר ליפא חתם
קבלה הוא בידי מדור דור. ומה שהתחכמו
המפסיקים זה צכה זה צכה עשות הוא
ובמכתבי כן הוא צלי שום פקוק עכ"ל:

(ג) גם כתב הרב ר' אלימלך הכיל שברב ר'
אליעזר ליפא אביו האחים הקדושים
הללו ה' יושב צכפר בחצר והיה עשיר גדול ולדיק
גדול וגם אשתו אס הבנים שמחה היתה גדולה
וחסד ואם ארצה לפרוע כל מה שנודע ומעשיהם
הטובים קלרה היריעה מהכיל אך אפס מנהו
אכתוב מנדקתה זלה"ה שעם היותה גבירה
מפורסמת נסעה בכל יום ה' לעיר ליתן נדקה
לעניים על ש"ק והצעל ענלה שה' נכרי לא ידע
כלל מי יושב שם צענלה כי כל יומה לא ראה
אותה פרל והמעשה הוא בחריות עכ"ל. ושמה
ה' מירל חננ"ה והרבי ר"ז העיד על אמו
שלא ידעה להתפלל בביתור רק צרכה אמרה
ככל יום והעיד שצמקום שאמרה צרכה צבוקר
שרתה השכינה הקדושה. (ספר מנחת זכב):
(ד) ובס' דברים ערבים הוצא גם כן עובדה
מנדקת ראל הכיל כי היה נגיד

(ה) הרב הקדוש והגורא מו"ה משולם זושע
זי"ע מאניפאליא הוא הרב הקדוש
והטורא המפורסם בכל חפוזות ישראל בקדושתו
הנוראה והנפלאה דמי לבר אלהין עיר וקדיש
מן שמיא חד מן קמאי המאור הגדול והקדוש
אשר כל הארץ האירה מכבודו ויהי כזית הודו
בזינא קדישא רבה עילאה ויקירא השולח זיקי
אור קדושה וטהרה עמוק עמוק בקרצ ולב כל
איש ישראל והמה יורדים חדרי צנן וגדלו והלליהו
ועשו פרי ורבים השיב משען וכחת את רגליו
משיר לעיר וממדינה למדינה לטהר את לבב
בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם לנטוע
בלבבם יראת ה' ועבודתו האמתית הוא עם
חזיו הרה"ק הרבי ר' אלימלך יחד זי"ע*) ולאחר
עולם זכר שמש הקדוש והטהור ועד דור דור
חמונתו אמונת הש"י אשר שחלו על תלמי לבב
זרע ישראל ודבריהם הקדושים חיים וקיימים
ועוד היום ילהיבו לבב איש ישראל ויזהירו כוזהר
הרקיע וכעס השמים לעובר ונדפס צימיו אלה
הפר מנחת זכב על התורה וכוה קובץ ליקוטים
קדושים הנאמרים באתם בשמו הקדוש של הרה"ק
הרבי ר' זושע זי"ע בספרן של לדיקים תלמידיו
הרבנים הקדושים וחזיריו מתלמידי המגיד הגדול
ממעטריטש זי"ע וכולם נוהגים כבוד לשמו ולאחר
ומחצבים את דבריו בקדושה ובעטרה:

(ז) במגלת יוחסין שצ"ס מים רבים אות
ט"ז כתב ח"ל ודע כי זאת נודע
צעולם שרצונו הקדוש רר"א ואחיו הרה"ק רר"ז
זי"ע מאניפאליא היו אחים ואמנם בהכחמת
ה"ה"ק רר"ר זושא על ס' נועם אלימלך דפוס לבוב
תרל"ו חותם בחתומתו צעם אביו "צמ"ה

בּוֹצִינָא קְדִישָׁא

ב

נתן לו בעד השבויים אז ריחם עליו השר בעזרת הש"י והחזיר לו מעותיו וגם נתן לו מכתב מנייה להשר השני שיסחור עמו. ויחי צבואו שמה וכראות השר תומתו וישרו הערוך אליו במכתב גיסו השר הראשון נתראה מיד למכור לו כל הפשתן במחיר זול מאוד ושלח עמו להראות לו אולרות הפשתן שיש לו בציותו ובחלרותיו סביב ויחי צלכתו בל לאזניו קול כציות נבי וישראל את איש אחד מעבדי השר לאמר מה הקול הזה הנשמע ממרחק ויגד לו כי נלקח בשביה איש יהודי בשביל אחיך הוצו וכבר הוא יושב כמה ימים בלא מזון ומחיה שהשר חינו מניה ליתן לו כלום עד שימותו ברעב ומסתמא עזב מיד את קנין הפשתן ופדה את היחודי בעד כל כופר אשר הוצת עליו. ופנה אח"כ אל האדון ולאמר באמת הייתי רוצה לסחור עמך אבל כיון שאני רואה ממך מעשים אשר לא יעשו לענות כל כך איש בשר ודם כמוך איך אפשר לעשות עמך מסחר וקנין. אבל הש"י העב אליו חסד צעיוני השר ולא יכול השר לעצוב אותו ואמר לו הכה אני מציעיך שלא לעשות עוד בדבר הזה מהיום והלאה וגם את הממון שנתת לי בעד פדיון היחודי לחשוב לך על השבון הפשתן וללא ורכב על דבר אמת לקנות ממני הסחורה עוד בפחית ממה שרציתי ממך בפעם הראשון וכן היה בקנה והלליתו וברוית הרבה ונתעשר עושר גדול. (עי' דברים דברים) :

(ו) הרב מו"ס אליעזר ליפא הגיל הי' אהיו של הרכ"ה מו"ס אלימלך המכונה פילע ש"י משמשו וגאמון ביתו של הרכ"ה המגיד הגדול ממעורבות מוהר"ב זי"ע. ומקום דירתו של ר' אליעזר ליפא * הי' בכפר לאפאחי סמוך לעיר טיקטין החזיק שם את הארענדל בציור ובכדור וכל עובד והוליד בנים ובני בנים ולפי המבואר כאן לעיל בדבריו את ד' הויד שצטט בנים ובא"א איתא שהי' לו ד' בנים וגרלה שרציו הרי"ר זשא הי' הגדול שצבולס כי הי' גדול מאחיו הרי"ר אלימלך ט"ז שנים שגולד קודם

ובשע ונדיב לב ודרכו הי' בעת שנסע בדרך ליקח עמו על העגלה כל איש ואשה אשר פגש אותם הולכים בדרכו ופעם אחד פגש באיש עני הולך ומשאו על כתפו משא לעיפה ויקרא אותו אליו שיבט עמו על העגלה אבל העני לא רצה באמרו כי הוא רוצה לילך רגלי כדי שיקבץ נדבות גם בכל הכפרים העומדים על דרכו אבל אם יסע עמו ישר לעיר הגדולה הלא יפסיד נדבות הכפרים והשבי לו מהרא"ל שהוא מכיר ויתן לו נדבה אחת אפים לשלם לו כנגד מה שיפסיד ע"י הנסיעה אבל העני מיואן גם זה באמרו כי זהו נחת רוח שלו אם הוא הולך על הפתחים בעיר ובכפר ובאשר ראה מהרא"ל שצבולס אופן אין העני רוצה ניסע עמו בעגלה התחיל לבקש ממנו שעכ"פ משא כבדה שלו יכול הוא להניח אליו על העגלה ויביא אותה אליו בעיר במקום פלוני ונתן לו בעבור זה ג"כ נדבה כגונה עד שנתראה העני להניח לרור שקו על העגלה :

(ה) היה עסקן גדול במאות פדיון שבויים ובצנז לפעמים רבות גדול ופעם אחד לקח אדון אחד בשביה את הארענדל שלו עם אשתו ובני ביתו בעבור שלא שילם לו שכר הארענדל זמן רב אבל הרב ר' אליעזר ליפא לא היה לו רק חלק בסך וכחוצ היה כמה חלפים ונסע אל האדון עם האלק בסך ועל בניו הן נזהר להחפול לה' באמירת תהלים שיתראה האדון לקחת ממנו הסך שיש לו בפדיון השבויים ונסע אל האדון וטען עמו מה תרויה בתפיסת היחודי ואפילו אם תכרוג אותו לא תרויה כלום לכן הואל נא לקחת בעבורם חלק הכסף והי' נתן את חינו צעיוני השר הכוא והוליד את היחודים לחפשי בעד האלק הכסף. אז פנה האדון אל הרא"ל ואמר לו לפי דעתי איש עובד וישר אתה לסחור עמך בזמן לך נא אל גיסו השר ממקום שלישי שיש לו הרבה פשתן למכור והוא מצבולס סוחר ישר וגאמון בזמן לך מכתב מליא להציג לפניו בחור אדם המעלה וימכור לך צול ותרויה ענהו מהרא"ל שאין לו יותר מעות כי כל רכשו

גאליציען סמוך לעיר טארנוב או סמוך לעיר רישא

(*) עיין לקמן אות פ"ב שהי' דירתו צמדיית

צעולם מעיר לעיר ולא עבר דרך עיר מעזריעט
מקום דירת דודו אחי אצין הר"ר פילע ואס
ראה את פני המגיד הגדול ותקשר צעדות
אברה וקיצל שם עבודת הש"י בהצבעות
הגשמיות:

(ח) שמעתי מה שאמר הרב המאור הגדול
מור"ה דוב צער ז"ל ממעריעט
להרב הקדוש ר' משולם זוסיא מהאניפליא צעת
התקרבותו אליו שלמוד את עלמו צעדות הבורא
שלשה דברים מתוקן ושצטב דברים מן הגגז*
שלשה מן התיוק אלו הם א) שיהיה חמוד

לו (שם אות קל"ו) וגם הוא היה המעורר את
אחיו הר"ר אלימלך אח"כ לכתת גליהם מעיר
לעיר ללכת בגולה כידוע:

(ז) ויהי אחרי מות הרב מור"ה אלעזר ליפא
צעזער וכבוד ובשם טוב והאחים
חלקו ביניהם את עצבותו ניתנו כל החובות
שנשארו מאציהם להר"ר זושא לנחלה בששצם
שהוא איש פנוי מערדות ואינו עוסק בחורה
בהתמדה לכן יהי היכולת צידו להשתדל בגביית
החובות אכן כמובן שכל החובות ירדו לעמיון
ולא נפרע מהם מאומה ועצב הכל והתחיל לשועט

לעשות לשם שמים אלא עיקר החידוש הוא לעשות
לשם שמים בדברים גשמיים כגון תלויות המגל
ואכילה ושתיה והנה זה הוא צמאל כמו גג החומר
ומתחת לגג אל הבית ואינו הולך דרך הפתח כן
צא זה לבית השי"ת ע"י עזרה זו ואין היצר הרע
מרגיש בו לנעול ע"כ אמרו רחובינו ז"ל (צרכות
דנ"ה ע"א) שלחן מספר ודומה למזבח ובשם הרב
מ' דוב משל על זה הענין שיש לכל מסגר מפתח
שפותח ציון ולפי המסגר כן מכוון המפתח ויש
גנבים שפותחין צלי מפתח דהיינו שצוצרין המסגר
כן הענין שיש לכל דבר נעלם מפתח והוא הכוונה
המכוונת לאותו דבר אצל עיקר המפתח להיות כגגז
שצוצר הכל דהיינו לשצור הלצ בהכנה גדולה וישצור
המסך המגדיל שעל ידו הוא ההסגר לאדם כו'
ע"ש בדבריו הקדושים.

ובאוצר החיים פ' משפטים דק"ס ע"ג ח"ל ענין
גגז הוא כיסוי והסתור ותגניז אותי (צב'
ויאל) מתרגמנין וכסיתת מניין וכן הורדל קורין
גגז על שמהכסית צבים שלה וכן הנעל תצוזה
נקרא גגז על שצריך לכסות עמו ותצוצתו מפני
התקטריגים וכן ישראל גנבים הם שידועים לרצות
את קונם תצפלתם בדברים שלא יצין המתקטר וכן
מכסים מעשיהם מפני היצר שלא ימנעם הכל כידוע.
עכ"ל

ובס' כ"ח דו"ז ע"ה שועתי צסם הה"ק ר"י
מורקי ז"ל שאמר שיש ללמוד שלשה דברים
מתיוק. א) אם הוא רעב צוכה כן אכנתו אם אין

(*) בס' ראשית חכמה שער הקדושה פ"ג ח"ל
וכתב הר"י אצבה ע"ה צס' מנורת המאור
מנינו שהרבה מי אדם כופין אותם צבועים צא
וצמים ובכל מיני כפיות על שידו דברים שנכסלין
צסם וכסולין כל הכפיות מורים צסם דבר
צפיהם שיתחייבו צהולתו הרינה ואע"פ שרואה
שאינה אלא מיתה זמניית כי יודעים צצירור שהיום
או מחר ימותו עם כל זה כדי להרויח חיי שעה
סוצלין דקסם ומקגלים כל היסורים שצעולם על
אחת כמה וכמה למי שאין כופין אותו שיאמר
דברי נבלות הפה ואין לו דציצור זה הנאל אצל יודע
שצאמרו גדול עונו מנצו וידעו עליו מיתה עולמית
שהיה לו לסתום ולצלוס כיו מלצמרו כי כל המנצל
פיו דינו נהפך עליו לרעה כדגרסינן פ"ק דכתובות
(ד"ח ע"ג) על כן על צצוריו לא ישמה ה' וגו'
(ישעיה ט' י"ז) מאי ועוד ידו נעויה אמר רב
הנן צר תנא הכל יודעין למה כלה נכנסת לחופה
אלא כל הונצל את פיו ומוציא דבר נבלה מפיו
אפילו נחתם לו גזר דין של ע' שנה לטובה נהפך
עליו לרעה וגרסי' נמי צנמ' שצח פרק צמה
מדליקין (דל"ג ע"א) צעון נבלות הפה לרות רצות
ורעות יגזרות קשות מתקדשות צעולם כו' ואמרו
רב הסוד כל המנצל פיו מעמיקין לו גיהנם כו'
רב [נחמן צר ינחן] אמר אף השומע ושותק כו'
ע"ש:

ובס' אור הגנון לצדיקים פ' משפטים ז"ל אם
צמתרת ימאל הגגז כו' כי כשלמוד אדם
חורה לו עוסק תצפלה אין חידוש כל כך שיוכל

בוצינא קדישא

וחלב כך סיפר הלדיק למורי חמי ז"ל. (היכל הזכרה פי' וחתקן): [ועיי' במי' שבת דנ"א. ובצ"ר פ"ל אות עי']:

(י) **בעת** שהיה רבינו הר"ר זושא מודד בעיניו והלך בצגדים קרועים ומטולאים בא לק"ק שינאווי (מקום דירת אחיו הרב"ק הר"ר אלימלך צעת שנתחדש להרבי ר' שמעלקי שהי' אב"ד דק"ק שינאווי צעת הכוה' והי' הרפה לאחיו להחזיקו בציתו מפני אשתו ולכן שלח אותו אל אופק אחד שם צעיר להיות שם על שלחנו על חשבוננו. והרבי ר' זושא מגדול עבודתו בתפלה ובתיקון חלות וצלימוד בקול רם ובתלהבות עורר את האופק ואת כל בני ביתו ולא יכלו לישן ולא לעבוד עבודתם וספרו זאת להר"ר אלימלך ואז הכניסו בציתו וראה גודל יראה שמים אשר לאחיו וזוהי לעשות סעודה עבורו. אך הרבי ר' זושא אמר שלא יאכל בשר עד שיראה מקודם סבין של שחיטה של הש"י. וכאשר בא הש"י לא הועז סכינו בעיני הרבי ר' זושא וחקנו כמה פעמים ולא עזב בידו הביא סכנים אחרים וכולם לא הועזו עד שבפעם האחרון הועז. ושאל אותו אחיו הרבי ר' אלימלך הלא הסכנים היו כך גם מקודם וכעז לו הרבי ר' זושא מתחלה היה לו להש"י צלות והיה תועבה בעיני הש"י כדאיתא בגמרא (סוטה ד"ג:) ועתה אחרי רוב הערדות וציון שצ' בתשובה ובא לידי עושה עד שהועז בעיני הש"י לכן הועז גם סכינו. ואז כראות הר"ר גודל מעלתו הקדושה של אחיו ביקש ממנו שיקרב גם אותו למעשריטש אל המגיד זי"ע. ואל' אות קג"ב:

(יא) **הרב** הלדיק הקדוש מו"ה זושא ז"ל כשהיה רך בשנים נעשה חצר ליראי ה' לכת החסידים אשר שמשו כל לרין צבית רבן הקדוש זי"ע הרב המגיד ממעריטש ז"ל והיה הלדיק ר' זושא נחבא אל המחצאות ואל היער ושם היה מנעים שירות ותשבחות להש"י בתהלהבות ובאהבה עזה ובתשוקה עלומה עד

בשמה. (ב) ושלא יבא בעל. (ג) ובזכר על מה שמבקש: ושבעה דברים מן הגנז אלו הם (א) שעבודתו בלילה. (ב) אם לא השיג מבוקשו בלילה אחת יתחיל להשיג בלילה השני. (ג) מה שכולם חורבים זה לזה. (ד) מוסר נפשו בעד דבר קל. (ה) ואעפ"כ אע"פ שזא לו במס"כ אין הדבר נחשב בעיניו שהרי מוכר שוה ה' סלעים בעד פחות שבמטבעות. (ו) מקבל כל מיני הבכאות וכל מיני עינויים והוא עומד על דעתו. (ז) שאומנתו יפה לו בעיניו לא יחליפנו ולא ימיר אותו ע"כ. אתה קורא הנעים הביטה וראה כמה עמוקים דברים הללו צעלה לעבודת הש"י. (שמועות טובות):

(ט) **סיפר** לי מורי חמי הלדיק המפורסם מו"ה אברהם מרדכי מפיטשבור ששמע מהלדיק הרבי ר' זוסיא ז"ל מהאניפאליא שספר לו האריך בעניוהו הי' שמש צעיר ואסערהא והיה דרכו להתענות שנים ושלשה ימים ואח"כ היה הולך לבקש מאיזה בעל הבית שיתן לו על לחם להשיג נפשו. ופעם אחת אמר בלבו שזה חסרון אמונה לילך ולבקש לחם אלא יבטח באלהיו ובאמונה שלימה שלא יחסר מזונו. ופעם אחת התענה שלשה ימים כדרכו ואחר התענית לא היה מי שיתן לו מעט לחם והתענה והלך עד שהיה קרוב למות ולא היה מי שיתן לו שום דבר והיה רעש גדול למעלה ולא היה בכל המקום מי שיזדמן לפניו זה המנוח הגדולה לקיים נפש קדוש כזה כי לא היה אפילו אחד שיהיה ראוי לזה אף שהיו שם אנשים כשרים הרבה לא היו ראויין למנוח כזה שישלח לו הש"י דורן כזה כמבואר בזוהר (פרשת ויקהל דקל"ח ע"א ועי' בסוכה דמ"ט ע"ב רש"י ד"ה שמא) וברא לו הש"י שני דדין צפוי אחד הוליא דבש ואחד הוליא חלב ושלשה חדשים היה ניזון מהם הדבש וחלב שהיה יורק מן הדדין שבפיו ואחר עבור שלשה חדשים בא אליו אחד ואמר לו זוסיא קח לך ששה גריאשים וקנה לך לחם אזי ברגע נפסק זה הדבש

בעל. (ב) שאינו דואג כלל כן אחריו צריכים שלא נחבא כלל רק לעבוד את הש"י בשמחה תמיד עכ"ל

לנו פרנסה צריכים ג"כ לזכות לפני הש"י (ב) שזינו הולך בעל כך אחריו צריכים ג"כ שלא לילך

ה

בוצינא קדישא

מלך ציפיו כך לי התמנות זאת כמו התמנות אחרת כיון שגם על ידי מלאכתי זאת אהיה רגיל בהיכלי מלך ושיני תראה פני מלך ושנים ויעש האיש כן ויהן מכספו לשנים הקרובים למלכות ויחלק ביניהם כל שאריה הונו עד שפעל אללם כי מסרו בידו משמרת זו להיותו מסיק העלם בחגרי בית החורף אשר למלך:

ובאשר כל חשקו ורצונו היה לשרת באמונה באהבה עזה את פני מלכו האהוב אליו בכל נפשו לכן שם עיקר מגמת פניו להסיק העלם באופן שיקבל המלך הנאה ממנו תמיד והשכיל למצוא את חוס הבית תמיד ע"פ חשקו ורצונו של המלך והטעם תמיד את אצו אל חורי הבית אשר המלך צבדרו יושב שם תמיד למען יוכל לשמוע מה צפי המלך על אודות מה חוס הבית ועל כל מחשבותיו להא שיהיה החוס ממנו ממש כפי הצורך בכל יום ובכל עת ובכל שעה על פי מה הקור והחוס שבחוץ וכל היום עבד עבודתו באמונה בנסיונות העלם במקלות ובגרן וכל כלי למען ידע כי יושב ויהיו מדת העלם הראויים להספק כל יום ויום מכוונים כפי נרכס לפי צורך הקור והחמימות למען לא תהיה חמימות יום אחד קשה מחצירו ויעש האיש בתחבולותיו האלה נחת רוח גדול למלכו אשר אהב סלה:

לימים התפלא המלך על עוב מה חוס הבית אשר יתענג עליו זה מקרוב מדי יום ביומו מה שלא היה לו כן בימים שעברו וישאל את סריסיו על הדבר הזה ויספרו לו ויאמרו איש אחד מעבדיו הנאמנים לך מירכתי ארץ ממשלתך בצד את כל הונו ורכושו באהבתו אליך אדוניו המלך למען ישרת אותך באהבה ויהי כאשר בא הנה לא מלאנו לו שום התמנות אחרת וגם הוא צעל מלאכה פשוטה ואינו מכיר לא כתב ולא לשון ואינו מדין שום דבר חכמה ודעת. ומאשרתו שאהב אותך אדוניו המלך ימרוץ חשקו לשרת את הוד פניך שמנו על שמי המשרה הזאת להסיק העלם צדתיך וצמוריק והוא שמח בחלקו ומעמיץ בתחבולותיו מדי יום

שכיה ראו לאמר עליו מקרא שכתוב (משלי ה') באהבתה תשגב תמיד כי היה נראה כאיש שהוא משוקע ברעיונות ומשתומם תמיד מרוב דקדקו בדבש צי"ב וצי"ש ואחיו הצדיק הרב מו אלימנך עדין לא נתחבר אז לחברת החסידים ואנשי מעשה והיה לומד תורה צפצפות כדרך הלומדים ויהי כאשר ראה את אחיו הצדיק ואת התנהגותו וישאל אותו למה הוא מתנהג בצרות ותהפוכות כי היה מעשהו נראה זר ורחוק בעיני כל הלומדים והשיב לו אחיו הצדיק והקדוש מו"ה זושא ז"ל ואמר לו אחי אחי הנהי להפך לך משל צממשה נפלא למען תדע ותשכיל ותבין את כל אשר בלצני:

במדינה אחת היה מלך גדול ומהולל מאוד וחכם נפלא וכי בני המדינה האהבוהו אהבה עזה מאוד מאוד. ויהי שם צמדיה צעל מלאכה אחד והיה עבדו גדול מופלג בעשרו שנתעשר במלכותו מאוד לימים עלה במחשבתו לאמר מה גזעתי יש לי מכל הכון הרב הזה הן מעטות ותענוגות צי"ב אדם לא אהבתי מעולם כי אם הלחם אשר אני אוכל גם מלצויו כבוד לא אהבתי להתהדר ולהתפאר בהם ואם כן מה יגיע מכל כספי הרב אשר לצדתי ומה טובה יגיע לי מה:

ויועץ לאסוף כל הונו ורכושו ולתכור כל ביתו וחצריו ולקח אתו את כל ממונו ליסע לעיר המלוכה מקום מושב המלך ועיי"ו רוב ממון יהיה יכולת בידו להתקרב אל המלך ולהזות בנועם אור פניו זה יהי לו תענוג אמיתי ויעש כן ויסע אל העיר המלוכה וילך בין סגני ושרי המלוכה להקור ולדרוש על אודות חוס התמנות ושירות אצ"ר אולי יהיה אפשר לו להשיג בחצר המלך ויאמרו אליו השרים כי הך להתמנות אחת יש לבשו מקום פנוי והוא להסיק העלם בחגרי בית המלך אכן גם לצד זה לא יתנו רשיון לכל איש ואיש רק לאיש אשר המלך חפץ ביקרו והוא ראו והגון לשרת בהיכלי המלך:

ויאמר האיש בלבו כיון שכל עיקר מגמתו ויפלי ירצני הוא רק לחזות בנועם

בוצינא קדישא

1

וישמח האיש בזה מאוד ויקוד וישתחוה לאפיו
ארכה בחדות וכל למלך על עוב לבו ועל חסדו
ואמתו וילך האיש שמה ועוב לבו ויעשה כדבר
המלך ויקוב חור בתקרת בית המלך וכפעם בפעם
כאשר בא חשק לאהבת המלך מיבר אל מקומו
ויצט משם וישקף על פני המלך ויתענג בזה בכך
חשק לבבו:

ויהי צימים הבס ויעש המלך משחה גדול לכל
שריו ועבדיו וכל השרים יושבים עג
מקומם הראוי להם כל אחד לפי כבודו ומעלתו
ובנו יחידו של המלך יושב בראש הקרואים ויהי
בטח משחה היין כעוב לבו בן המלך ציין וכשל
בלשונו ויוליא מפיו מילין בפני המלך והשרים
וידבר דבריו בלי דעת והשכל עד אשר חרה חף
המלך עליו ויגרשוהו מביתו וילך עליו לא תראה
פני עד מלאת לך שנה תמימה:

אמנם בן המלך לבו מלא אהבה לאציו המלך
והוא מתענגע באהבת המלך ונפשו
עליו תערגו ועיניו כלו מייחג מחי אהבה לראות
פני אציו המלך ויהי צשמושו כי האיש מסיק
התנורים זכה למוכר ומתן מאת המלך שהרשה
לו להביע בפניו בכל עת על פי החור שעל פני
התקרה ביקש מאת האיש למען יניח גם אותו
להביע מתוך חורו זה על פני המלך כי התחמץ
לבו בקרבו בראותו ארת נפשו שנתגרש מעל שלחן
המלך לעומת זה האיש הזוכה לאור פני מלך
בכל עת ועוזה כרצונו וחפזו:

ויעץ האיש ויאמר אל בן המלך חי לך בן המלך
הנה אנכי איתם סכל חין לי בינת
חדם חין בי לא חכמה ולא שכל חייני מכיר כחצ
ולשון וצדקת תהשג חרפה למלך אם איש כמוני
יעמוד לפניו בכל עת ולכן זאת היתה לי לעונג
ושעשוע כי הרשמי בחסדו להביע עליו מן חור
העלייה. אכן אתה בן המלך הכס אתה ומלומד
גדול בכל החכמות ויודע צמושכלות ואתה מכיר
מקומך בראש הקרואים היושבים ראשונים במלכות
ותהי לך דבר קשה להשגיח על דברך שהולאת
מפיד בפני המלך והשרים חוי לה לאותה בזה
ובלימה שעס גדול חכמתך וצינתך יצטר ממך
דבר קטן כזה. שמוענו אדוני מהיום והלאה וראה

ביומו לא ייעף ולא ייגע לא ימים שיהא לעיניו
ותנומה לעפעפיו רק בזה מנחת לבו להכין
העשים במדה במשקל במשורה:

ויהי כאשר שמע המלך את דבריהם וייעצ
בעיניו מאוד וילך להביא את האיש ההוא
לפניו כי היה יקר צעניו לראות פני אובד נאמן
כמוהו ויהיה מי שיהיה חף כי חיינו בר שכל
גדול והכס מפואר ואיך ראוי לבוא לפני המלך
במקום שרים וחכמי ארץ יועזי המלך הפרתמים
אעפ"כ מחמת אהבתו הגדולה למלך ראה המלך
לראותו לדבר עמו פנים אל פנים:

ובאשר הוצא לפני המלך וישמח המלך עליו
מאוד וישאל אותו המלך מה יקר
וגדולה אעשה לך בעבור גדול אהבתך אלי. ויען
האיש ויאמר אל המלך הנה יקר וגדולה לא נחש
צעניי לבלום וצאלה נה חפצתי כן רכוש גדול והון
רצ כבר היה צירי ממה שרכשתי לי בצעת אפי
במלאכת ידי ופזרתי הכל מאהבתי אליך אדוני
המלך כי אהבתך יקרה לי מעז ומפנינים ומה
שזכיתי לשרת את המלך עוב לי מאלפי זב ובסף
ומה נחש צעניי גמול של יקר וגדולה חף אם נה
מלאתי חן צענייך אדוני המלך יאות לי לדבר הזה
שאוכל לחזות ביועם פני מלכי ואדוני בכל עת
אשר יתעורר בקרבי חשק אהבתי אליך ובכל עת
אשר תלמא נפשי ותערוג לקראת אור פניך מלך
ציפיו תחזירה עיני משרים לנולאות תשוקת נפשי
וחשק לבבי בזה:

בשמוע המלך דברי האיש וישמח מאוד בדבריו
ויתענג על רוב אהבת עבדו זה אליו
אמנם היאר לו מאוד לנולאות משאלות לבבו כי
חרפה הוא למלך להתראות בכל עת לעיני עבדיו
ואין זה מנימוסי המלכות שעבדיו יבואו לפניו
בכל עת אשר יחפזו ויען המלך ויאמר אל האיש
הדובר זו הנה עם כל אהבתך אלי הקשית לשאל
דבר שאין באפשרות נימוסי המלכות לתת לך
שאלתך ובקשתך. אך מרוב חשקך לראות את פני
הנה זאת אעשה לך אחי לך רשות לעשות צעליית
הבית חור קטן ודרך החור הזה תוכל להביע
לתוך ביתי ולראות את פני בכל עת אשר יעלה
על מחשבתך הרצון לראות פני מלךך באהבה.

באותו מעמד בוא וצרכה מפנה שלא ישרוף אותה
בבבל פיו הקדוש בן סיפר הרב מקאחולי בשם
אביו (מ"ב):

(יג) רבינו הרב ר' זושא ה"ו לו ענא לעטיל
שהיה רשע בן כל מה שעשה
ביום זה שהי' נראה בעיניו לחטא ובכל לילה
קודם השינה היה קורא את הלעטיל של אותו
היום ועשה תשובה גדולה וצרכה הרבה מאוד עד
אשר נמחק הלעטיל ואז ה"ו יודע שנמחל לו.
(נכסח ישראל דס"ח ע"ד):

(יד) רב אחד כתב וז"ל להשלמה ספרי
המפואר הנני להודיעו מה שמעטתי
בשם הרה"ק הרב ר' זושא ז"ל מחסיד מפואר
שפעם אחת כשהלך הרה"ק הכי"ל בגולה עם
העניים ממיר לעיר היה בין התפרות של העניים
עני אחד שהולך עמו גם את בתו נערה קטנה
ופעם אחת כשרא' הרה"ק לאכול השתדלה
הנערה הכי"ל להושיט לפניו סעודתו וכשראה זאת
הרה"ק ברח משם כמה ויערסע והיה ירא
להציע אחריו רק רץ בחפזון גדול וכאשר שאלו
אותו למה רץ ועל מה רץ ענה ואמר הלא משנה
מפורשת הוא צמא' אצות פרק ד' הוי בורח מן
העצירה (זה כתב הרב ר' ישעי' קולנימוס ע"ב):

(טו) פעם אחד שאל הרב ר' זושא ז"ל את
אחיו הרב ר' אלימלך ז"ל ואמר לו
בזה הלשון ברידער לעב הלא כתבו בספרים
הקדושים אשר כל הנשמות מישראל נכללו בחדם
הראשון והיינו גם אנתנו שם בתוך כל אותן
הנשמות והיינו עמו בעת שאלל מען הדעת טוב
ורע ומדוע לא מנענו אותו מזה. והרבי ר' אלימלך
השיב לו ברודער לעב הלא היינו מוכרחים
להניח אותו לאכול כי בוא לא ה"ו נשאר עינה
בלבו משקר ולשון הרע שאמר הנחה ואמר ונפקחו
עיניכם והייתם כאלהים יודעי טוב ורע ותוכלו
לברוא עולמות כמו שאלל מען זה וברא את

להשיגה על אופני דיבורך שלא תוילא מפני דבר
שלא ברצון אבך והעיקר הוא שחשים מחשבתך
ענ הדברים שאתה מוילא מפני שמחשבתך עם
שפתותיך יחדיו יהיו תואמים תמיד ואז בעת
תמלא חן בעיני המלך ופנים אל פנים תחזירה
עיניך מלך ציפיו:

ואחרי הדברים האלה כאשר כילה הרב הנדיק
והקדוש ר' זושא את סיפור המשל הזה
אמר לאחיו הנדיק הרה"ר אלימלך בגדול ענוותנותו
אחי אחי אחת יודע כי אני אין צי לא תורה ולא
חכמה לא דעת ולא תבונה לכן אני לריך לעבוד
עבודת עבד צעמל רב ויגיעת נפש כדי שיוכל
לראות פני מלך מלכי המלכים עכ"פ מן החור
המנס אחת תלמיד חכם מופלג איך לריך כי אם
להשיגה היטב על דיבורך ולימודך ותפלתך שיהיו
מחשבותיך ולבך עם כל הדיבורים שאתה מדבר
בתורה ותפלה וכו' ואז תהיה מהיושבים ראשונה
במלכות ומרואי פניו יח"ש לעד ולנצח נאחם ואז
יפיל עליו הרה"ר אלימלך ויסע עמו יחד למעזריטש
לקבל תורה מפי רבינו הגדול המגיד הגדול
ונעשה לו תלמיד מובהק:

(יז) לאשר הזכרנו במאמר הקדום ענוותנותו
של רבינו הרב ר' זושא אמרו
להםמין כאן את הסיפור בשם הרב מקאחולי
שסיפר שפעם אחת היה רבינו אלל הגאון
הקדוש * מוהר"ם מנעסכין [אביו של הרב
מקאחולין] ונתן לו הגאון מוהר"ם את חדר שלו
ללינת לילה ומוהר"ם ז"ל היה צבית אחר ושמע
אחר תזות לילה את הרה"ר שקם מנמטחו
בהתלבבות עמומה ורץ בחדרו אנה ואנה והיה
צועק רצש"ע הנני אובד אותך אך מה אוכל
נעשות הלא איני יכול מאומה ואח"כ רץ שוב
כמקדם ואמר כך כמה פעמים ורץ כמה פעמים
בהתלבבות נורא עד שאמר הגאון הקדוש
מוהר"ם מנעסכין לאחד שהי' עומד עמו שם

כמוצאר שם את ז' אי"כ נתיישב צנסכין בשנת
תקמ"ט ואז כבר נהג הרב ר' זושא נשיותו אחר
אחיו הרה"ר נסתלק בשנת תקמ"ז כידוע
[האוסדר]

(*) ולפי השערתינו היה ענדא זו זמן רב קודם
שנתיישב הגאון מוהר"ם ז"ל צביר נעסכין כי
הוא ז"ל נסתלק בשנת תק"ס כמוצאר בשנת מוהר"ם
צנס"ס רשפי אש את לילה וצנסכין ישב יח"א שנה

בוציא קדישא

ח

לאמתו צערך ארעבה שצושת ונתן הכוהה להסופר דמערעטש וואו"ז נפקד מרצו ונסע לשלום לביתו ודרכו ממערעטש לביתו היה על דרך עיר אניפאליע ובעיר אניפאליע הי' אכסניא שלו סמוך לבית הסופר סת"ס דם ולכן בכל עת צווא לאניפאליע צא הסופר דשם אל אכסניא שלו שגם הוא היה מן הסרים למשמעת רציו הגדול ממערעטש אבל צו הפעם היה ממש לילה של ר"ח שצט והיה הרצ בעל התניא עיף מאוד צווא לאניפאליע ולכן לא הלך מיד לבית הדיק ר' זושא אך הלך ללון בהאכסניא אמנם גם הסופר לא צא אליו אל האכסניא ח"פ שהיה רגיל תמיד לצא מיד אך צבוקר כאשר קם רציו בעל התניא קידם הסופר את פניו והתנגל לפניו על שלא צא אליו בלילה כי זה איזה ימים אשר נקרא לבית הרצ ר' זוסיא מפני שיכתוב נו את פרשיות התפילין ע"פ נוסח חדש ויתקן לו הבתים והכרעושת ויראה למהר ולגמור הכל על ר"ח שצט יען הראו לו מן השמים שמיום ר"ח שצט יתחיל רציו המגיד להניח תפילין כאינו לזאת רצונו שגם הוא יתחיל בתפילין כללן לכן הוכרח הסופר למהר ולגמור בלילה שיהי' מוכנים כאור צוקר לכן לא היה לו פנאי לצא לאכסניא והנוסח שנתן הרצ ר' זוסיא לסופר הי' ממש אותו נוסח שהעלה אדמו"ר הרצ בעל התניא לפני רציו הגדול המגיד דמערעטש. (כן כתב הרצ הגדול החסיד האצ"ד דק"ק יוצעפאח) :

(יח) **פעם** אחת כתב אדמו"ר בעל התניא ז"ל מכתב אל הרה"ק הרצ ר' זושא זי"ע ובחוק תוארי הבבז אשר כתב עליו כתב ג"כ תואר "שר התורה" והעומדים שם התפללו על תואר זה ואמרו שתואר זה ראוי לכתוב על גאון מפורסם צנגלות התורה אבל הרה"ק אע"פ שהוא חסיד צהכלית החסידות אינו מפורסם צנגלה. השיב להם הרצ בעל התניא דעו שצאמת הוא שר התורה ואספר לכם גובא דעובדא פעם אחת צעת שהיינו צצותא חדא אלל רציו המגיד זי"ע אחר התפלל הראה אחד מן החסידים מתאמר צספר צוה"ק שהי' מוקשקש מאוד ופלפלו כולם צלשון צובר זה אומר כה זה אומר

כשולם לזאת הנחנו אותו לאכול שיראה שכל זה שקר וכזה ואפי' שאכל הוא רק אדם ולא יותר. (שיחות לדיקים) :

(עו) **שמעתי** מפי קודש הקדשים אדמו"ר קדוש ישראל [הוא ניהו בגאון הקדוש מרזין] וזלה"ה בלי ש"ק פ' וישלח שנת חר"ז לפ"ק מקודם אמר תורה קדושה על פסוק ויקרא לו אל אלהי ישראל אה"כ אמר צזה כלשון ר' זוסיא לא אמר תורה מימיו על השלחן מפני מה מפני שכל תלמידי המגיד לא אמרו תורה על השלחן כל ימיהם משלהם רק מה ששמעו מהמגיד לא הוסיפו ולא גרעו ור' זוסיא היה לדיק אשי כאשר פתח זקני המגיד ז"ל לומר תורה הי' לריך מקודם לומר הפסוק שיאמר עליו תורה וכאשר התחיל את לשון הפסוק ואמר תיבה ראשונה צצפסוק ויאמר או וידבר או תיבה אחרת הרגיש ר' זוסיא מיד הארת התורה שיאמר זקני המגיד ז"ל והתחיל לעשות תנועות גדולות וצלצל את השלחן. אלל זקני היו אנשים גדולים. הרצ מצערדיטשוב. הרצ ר' וועלויל. ורצ ר' נחום. לקחוכו ודחפוכו חוץ לביתו ובה עומד צחדר החיזון אשר לפני הבית או צבית העצים ובה ממש מטפס על הכתלים הישרים והיה צועק צקול גדול את התיבה ששמע מפי זקני ויאמר או וידבר וכאשר פסק זקני לומר תורה נח גם הוא ונשתק והבניסוכו לתוך הבית ובה יודע כל הארות התורות של זקני והמשך התורות לא היה יודע ובעבור זה לא אמר על השלחן שלו שום תורה כל ימי חייו וכו'. (ספר אמונת לדיקים) :

(זו) **לאשר** זכרנו איך שהרגיש צחידושי תורה שיאמר רצו המגיד הגדול זוקללה"ה ראינו להסמין כאן דבר מענינו מה שכתב רצ אחד וז"ל שמעתי מפי האיש אשר שמע מפי הרה"ק בגאון בעל התניא ז"ל שפעם אחת צהיותו צמערעטש צערך ארעבה שצושת קודם שנסע לביתו נקרא לבית רצו המגיד הגדול ואיווה לו לצר ע"פ עומק הדין נוסח וסדר כתיבת התפילין שיהי' נכתב ע"פ כל הדעות וכן צעשוית הבתים וצקשר של רעושת ועיין צזה הרצ בעל התניא ז"ל צהתמהה גדולה עד צצירר הכל

מאוד והשיב להם רבינו חני הכני כעת חלש מאוד ל"ע לא אוכל להשיב לכם אולם יש חללי אש אחד ושמו ר' זוסיא תמחלו להשיב לפניו דברים והוא בעת יצרר נכס הכל ואני בשמי זאת רחמי תיקף אל אכסניא שלנו להיות שם לשמוע מה ישיב להם (שהרצ"ו והרב צעל התיאור התאכסנו אז באכסניא אחת) ויהי צדואס שמה לאכסניית הרצ"ו וזשא היה הוא יושב תפוס בעמקי מחשבותיו אלל התנור ולא ראה שצאו לביתו לקדם פניהם בשלום עד שאני אחי קאה את ידו הקדושה עד שנתעורר ותן להם שלום וספרו לו מה שרבינו יצחק עליהם שישאלו אותו ביאור דברי הרמב"ם שקשה להם. ויהי אחר רבעים אחדים ששמע את קושייתם השיב להם כנראה שלא למדתם כסדר את דברי הרמב"ם הללו כי חילו למדתם כסדר הייתם רואים שם בהלכה הקודמת י"שוב על קושיאם שלכם וכרגע שיא הדבר מפיו נחייש להם תיקף הכל וראו כי דקדק דברי ר' זשא ואני בשתוממתי על המראה ואח"כ הלכתי בחזרה לבית רבינו ז"ל ותאלני אם היו הרבנים אלל ר' זוסיא והשיבותי הן ואמרתיו לו ג"כ מה שהשיב להם על קושייתם ושאל אותי רבינו אם שיה הרבה קודם שהשיב להם אמרתי לו ששהה אחיה מיוטעין צעישון הלילקע ואמר רבינו נראה מה כי אין ר' זוסיא בשלישית צבראות הגוף שלו השם ירפאו (כ"כ הרב החסיד מיוחעפאף) :

(כ) **לאשר** הזכרנו במאמר הקדום מה שרבינו המגיד שלה את האחים הקדושים הללו אל ר' זוסיא אמרנו להסמין ג"כ גופא דשודא. הנה כאשר נתפרסם שמו העובד של הרב המגיד הגדול ממעריטע עד אפסו ארץ ושמעו העובד הגיע למרחקים והאחים הקדושים הגאונים המפורסמים הישרים והתמימים מו"ה ר' שמעלקא ז"ל ואחיו מוהר"ר פינחס ז"ל צעהמ"ח ספר הפלאה והמקנה ושאר ספרים שמשו ג"כ מגדול קדושת הרב המגיד ז"ל ויאמר

כה ולא ידעו לאמתו והפלפול הזה היסב רעש גדול בצית והרמ"ק הרצ"ו וזשא היה יולא ונכנס עוד קודם התפלה שלו והלך בצית אנה ואנה בעמקות מחשבותיו וצדקוה נפלאה וט"י הרעש של הפלפול הנ"ל צלצלו אותו ושאל מה קול הרעש הזה באני ואמרו לו שיש לפנינו מאמר מזוה"ק שכולו מוקשה אמר להם הרצ"ו הראוני גם אותי והראו לו אמר להם צדקשה מכס שתקו מעט שלא לצלצל אותי וישב ונשען ראשו ענ ידו שעה מועטת וסיקן ואמר פשט נפלא מתוק מדבש כנחיתתן מסיני וראו כולם שהוא הפירוש האמתי ושאלו אותו מאין לקחת את הפירוש הזה והשיב להם מהמת שצלצלתי אותי ולא יכולתי לילך להתפלל עשיתי עליית נשמה ושאלתי את פי רשצ"י ופירש לי את הכוונה בדברי זוה"ק כדי שיפסק רעש שלכם ויכול להתפלל. ועתה ראו שהוא צאמת שר האורה. (נזכרת שה"ג דל"ד ע"ד) :

(יע) **רב** אחד כתב עובדא כיולא צזו וז"ל שמעתי מפי איש זקן מלא בחורה ובחסידות ששמע צענמו מפה קודם הרב אדומ"ר צעל התיאור ז"ל שסיפר צענמו שפעם אחד ביום השבת צבוקר צה אל האנשים שלו שהיו ממתניים שם לקבל פניו אחר שצא מפ"צ ושאל אותם אם יאיש שיאמר להם דברי חסידות או שיספר להם מעשה * והשיב הישיש שצבס הוא הגאון האדיק מוהר"א מעטראשעלע חפאים אהנו לשמוע מעשה והתחיל לספר כזה הלשון :

כאשר נשמע בצית אדומ"ר זי"ע המגיד הגדול ממעריטע שהאחים הגאונים הר"ר פנחס והר"ר שמעלקא יצאו למעריטע עשו הכנות גדולות צעצורם היינו שהיו מלכנים צסיד את הדירות של רבינו וניקו את הבתים כמו שמנקים על חג הפסח ויהי צדואס השגחתי שאחי אני שם בצית רבינו צעת שקדמו את פניו צפסם הראשונה והכס שאלו מאת רבינו פירוש איהם מקום צדברי הרמב"ם שהי קשה להם

והואטינקא ושם אחיא שסיפר להם שני מעשיות נוראות אלל ענש המעשה לא הזכיר שם)

(*) (עיקר דבר זה הוצא צם' צית רצ"ו דף ל"ד ע"א צה"ה צ' שזה הי' צעת שנתועדו צמלון

בּוֹצִינָא קְדִישָׁא

י

לשלוש ותיכ עלינו לזא גם אל כבודו להפטר
מכם לשלוש:

ויען הרב הקדוש מוהר"ר זושא ויאמר אליהם
הנה חכמינו ז"ל אמרו בגמרא (מוע"ק
ד"ף ע"א) אם הרב דומה למלך ה' לזאת תורה
יצקשו מפיו ואם לאו אל יצקשו תורה מפיו
וקשה מאוד וכי מכיר שום אדם את המלך ה'
לזאת וכי ראה שום אדם את המלך שיהי
יכולת בידו להכיר את הרב אם הוא דומה
למלך ויחרישו ולא מלאו מענה ויאמר אליהם
דעו אחי כי הפירוש הוא אם נעלם ממך דרכו
של הרב והוא נסתר ממך כמו שהמלך הוא נעלם
ונסתר מעין כל חי מרוב כזה חוכלו לבקש תורה
ומיד פטר אותם מלפניו ובזך אותם בשלוש:

ויאמר האחים הנדיקים איש אל רעהו אכן
רוח ה' דיבר בו ומילתו על לשונו וצלי

ספק הרגיש הרב מה שיש בלבנו עליו ולא זו
בלבד שהרב הרגיש כי גם תלמידו ר' זושא הוא
איש אשר רוח ה' דיבר בו לגלות מלפניו לבבנו
ועתה נשכח נא בזה שבועות אחדים ונראה דרכו
ונלמוד ממנו דרך השי"ת להבדל וליראה ויעשו
כן וישבו שם ימים רבים וקבלו את דברי הרב
המגיד באימה וזיראה יתחו בנפשו את דברי
קדשו ועליהם אמר רבו המגיד מלאחי בית
שכולו היה מלא נרות רק שלא היו דולקות וזרע
שמתי בס' ינוץ הש' אחד ונדלקו כולם יחד
ונתהבה האור עד מאוד זכות הנדיקים הקדושים
יגן עלינו. (מעשה נדיקים):

(כא) **שמעתי** מפה קדוש המנוח הרב
מוהר"ר מלניפאלי שפעם אחד

ה' מתוכה עם אחיו המפורסם מוה"ר אלימלך
זללה"ה שהיה מהם אחר שהעיקר הוא שיהיה
האדם מקודש שפל רוח לחכמיו עד שמגדל
השפלות יבא אח"כ להבין גדולתו של הבורא ית"ש
ואחד מהם אמר בהיפך שיסתכל מקדש בגדולת
הבורא צ"ה ומלך זה יבא אח"כ להכרת שפלות
עלמו על נכון ושאלו את הרב המגיד רבינו הקדוש
מו"ה דוב צער זצוק"ל שיכריע ביניהם עם מי
האמת ולדקו יחדיו דברי שניהם צעניו ואמר
שאלו ואלו דברי אלהים חיים הם אך מדרגה זו

הרב מו"ה שמעלקא לאחיו הרב מ' פינחס אהי
הנה נא שמעתי כי יש צמערותש לדיק וקדוש
רב גדול ומופלג ללמוד ממנו דרכי השי"ת היראה
וההבדל לכה נא ויסע שמה חלי נלמוד גם
אנחנו ממנו דרך השם ויען הרב מ' פינחס ויאמר
אל אחיו ומה נעשה לביטול תורה ומי יודע אם
הוא לומד תורה בגולה ג"כ ויאמר אליו הרב
מוהר"ש ז"ל שמעתי שמו מפארים כי הוא גאון
גדול ומופלג בתורה ג"כ וישמע אליו אחי הרב
מוהר"פ ויסעו שניהם יחדיו ויצאו לעיר
צמערותש צעלם יום ערב שבת קודש ויכי
צבואם הלכו חזק אל הרב המגיד לקבל ממנו
שלוש וכרע נתן נכס שלום ותיקף שנה אותם
מפניו כי ה' ערוד בהבנת שבת ויחר להם דבר
זה למד לא קיבל אותם בסדר פנים יפות כראוי
נפי גדולתם בתורה ואם איש אלהים הוא ורוח
השם דובר בו היה לו להרגיש בהם שהם תלמידי
חכמים גדולים ולבדס לפי ערכם (א"ה ובאמת
כן היה שהרב המגיד הרגיש וידע בהם היטב
קודם בואם כמו שמפורש בסיפור הקודם את
י"ע):

גם בכל יום השבת בכל השלש סעודות אמר
הרב המגיד תורה כדרכו והם לא הורגלו
עוד בדבר תורה כמו אלה והיו הדברים נקלים
צענייהם כי הם ה' צדעתם שיאמר לפניהם
פלפל חריף אז חילוק בש"ס ופוסקים ויוכלו
לפלפל עמו ולהראות כחם אבל אחר ששמעו
דברים כאלו לא מלא דרכו חן צענייהם ואמרו
בלבבם להחיש מחר לביטח ותיקף למולאי שבת
הלכו שניהם יחדיו אל בית רבינו המגיד לקבל
מאחו ברכת שלום ולהפטר ממנו אכן רבינו אמר
להם כי הוא יטלז אחריהם צבוא מועד לפעור
אותם לשלוש ועכשו ישובו לאכסניא שלהם
וימתו עוד:

ויהי ביום השלישי בהו עוד הפעם לפני הרב
המגיד ויצרכם לילך לשלוש ויאמר להם
אחת אבקש מכם כי תלכו גם לר' זושא להתפטר
גם עמו בצרכה והי' ר' זושא אז בבית המדרש
ויצאו אליו ויאמרו לו הנה הרב בך ריחני

(כד) פעם אחת הים הרב הלדיק מו"ם זינא זי"ל אלל השיעור שאמר אדוני אבי מו"ר הרב המגיד זי"ל מקאזניץ וזאמאט השיעור נפל הרב מו"ם זושא על פניו וזכה בזייה גדולה ואחר כך שאלו אותו למה זכה כל כך והשיב שראה איך הפמליה של מעלה באו לשמוע דברי קדשו של הרב המגיד ולא היה יכול להחלפק והעלה על רעיונו לשב צחשוכה על כך זכה בלב מר וזב בגדול החשוכה. (מגרת זכב פי קרח זשס סי' תורת משה כח"י) :

(כה) פעם אחת בא הרב הקדוש הרבי ר' זושא זללה"ה אלל הרב הקדוש הרבי ר' שמעלקי מניקלשבורג זללה"ה וזיקש מננו שילמוד עמו השיב לו הרה"ק רר"ש חס אחס תלמודו עמי בחכמת הנסתר תלמוד אני עמכם בגלות התורה ונתתה הרב ר' זושא ליה ואמר לו יהי כן כדצריכס וישאל אותו הרה"ש איזה לימוד הוא רוצה והשיב לו הרב ר' זושא בדרכו בקודש בענותותו הגדולה זכר הלשון הכה זושא הוא עס הארץ גדול ולריך ללמוד עמו משניות ולפרש כל תיבה ותיבה בפני עולם בלשון אשכנזי ובתחילו ללמוד מתחלת מס' ברכות ופירש נו תיבה בראשונה מאימתי (פין ויען) קורין את שמע. אז הפיל הרב ר' זושא את עולמו לארץ באימה ופחד גדול ואמר להרה"ק הרבי ר' שמעלקי מאין אחס יודעים שתיבה מאימתי פירשו הוא (פין ויען) דלמא פירשו מלשון אימה ופחד (פאר פארבט) מחמת אימה השם יתברך לריך לקרות את קריאת שמע. אז אמר לו הרה"ק הרר"ש למדו אחס לעמיכס כמו שזרני (סי' לקוטי תורה וס"ס) :

(כו) שמענו כמה פעמים מפי הקדוש אדוננו"ר הזקן (הוא הגאון הקדוש והנורה בעל התניא) ג"ע שצודת איש המופת הוא הרב ר' זושא זללה"ה היתה ציראה שילאה כל כך עד שביכל היראה היתה ג"כ יראתו להפלא ופלא ופעם אחת בצוקר בעת שהיית הקאזוע ואהו אדוננו"ר הזקן ג"ע את הכלותית עם קאזוע צידו ודיבר מענין קדושה הרב ר' זושא הי"ל ואמר זכר הלשון רבין כ:

שחושב מקודם שפלות עולמו הוא מדרגה כיוותר גדולה ממדרגה השנייה שאינו מרגיש שפלות עולמו רק ע"י גדולות הנורה. (סי' תשואות חן) :

(כז) ספרו עליו על הרב הקדוש מו"ם זושא מאניפאלי שהיה מתפלל ומבקש תייד לירא את השי"ת יראה אמיתית וכל ימיו ציקש על זה מאת השי"ת (א"ה ע"ד שיסדו קדמוניו וישם בלבנו להצדק ויראהו וכו') ופעם אחד היה מתפלל על עולמו שיהיה לו יראה גדולה ופלאה כמו מלאך מפנימיות הלב והמחשבה בפחד וצערדה וישמע ה' אל קול תפלתו ותצא עליו יראה ופחד גדול עד מאוד עד שלא היה יכול לנמוד או לישב במקומו אפי' רגע אחת ובתחצא פעם תחת המטה ופעם בחורי הצית עד שלא היה יכול לסבול את הפחד הגדול והנורה הזה כי כמעט נפשו יראה מחמת היראה הגדולה ויתפלל אל ה' כי יקח ממנו את הפחד הגדול הזה וישב להיות איש כבשר ידכ כמו בראשונה ויעתר לו השי"ת ויאמר הרב הלדיק ר' זושא הכה האדם שהוא גוף קרוץ מחומר אין באפשרות לו להשיג מדרגה רמה כזו וצרגע קטנה היה קרוץ שתלא נשמתו מן הגוף ואם לא ה' השי"ת מרחם עליו ברוץ חסדו צעת הכוה בדרך נס אז כבר ה' עזר וצטל מן העולם צעת שהגיע אליו היראה הגדולה. (מעשה נדיקים) :

ובספר ייעצ פנים במאמר אבני זכרון אות ע"צ כתב זי"ל וכאשר שמעו משמיה דהרב הקדוש ר' זושא זללה"ה שציקש שיהיה לו יראה כמו מלאך ומיילא ה' משאלותיו ונפל עליו יראה ופחד עד שנעשה כאבן דומם כל יתנועע בשום אבר מרוץ הפחד ואז פירש הפסוק (צפי יתרו) וירא העם וינעו וינעו בתנועה שיכלו אז לזוז עדיין ויעמדו מרחוק בימיו שזה היה סימן שעדיין הם מרחוק כי מגול היראה כל יתנועע כלל וכלל.

(כח) איש אחד שאל את הרב הקדוש מוריני ורבינו מו"ם זושא זללה"ה שילמדו איך יעבוד את ה' ביראה והוריד הרב צידו ונפל אותו האיש על פניו ארצה ולא היה יכול לקום על עמדו מגול היראה עד שהיף הרב את ידו אז קם על עמדו (סי' דעת משה) :

מַשֶּׁה (פ' חיי) לַתְּלִמִּידוֹ הַרְבֵּה"ק מוֹרֵה מַשֶּׁה
מִקְאֲוִינָן נֹזֵכֵר זֶה הַלְשׁוֹן. הַלְדִּיק הַשֵּׁלֶם אִינוֹ
שָׂבַע עַד שֶׁבָּאָה לַהֲדַבֵּק בְּמִלְכֵי מַלְכֵי הַמְּלָכִים
הַקְצִי"ס כִּיכּוֹל בְּעָמְלוֹ וּלְהִיּוֹת מִמֶּנּוּ בְּעַל בְּמִלְיוֹת
בְּגוֹל הַדְּבָקוֹת בְּהִשְׁי"ת בִּי"ה בְּמִסְיָחָה נֶפֶשׁ לִי
וְכִמּוֹ שֶׁבְּעִינֵי רִאשִׁיתוֹ כִּי בְּפֶרֶעַ מִמּוֹרֵי וְרִבֵּי הַרְבֵּה"ק
אֵינֶה אֱלֹהִים עוֹרָא מוֹרֵה מַשֶּׁה"ל אֵשׁ אֵשׁ
כִּמּוֹ פְּעָמִים בְּעָלְתוֹ לַהֲדַבֵּק בְּהַצּוֹרָא בִּי"ה וְבִי"ש
הֵיכַל מִפְּשָׁט עָמְלוֹ לְגַמְרֵי מִן הַעוֹלָם הַזֶּה עַד
הִיּוֹתוֹ מִמֶּנּוּ קְרוֹב לַהֲבַטֵּל בְּמִלְיוֹת עַד שֶׁכּוֹכְרָה
לְגַדֵּר נִדְרִים וְנִדְבּוֹת שִׁתְּקִיּוֹם נֶפֶשׁוֹ בִּי עֵינָי.
(סִבֵּי"ד חֲדָשׁ וְדַבְרֵי בָּאֵר מַשֶּׁה חֲכָרוֹ גִּי"כ שֶׁ
בִּסְי' מִנְרֵת זֶבֶב פ' חיי) :

(ל) הִנֵּה זָכְרְנוּ עַד הַנּוֹחַ מֵאֲזוּפֵן הַתַּחֲבֻּחוֹת שֶׁל
רִבְּנוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרַחֲמֵינֵינוּ בִּירְאָה עֵלְמָה
וַעֲתָה זָכִיר קָלָה מִן הַבָּא בִּידֵינוּ אֲדוּת אֲרֻפֵּן
לִימּוּדוֹ בְּנִגְלוֹת הַתּוֹרָה כִּי דָבָר זֶה יָדוּעַ וּמְפֹרָס
כִּי בְּנִגְלוֹת הַתּוֹרָה לֹא הָיָה מְפֹרָס בִּיּוֹתֵר בְּפֶרֶעַ
בֵּין הַגְּבֹאִיִּים הַגְּדוֹלִים רַק אֲשַׁע"כ דָּרְבוּ בְּקוֹדֶשׁ
הַיָּה שֶׁל הַחֻמּוֹת וְחִירוֹנוֹ כָּל הַקּוֹשִׁיּוֹת הַשִּׁיג
כִּמּוֹ אֶחָד מִן הַגְּבֹאִיִּים וְכָל עֵי" רֹזֶה תַּפְלֹת
וּבִקְשָׁתוֹ וּבִכִּיָּה עֲלֵימָה שְׁהוּרִיד כִּנְחָל דְּמַעַה
בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּנִים לֹאֵל עֲלִיּוֹן שִׁחְבּוֹ בִּידֵיעַת דָּבָר
זֶה וְהַשֵּׁי" לא יַעֲזוֹב אֶת חֲסִידָיו וְנָתַן לוֹ שְׁלָלָתוֹ
וּבִקְשָׁתוֹ וְהִרְאָה לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם כָּל רְלוֹנוֹ וּפְעָם
אֶחָד לָמַד בִּיחָד עִם אֵשׁ בֶּר אֲרִיִּין אֶחָד שֶׁהָיָה
מוֹפְלָג גְּדוֹל בְּתוֹרָה וְכֹאשֶׁר הַקָּשָׁה חֲצִירוֹ זֶה אִיזָה
קוֹשִׁיָא בְּעִמְקוֹת וְלֹא הָיָה בִּידֵם לְחַקֵּן דָּרְבוּ הָיָה
לִיָּלֵךְ לְהַסְגֵּר בְּחִדְרוֹ עַל זְמַן מִה וְאַחֵר כִּי יֵאָד
מִשָּׁם וְאָמַר אֶת הַתִּירוֹן הַאֲמִתִּי וְהָיָה זֶה לְפָנָה
גְּדוֹל בְּעִינֵי אֲחֵרוֹ בֶּר אֲרִיִּין חֲצִירוֹ מֵאִין בָּאִים
לוֹ חִירוֹנִים נִפְלָאִים כֵּאלֹא. עַד שֶׁפְּעַם אֶחָד נִבְחָל
בְּנִקְבַּ הַדֹּלֶת לְרֹאשׁוֹת מִה הוּא עוֹשֶׂה שֶׁסֵּ וְרֹאשׁ
אֲחֵרוֹ בּוֹכֶה בְּדַמְעוֹת שְׁלִישׁ וּמִכָּה רִאשׁוֹ בְּכוֹתֵל
וּמִטַּעַר וּמִחַפֵּל לְהַקְצִי"ה בְּלִצְ נֶשֶׁבֶר שִׁיגָלָה לְפָנָיו
דְּרִכֵּי הַתּוֹרָה וְהַשְׁגָּחָה וּמִתּוֹךְ הַבִּכִּיָּה וְהַתַּפְלָה
יֵאָד וְאָמַר לוֹ הַתִּירוֹן אֵל כְּשֶׁרֹאֵה אֲחֵרוֹ הַחֲצִיר אֶת
הַלְעֵר הַגְּדוֹל הַזֶּה שֶׁהוּא מִטַּעַר בְּצִבְלֵי קוֹשִׁיּוֹת
הַסִּכִּים בְּדַעַתוֹ שֶׁמִּכּוֹס וְהִלָּלָה לֹא יִשְׁאַל מִמֶּנּוּ
שׁוֹם קוֹשִׁיָא וְכֵן הָיָה. אֲכֵן תִּיָּקֵךְ כִּשְׁנֶפֶל לוֹ לְאוֹתוֹ

הַעוֹלָמִים מִה זֶה שֶׁהִדְיָק ר' זוֹשָׁא בְּאֶשֶׁר רוּחַ
קְדָשׁוֹ הִשִּׁיג אֶת כַּח הַפּוֹעֵל הַאֱלֹהִי מִכּוֹכֵב אֶחָד
לְבַד נִפְלָא עֲלָיו יִרְאָה עֲלֻמָּה כָּל כֵּךְ עַד שֶׁמִּיד
נִפְלָא לְחֹלֵי הַשֵּׁלֶשׁ מִזֵּד הִירְאָה הַגְּדוֹלָה. וְאִנִּי ת"ל
כַּח הַשְּׁגָחִי הוּא בְּכָל הַעוֹלָמוֹת בְּמִמְלָא וּבִדְבָר
וְאֲשַׁע"כ אֵינִי נֹד וְזוֹ מִמְקוֹמִי כָּלִל. וּמִי דָבָר
וְהָיָה אֶחָתוֹ חֵיל וְרַעְדָה וּפְלֵל מִיּוֹד הַלְלוּתָהּ
וּפְנִיּוֹ נֶעֱשֶׂה כְּלִפִּיד אֵשׁ וְעִינָיו בּוֹלַעַת כְּדָרְכוֹ בְּקוֹדֶשׁ
בְּעַת הַתַּפְשָׁטוֹת מִחִיּוֹ דְּהָאֵי עֲלֵמָה וּנְמַשֵּׁךְ זֶה
כַּעֲרֵךְ חָזִי שֶׁעָה וְאָמַר אֲחִי"ב שְׁבִלֵי גּוֹף הַמִּלְאָךְ
אֵין בִּיכּוֹתֵה לְהַכִּיל יִרְאָה כּוֹ. (א"ה אֶתֶּךָ הַרְאִיתָ
לְדַעַת שְׁאֲדוּמוֹרֵי בְּעַל הַתִּנְיָא ז"ל הַחֲשִׁיב אֶת גּוֹפוֹ
שֶׁל רִבְּנוֹ הַרְרִי"ר זוֹשָׁא כֵּאלֵּי הֵי גּוֹף שֶׁל מִלְאָךְ).
(מִנְרֵת זֶבֶב בְּהַגָּה אֹת גִּי"ט)

(כז) שְׁמַעְתִּי בָּשֵׁם מַעֲרָה הַעֲכוֹרָה הַרְבֵּה
הַקְּדוֹשׁ הַרְרִי"ר זוֹסִיָא מֵאֲנִיפְלֵי
כְּשֶׁהָיָה מוֹשִׁיעַ יְדוֹ לֹאֵשׁ וְכּוֹכֵב אָמַר עַל עָמְלוֹ
כִּמּוֹ מִתְּגַשֵּׁם גּוֹפוֹ שֶׁל זוֹסִיָא שִׁירָא מֵאֵל. (מִנְרֵת
זֶבֶב שֶׁסֵּ וְי' פִּתְחָם בָּשֵׁם ס' כְּבֹד הַתּוֹרָה) :

(כח) הִרְבֵּה הַקְּדוֹשׁ ר' מַשֶּׁה"ל זוֹסִיָא מֵאֲנִיפְלֵי
גִי"ע הָיָה אֲרֻבֵּב דְּבֹק מֵאֵה לְרִבְּנוֹ
אֲדוּמוֹרֵי בְּעַל הַתִּנְיָא ז"ל וְהָיָה רֹעֵד לִשְׁמוֹ וְלִזְכָּרוֹ
וּפ"ה בִּיּוֹ"ט בְּהִיּוֹתוֹ בְּמַעֲרִיעַשׁ הֵלֶךְ רִבְּנוֹ לְקַבֵּל
פְּנֵי הַרְבֵּה ר' שוֹלֵם זוֹסִיל וְכֶשֶׁרֹאֵה הַרְבֵּה"ק הַתִּנְיָא
הַרְבֵּה בְּעַל הַתִּנְיָא הוֹלֵךְ אֲחֵרוֹ אָמַר אִנִּי מִתִּירָא
מֵאֲדוּר כִּי נִשְׁמָה דְּאֵלִיּוֹת הוֹלֵכֶת אֵלָיו. וְכֵן רִבְּנוֹ
בְּעַל הַתִּנְיָא הָיָה מִזְכִּירוֹ בְּחִרְדַּת הַכְּבֹד. וְכִימוֹ
רִבְּנוֹתוֹ שֶׁל רִבְּנוֹ בְּעַל הַתִּנְיָא הָיָה הַרְרִי"ר מַשֶּׁה"ל
זוֹסִיל אֲלָנוּ וְגַם שִׁמְעָנוּ שֶׁהַרְבֵּה בְּעַל הַתִּנְיָא הָיָה
אֲלָל רִבְּנוֹ הַרְרִי"ר זוֹשָׁא פ"ה בְּעַת שֶׁהָיָה הַרְבֵּה"ק
הַרְרִי"ר זוֹשָׁא חוֹלָה מֵאֲדוּר כִּמּוֹ חֲדָשִׁים וְהָיָה אֵל
הַרְבֵּה בְּעַל הַתִּנְיָא אֲלָנוּ וְהָיָה מִשְׁמָשׁוֹ. וְכֶשֶׁהִדְפִּיס
רִבְּנוֹ סִפְרוֹ הַקְּדוֹשׁ הַתִּנְיָא שֶׁלֹּא אֲחֵרוֹ לִיר מִיּוֹחַד
לְקַבֵּל הַסִּכְמָה וְנִדְפְּסָה עַל סִפְרוֹ הַתִּנְיָא יַעֲוִי"ש.
(בֵּית רִבִּי דְּסִי"ב ע"ג) :

(כט) הִרְבֵּה הַקְּדוֹשׁ מוֹרֵה מַשֶּׁה"ל זוֹשָׁא
מֵאֲנִיפְלֵי כָּל דְּרִכֵּי עֲבֻדָתוֹ עֲבֻדָת
הַקְּדוֹשׁ עֲבֻדָת הַשֵּׁי" הָיָה בִּירְאָה וּפְחָד גְּדוֹל
וּבְדַבְּקוֹת נִפְלָא בְּהַתַּפְשָׁטוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת. וְכִי בָּאֵר

"ואחר רוצ בכיותיו בל אליו הרי" בעל התוס' בחזיון לילה ואמר לו בני אל תכבה יותר אני אגלה לך הכוונה בזה כי הנה ידוע שמכל מלוא שאיש ישראל עושה הוא בורא עי"י מלאך והמלאך יש לו גוף ונפש ג"כ והוא מן די יסודות רוחניים אש ורוח כמו שכתוב (תהלים ק"ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט והנה מגשמיית עשיית המלוא נברא גוף המלאך ומן הכוונה שהוא מכיון בשעת עשיית המלוא נברא נפש המלאך. והנה מי שרואה ואין לו אינו יכול לברוא את הגוף של המלאך כי אינו עושה בגשמיית ולכן הוא בורא רק את הנפש של המלאך עי"י מחשבתו הטובה שרואה לעשות אצל מי שיש לו ואינו רואה לאמתו רק מזמנו מפני הבורא הנה המעשה הוא עושה בגשמיית רק בלי שום כוונה לשמים לכן אינו יכול לברוא רק את הגוף של המלאך :

אך הנה ידוע בגמרא (שבוטות ד"ט ע"א) שכל ישראל ערבים זה בזה היינו שכל ישראל הם בתרעובת חזקה שכונס נחשדים חזרים כח"ש אחד כמו שכתוב (שיר השירים ז') זאת קומתך דמתה לתמר וכמו שהוא אצל אדם יחידי שטושה מלוא בשלימות בפועל ובמחשבה שכלי המעשה שלו בוראים את הגוף של המלאך וכלי החוש שהם הגל והמוח בוראים את הנפש של המלאך כן הוא בכללות ישראל שמי שיש לו ואינו רואה רק מזמין מפני הבורא הנה הוא בכלי המעשה שלו ברא את הגוף של המלאך ומי שרואה ואין לו הוא בורא בכלי המחשבה שלו את הנפש של המלאך ממילא נעשה בשניהם מלאך אחד שלם וזה שאמר רפ"י ישראל קדושים הם ולא בל לומר שכל אחד מהם בפני עצמו נקרא קדוש שבאמת י"ל שאף מוי שרואה ואין לו לא נקרא קדוש בפני עצמו כי לא נשלם פעולתו בשלימות לגמרי ועדיין לא נשלם רצון הבורא בפעולתו (א"ה חב) יש לתלות בזה דאנוסא כמאן דעביד או כמאן דליחא ועי' תשי' חתם סופר חלק ח"מ סי' א') רק בשיתוף המעשה ממי שאינו רואה שבאמנעות שניהם נברא המלאך בשלמות בנפש וגוף ושפיר מדוקדק לשון התוס' :

חבר אחי קושיא בדעתו הכיר הרב דו מיד ברגע והי' דרכו בקדוש לאמר לו הנה נא בני ידעתי גם ידעתי שצדק יא לך קושיא גדולה למה אתה שותק אמנם הכבר כוונת לו ואמר שאין כאן שום קושי כי לא ראה לעצ' אותו יותר והי' באשר הרגיש הרב אחי פעמים בלוחו חזר שהוא נמנע מלספר לפניו כל מה שגלבו פסק מללמוד עמו ונתפדרה החצילה הקדושה. (סיפורים נוראים מצדע"מ מנא"ק העבודה) :

(גא) פעם אחת למד ה"ק ר' זושא בגמרא ד"ז המימרה דר' פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויים שמע רבי נפק לאפיה אמר ר'און סעוד אללי כי אמר כמדומה אתה שמודר הנאה מ ישראל אני ישראל קדושים הם יש רואה ואין לו ויש שיש לו ואינו רואה וכתב (משלי כ"ג פסוק ו') אל תלחם לחם רע עין כו' : ולכאורה המאמר הזה תמוה כי בשלמה מי שרואה ואין לו יתכן שיהי' נקרא בשם קדוש כי לבו שלם במלוא הש"י רק שאין לו אצל מי שיש לו ואינו רואה איך הוא מכונה בשם קדוש וידוע כי קדוש הוא מדרגה גבוה ומה גם שהוא בעלמו קורא אותו בשם רע עין ואיך יתכן מי שנקרא בשם רע עין שיהי' נקרא ג"כ בשם קדוש כי הם תרתי דסתרי ומאמר ישראל קדושים הם משמע דקאי על תריוויכו על הרואה ואין לו ועל שיש לו ואינו רואה וגם המהרש"א שם נדחק בזה וגם התוס' במקום שם הרגישו בזה וכתבו ח"ל ויש שיש לו ואינו רואה ואפילו הכי אקרי קדושים שמזמין את הצירי לאכול אללו מפני הבורא עכ"ל והה"ק ר' זושא בשלמה זה התוס' בכה על זה בכייה רבה למה לא יבין כוונת התוספות כי גם אחר דברי התוספות הקושיא במקומה עומדת כי איך נקרא בשם קדוש מאחר שאינו נותן רק מלד הבורא יאין לבו כלל לשמים (א"ה וזה אפשר ליישב עי"פ סדרת הרמב"ם בזה דכופין עד שיאמר רואה אני עי' בפ"ג מהלכות גירושין הלכה כ') ועוד שלשון התוספות אינו מדויק שכתבו ואפ"ה חקרו קדושים [בלשן רבים] שמזמין את חצירו (הוא לשון יחיד שמזמין) :

בוציא קדישא

(א"ה) נראה ברור שנאמר זה ולא מפס קדוש ברצ רבי זושא ז"ע וכן הוצא שם בם' מנרת זהב בשם ס' פרי חיים אבות פרק ה' שכתב שצטנמו שמע זה מהרצ הגדול בזיניא קדישא המנוח מו"ר ר' זושא זללה"ה וסיום בניי ודברי פי חכם חן הרי להדיא שהוא מאמר שני בעת רק שצם' פרי חיים קולר מאוד בהסבר הדברים ורשם כך ראשי דברים ולא הזכיר מדברי החוספות כלום גם כתב קל"ה צערצוצא שני עניינים צבעלם אחד צביאור ישראל קדושים לכן מסתבר שהאמת לאמתו הוא כדברי הרב בעג מלך העבודה שהסביר הדברים היטב כנ דבר על מכונ וכו' והוא בשם הקדוש ה' זושא (וכתבתי זה לפי שראיתי בם' חו"א אות ל"ז שהזכיר זה בשם ס' חמש ידות פ' וירא שהצא כל המאמר הזה כזורתו בשם הרה"ק הר"ר אלימלך ע"ש ונראה ברור שעשו צדריהם וכעדותו הנאמנה של הרב פרי חיים ז"ל אח"כ ראיתי שם צאחה שני"א שרמז צטנמו לם' מנרת זהב פ' פקודי ה"ל):

(לב) **מקובל** הדבר צפי חסידים ואנשי מעשה שפעם אחת אירע דבר נורא ומצביל שאיש אחד מת ולאחר מותו בא בחלום לבנו ואמר לו שימיר את דת ישראל בדת האומות ולא השגיח הבן כלל בחלום זה כי דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין אבל חלום זה עלמנו נשיה ושחלש אליו פעמים רבות ובכל עת שהי' ישן בא אליו אציו צפחד וצבלה למח אינו ממיר את דתו ח"ו והפחדים הלכו ומתגדלו אצלו עד שלא הי' אפשר לו ללך לישן כי ידע צביור שמיד צנפול עליו חצלי שיהי' חתק יצלהו ורעיונותיו בחלום רע ועשתותות רעים ומרים ולכן היה הלך ודל כר וצפ. והאיש ההוא מקרובי הגר"א מוילנא וילך אל הגר"א ויספר לפניו את חלומי אכן הגר"א לא פנה אל חלומותיו ואל דבריו ולא השיב לו מאומה ולב האיש ההוא הסתער צקרצו מאימה ופחד ולא ידע לשית עלות צנפשו ויחי צשמעו את שמעו העוב של הרב הצדיק הקדוש רבינו הרב ר' זושא כי דבריו נשמעים בשמים ממעל וגדול שמו צקדושה וצטסרה גמר

ואפילו הכי חקריו קדושים צלשן רבים ולא אמרו צלשן יחיד כי רק אס מלטרפים את פעולה שניהם יחדיו אז נקראו שניהם קדושים אבל כל אחד מהם צפני עלמו י"ל שאינו נקרא קדוש.

ובזה יובן ג"כ מאמר רבותיו ז"ל (קדושין ד"מ) מחשבה טובה הקצ"ב מלרפה למעשה וכו' לי למימר כאילו עשה ומהו לשון מלרפה אך הכוונה כ"ל שהעושה מעשה צלל כוונה נחסר נפש המלאך ומלך הקצ"ב עשיה זו שהיתה צלל כוונה עם המחשבה של איש אחר שנזדמן לפניו איזה מחשבה טובה צלל מעשה ועל ידי מחשבה זו נצרה רק נפש המלאך וממילא ע"י חלשות שניהם נצרה המלאך בשלימות וכמו שציארו :

ואחר החזיון הזה אמר הרב הקדוש ר' זושא שיש לומר שזהו כוונה הכתוב (איוב כ"ג ומיסד צפיות יוס צ' דר"ה) והוא צאחד ומי ישיצנו ונפשו אותה ויעש מורא וקדוש כי ידוע מאמר רז"ל (צרכות ד"ג ע"ב) גדול העונה אמן יותר מהמצדך כי המצדך צפה זה הוי מעשה דקו"ל דעקימת שפתיו הוי מעשה (סנהדרין דס"ה ע"א) ונצרה ע"ז גוף של מלאך צלי חיות אבל העונה אמן הוא הכונה והחיות של הצרכה נצרה נפש המלאך שהוא העיקר :

אך זהו כשיש זולתו עוד איש אחד צעת הצרכה אבל אס המצדך הוא ציחיד ואין מי שיענה אמן הרי נחסר ח"ו נפש המלאך אבל צאס מכונ כוונה הצרכה צרעוהא ולצבא הוא נחשב ג"כ כמו עניית אמן לצבוא ע"ז גם נפש המלאך וזהו כוונה הפייט והוא צאחד פירוש צענה צרכתו ומי ישיצנו היינו שאין מי שישיר אמן א"כ נחסר נפש המלאך וע"ז חרין הפייטן ינפשו אותה היינו שכוונתו הוא השתוקקות הנפש צצרכתו ועל ידי זה ויעש מורא וקדוש היינו שהוא צורה את המלאך בשלימות הנקרא מורא וקדוש מורא נקרא על שם הגוף שלו וקדוש נקרא על שם הנפש שלו וכל זה בא ע"י כוונה הצרכה אל נכון. (מנרת זהב פ' פקודי בשם צעל מלך העבודה) :

במקום זה הוזרים פנימה ומתחילים לנסות את הכלהתם במקום אחר אולי יוכלו לפרוח משם ההולא ובחשבו בזה נכמרו רחמיו על הליפירים הללו ואמר בלבו הכה אני מכתת רגלי יעורח עזור מעות לפדיון שבויים ויהי גם זה בבלג פדיון שבויים להחיר הליפירים השבויים ממחמרים ותיקף עשה ופתח את השופך ומיד פרחו להם כל הליפירים איש אל עבר פניו אל אשר נשאה רוחם ללכת והתענג מזח הרב הגדיק הקדוש מאור :

ובאשר בא אחר זה בעל הבית אל ביתו וראה ורבה השופך פתוח והליפירים אינם שם ויקנף ויתאנק על זה וישאל את אנשי ביתו לאמר מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו לעשות לי כן לשלוח כל הליפירים לחוץ ויענו בני ביתו ויאמרו לו הכה בא לבאן איש זר והוא יושב שם בחדר הוא עשה את כל זאת ויפן אליו בעל הבית בחמה ובקנף גדול המשוגע אתה איך מלאך לבך לעשות לי מעשה רע כזה להצריח את הליפירים שהיו כל שטשושי. ועני הלידיק ואמר אליו בתיב בזהלים (פי קמי"ה) ורחמיו על כל מעשיו ונכמרו רחמי עליהם להושיאם ממסגרותם. וכשמוע בעל הבית דבריו הללו קנף עליו יותר והכה אותו מכות נמרצות הכה ופגוע ויען הלידיק ויאמר אליו הכה אני הולך עכשיו בדבר מאור רבה מלות פדיון שבויים ואתה אשר הכיתני דע כי משכורתך שלמה מאת ה' שתייה מחוסר לחם כג ימך לעולם וכן עשרך יאבד בעיני רע וילך לו הלידיק מיד לרכו ובאשר בא לביתו סיפר את כל הדברים האלה לפני אחיו הי"ב הקדוש והמורה מו"ה אלימלך זצ"ל :

ויהי ברבות הימים יצאו יחדיו שני האחים הלידיקים האלו בסעודה והלידיק ר' זושא נען ידיו קודם אחיו הלידיק ובעת שנגב את ידיו קודם ברכת המזילה בא עני אחד ועמד על הפתח ורמז הלידיק ר' זושא לאחיו הלידיק על העני הזה שנכנס ואחר ברכת המזילה שאל אותו הלידיק ר' אלימלך מה היר כוונתך ברמזה זו שרמזה על עני זה אמר לו זהו אותו הבעל הבית מבית המלון שהכני מכות אכזריית לפני אחיה שנים.

ואמר ליסע אליו ולשאול עלתו בזה ויהי בצואו אל רבינו אמר לו הרב שלום לך אל תירא רק דע כי בתוך קצר הציק נמלא תמונת שתי וערב אשר השליכו שמה בשגרה על הגולל והדופק שני החיכות עלים שהיו מחזירים צאלמעותם אחד לאחר של קצר ואחד לרחצו בתבנית הודוע נכ תמכר ותסע לביתך ותחפור שם בקבר ותחליף את החיכות העלים הללו משם ושוב לא תדע רע וחלומך לא יבהלך וימכר האיש לביתו וישב ויחפור בקבר אצלו וימלא כי כנים דברי הרב כי בלמתי היה מונח שם עלים בתמונה זו וימכר ויסיר המכשלה הזאת משם ומלא והלאה שניחו ערבה עליו איך חלוס ואין פגע רע :

ויהי כאשר נתפרסם הדבר הזה צעיר ובסביבות והקול נשמע גם בבית הגר"א ובשמועו דברי דבר פלא הזאת בשם הרב הקדוש ר' זושא ענה הגר"א ואמר הכה עיקר ענה זו אמונית הוא ויש למאור רמז הזה בצלחה מקום בירושלמי אבל תמיכה על הרב הזה שכפי הנשמה אינו צר אורוין ומאין הוא יודע מדברי הירושלמי הזה ליקח משם דבר זה ונתגלגלו הדברים וצאו עד הכיר ר' זושא צעמו ופרח פיו הקדוש ואמר אמת שזושא הוא עם הארץ ואינו יודע בירושלמי כלום אבל זושא לקח את הדבר הזה מן אותו המקום שמשם לקח הירושלמי עלמו את הדבר הזה. (שמעתי מהמסיד מוכר"ם יאנאווער) :

(ג) עתה נכתוב מטע מן הבה בידינו ממה שערב עליו דימי מדוד ולכתו בגולה מעיר לעיר וממדינה למדינה והכה פעם אחת בלכתו בדרך חזמן לפניו מלות פדיון שבויים ונשא רגליו לקבץ מעות לאורך ענין זה ובא לבעל מלון אחד ובעל בית המלון לא היה אז בביתו ויתממה הרב שם בבית עד בוא בעל הבית ושם בבית היה קן ליפירים תלוי אלא החלון לשעשועים ובראות הרב את הקן הזה עלה בדעתו לחשוב על אודות הליפירים הללו שניגדו במאור כחור מכמר והם מטערים מזח שראונס דווקא לפרוח ההולא ומנסים בכל רגע את כחם אולי יוכלו להכלל מהשופך הזה והם תוהזים את ראשיהם לחוץ מצין השכבות וכשרואים שלא עלתה בידם

לכם אך ידוע חדשו כי אם הייתי אני הו'ג
צגול כמובס כל כך זמן רב הייתי צא למדרגה
יותר גדולה ממדרגה שלכם וכשמעם דבר זה
גמרו מיד ציויהם ללכת גולה עוד שנה תמימה.
(א"י אות י"ג) :

(לה) דרכו בקדוש היה צעת גלותו שבהשר
נראה שום אדם לפני עיניו הקדושים
מיד נגולו לפניו כל מעשה האדם הזה ומעליו
מיוס גולו. ופעם אחת לן במלון והביר בפני
צעל הבית שהוא מלא עוונות ופשעים. וזלילה
כשהלך צעל הבית לישון ישב הרב הקדוש על
הארץ והתחיל לומר שצחי תכלים בדצקות נפלאה
ולוה בקול מר מעומק הלב כמדבר אל עמו.
זושה. זושה. הן לבך לשוב בתשובה אל עוונותיך
כי עון כזה וכזה עשית ציוס פלוני במקום פלוני
אח"כ עשית עון כזה וכזה במקום פלוני וכן
פרע אחת לאחת כל החטאים והעונות שעשה
אותו צעל הבית כל ימיו והתמרמר עליהם בעומק
מרידות הלב והכל כמדבר אל עמו :

כשמוע צעל הבית כל זאת רעדו אחתו חיל
כיולדה ופלל ממשכבו לארץ וארכבותיו
זה לזה נקשן ולעק גם הוא מעומק הלב רבינו
הקדוש מעלת קדושתו זך ונקי מחטאים ועונות
כאלו רק אני הוא העובר ועברתי את ישראל
ברוב עונותי וכל דברי רבינו אמת ולדק שכזאת
ובזאת עשיתי וככה כל הלילה במרידות הלב

ובאל רי זושה את העני הכה ידוע לי שמכבר
היית עשיר גדול ספר נא הסיבה שהביאתך
שהתא מחזיר על הפתחים ואמר לו ששקף כל
אשר לו צפעם אחד ושאר ריקם מכל. (סיפורים
נוראים מנעל מלך העבודה) :

(לד) הנה נודע לכל שרוב ימיו היה משועע
בארץ מעיר לעיר וממדינה למדינה
כדי להחזיר בתשובה את הנשמות שנדחו בעמקי
הקליפות ולהשיבם למקורם ושרשם ובתחלה היה
גדול הוא בעלמו בלדו עד שאחר כמה הפלות
ויגיפות פעל גם אלז אחיו הרכ"ק מהר"א שילבו
שניהם יחדיו ולא גילו עמם צדום מקום מי
המה ומה מעשיהם רק עשו כל מעשיהם בחכמה
נפלאה ובהסתר גדול והיו נראים כעניים
פשוטים *) עד שצאו בעיר ליסקא במדינת קיר"ה
ושם היה רב גדול ומפורסם בהאון הקדוש
והעבור רי מנחם מענדל ברגאון מ' יעקב ז"ל
ואציו ר' מרדכי רשבי"ג מו"ה נפתלי הרב
דק"ק ראפשיץ במדינת קיר"ה וצאו אלז לקבל
נדבה ולא התגלו עמם לפניו ונתן להם יאמר
נכם שמועם ומעשיהם. (רמתיס לופים דפ"ד
ע"ב אות ס'). ובאשר ילאו מציתו ראו
שהמעצעות שנתן להם היו של כסף וזהב וחשבו
צדעתם שמה היה משגב צזה וחזרו אליו ובראו
לו המעצעות ואמר להם אנכי לא עשיתי כי אני
מכיר צכם ביטב ונתתי לכם לפי ערך הראוי

*) ופעם אחד צאו ללינת לילה לאיזה קרעשמי
ואירע שהיה שם חתונה ונתחשפו שם אנשים
ריקים ופוחזים והאחים הקדושים ישבו שם צויות
הרר"א ישב ממש צקן אלז הכותל והרר"ז לפניו
לתוך הבית פנימה ויהי כעוד לצם של הפוחזים ציי"ש
ושכר עשו להם לשחוק שאחר כל ריקידה הגיעו את
העני על הארץ והלקו אותו לתשל ולשיניה קן עשו
כמה פעמים ובכל הפעם עלה גורל ההכאות בחלקו
של הרר"ר זושה כי הוא ישב סמוך להם אלז הרר"א
שישב צקן זזית הגיעו לנפשו. הרר"א קינא בלחיו
שכל ההכאות נפלו לחלקו וצעת הריקיד שרקו
ההוללים אמר אל אחיו אהובי אחי צא ונתליק מקום
מושבו ושב אתה על נוקמי ואשכ אחי סמוך להם

למען כשיצאו להכות יקחו אותו וכאשר כילו מעשה
הריקיד רצו ליקח את הרר"א להלקותו כי הוא
ישב עכשיו סמוך להם והם לא הצחיטו שהחליפו
עכשיו מושבותיהם ופתאום אמר אחד מן הפוחזים
הלא אין מן היושר ללקות תמיד את האחד ולכן
ראוי ליקח עכשיו את השני היושב צקן זזית למען
גם הוא ידע ויזכור שה' על החתונה וכן עשו ושוב
לקחו עוד הפעם את הרר"ז שיסב עכשיו צוית
שהשני שיושב שם מן ההתחלה אז אמר הרר"ז
לאחיו הראית אחי כי מי שמוכן אל ההכאות צריך
לקבל אותם ומחפשים אותו בכל מקום שהוא. (אז"א
אות קע"ז) :

זשעל זשס ס' ויחל משה וצם' ייעצ לצ' :

(לח) בעיר קענה סמוכה לק"ק קאזוונא נעט
איש אחד אלל בית המדרש [ואמרו

זה היה רבינו הקדוש רבי ר' זושא ז"ע]

וביקש שינתו לו רשות להשתכסן בבית המדרש

ונתנו לו רשות ובה לבית המדרש והיה שם כמה

ימים ודרכו בקודש היה שזבל יום צדוק עזל

בגנה ושבר את הקרה ואחר כך ה' מתפלל

והתמכמה בתפלתו עד חצי היום בקולות נוראות

למעלה מטבע כח אנושי ואחר התפלל למד זמן

צ' שעות בהתפעלות נפלאה כמו בתפלתו ואחר

כך היה סדר אכילתו לחם זר וקיתון של מים

ויותר מזה לא אכל כל המעט לעת ובעת תפלה

המנחה עזל גם כן תחת הקרה והתפלל מנחה

ומערב בהתפעלות כמו בשחרית ואח"כ למד

בעמידה כל הלילה חמון שינתו לא היה יותר

משני שעות במשך כל המעל"ע כה היה דרכו

כל הימים שהתגורר שם. ולפנים הייתה זאת

בישראל שם צעיר הקענה הבוא דבר זר ומוזר

כי משולם לא ראו התפעלות מופלגת כזאת

בתורה או בתפלה ולכן היה האיש הקדוש הבוא

שם צעיריהם ללעג ולקלס בהתבגרותו המוזרות :

ופעם אחד אחר תפלתו בא אליו החזן והש"ץ

שצעיר הבוא להתלוץ ממנו ואמר לו

בדרך שחוק הנה זאת אנו רואים כי תורכבם

ותפלתכם הוא בהתפעלות גדולה כמו מלאכי

מעלה אצל זאת אנו רואים לידע אם כ"ת יודע

ספר ואם כ"ת מבין פירוש המלות מה שהוא

לומד ומתפלל. והשיב האיש הקדוש הנה צעיר

הנני יודע פירוש המלות אז לקח אותו החזן

והראה לו פסוק (צפרשה ס"ח) קדמו שרים

אחר נוגנים בתוך עלמות תופפות ואמר לו בדרך

שחוק יאמר נא מעלתו פשע הפסוק הזה :

אז נעשו פני האיש הקדוש כלפיד אש וענה

ואמר אל החזן הדובר זו רשע רשע הכי

באמת ראוך לידע פשע הפסוק הזה דע כי

הפסוק הזה נאמר עליך ממש וכך פירושו. קדמו

שרים. היינו בתחלה היית מן שרים היינו מן

המשוררים כי אתה חזן העיר. אחר נוגנים. פי

ואחר כך יתגלו מעשיך המכוערים וינגנו כל

יביוס המחרת כאשר נסע הרב הקדוש משם נסע

גם הוא אחר הרב הקדוש כמה ימים עד שנעשה

בעל תשובה גדול בתשובה שלימה ואמיתית

הש"י יזכו להיות מן השבים לפניו בלב שלם.

(מנחת זהב בזהר לפ' וילך זשס מלך העבודה):

(לו) **מרגלא** צפומי דכ"ק אדומ"ר זללה"ה

זה שהיו רגילים האחים הק'

מן ר"ר אלימלך מליצענסק ואחיו מן רבי ר'

זושא לקרוא כל אחד לאחיו בשמו היינו שהרר"א

קרא זושא זושא ורבי ר"ז קרא מלך מלך ואמר

בזה כי לדעתו בעת שהיה כונתם לעורר בזה

מדת היסוד ומלכות וזהו שהרר"א קרא זושא

זושא כי זושא בגימטריא השם שדי שהוא שם

היסוד לעורר בזה מדת מלך דיק יסוד עולם כו'

(ס' נבר שלום) : (א"ה ויראה שמפני זה ג"כ

בכל פעם שראה לעורר את האיש לתשובה קרא

בעלמו על עלמו זושא זושא היינו לעורר מדת

דיק יסוד עולם בזהו האיש שיוכל לשזב

בתשובה) :

(ז) **פעם** אחת בא אלל יסוד' כפרי אחד

והביע צפוני והכיר זו שער עבירה

בזויה ושללה ר"ל ועל מקום שפל ביותר. וציללה

התחיל הרב לומר מזמורי תהלים מראש הספר

עד שבה לפסוק כי הלל רשע על תאות נפשו

(תהלים פ' יו"ד) והתחיל לבכות בקול מר ואמר

בפירוש הכתוב כי הלל רשע הרשע נעשה עניו

כהלל על תאות נפשו בעת שבה לו תורה לנפשו

שיארו בוער בקרב שאל לא יצא ולא יכלם לעבור

עבירה ר"ל עם כוחות צוויים שואבת מים ומסקת

זה התורה ובמקום צווי ושלל מקום האשפה

והזבל שהוא מקום משכב החזרים והכלבים וזהו

באמת עניויות גדולה מאוד רחמנא לילן מעניויות

כזה והתמרמר ובה ע"ז הרבם :

ובשמוע בעל הבית הכפרי את הפירוש הזה

מפורש יולא מפי הרב הקדוש התחיל

לשאול ולבכות בקול מר רבינו הקדוש אמת ודברי

פיו אמת ואמונה שבאמת חטאתי אני ועויתי

ופשעתי באלה ותיקף נתן בלבו לשזב אל ה'

בתשובה שלימה ונעשה בעל תשובה גדול

(מצבסמ"ח מלך העבודה וצם' מנחת זהב פ')

בוצינא קדישא

והיה ערוד מאוד במכירה זו וכאשר הגיע הזמן סמוך למנחה קרא הרב ז"ל אל המוכסן ואמר לו הנה הגיע זמן מנחה עמוד והתפלל והוא כהרש לא שמע ולא ענה דבר ועשה עבודתו כבראשונה. כאשר עברה עוד שעה מועטת קרב הרב ז"ל אליו עוד הפעם ונגע באלצטו על ידו של בעל הבית ואמר לו עוד הפעם הנה הגיע זמן מנחה עמוד והתפלל וגם הפעם לא ענה אותו דבר והמשיך עבודתו כבראשונה וכאשר עברה עוד שעה מועטת קרב אליו הרב ז"ל בפעם השלישית ועמד לאלו ואמר לו למה אינך הולך להתפלל ובאמרו דחק אותו הרב בידו. ויהי בראות בעל הבית כי הרב ז"ל דחק אותו בידו התקף עליו מאד ויקח את הרב ויסחוב אותו אל תוך החצר מחוץ לבית ואת הדלת סגר אחריו ונשאר הרב שם בחצר מסוגר סביב וגם היה לו מקום ללכת משם וקור היה גדול מאוד עד שנתקרב הרב ז"ל וארכבוהו דא לרא נקשן מרוב הקרירות וחפש הרב ז"ל שם בחצר איזה דבר שיוכל להטעף בו ונתחמם ולא מצא כלום עד שראה שמונה שם בחצר אופן אחד מאופני עגלה ישנים ולקח את האופן והניחה על גופו ומה נתחמם עד שעבר ממנו הקור לגמרי.

(א"ה) על מעשה זה רמז בסי' עירון קדישין בליקוטים והוצא בסי' מנחת זכאי פ' יתרו. וכאשר בייס הרב הקדוש מרחין סיפור העובד הזאת הסביר את הדבר כי הרב הקדוש ר' זושא ז"ל התלבש ענינו ביראה גדולה כמו יראת המלאך ובעבור זה לא הרגיש בקור כמו מלאך שאינו מתפעל מן הקור כלום כי אופן פירושו מלאך וכבר הוצא לעיל בדבריו שגופו של הרה"ק ר' זושא היה נדמה למלאך ה' לצאות לעיל אות כיצד יאות כ"ו). ואחר זה הפך הרב הקדוש את לבב אותו המוכסן לתשובה גמורה בכל מיני רפאות תעלה שבקדושה ושב להשי' בכל לבו ונעשה בעל תשובה גדול. (סי' אמונת לדיקים).

(ג) פעם אחת היה הרב הקדוש הרבי ר"ן זי"ע הולך וגוסס למקום רחוק והי' דרכו עובר דרך העיר צאר צמדינת אוקריינא אמנם הלדיק הזה לא היה יכול לסבול את אנשי

אנשי העיר על מפלתך ואחריתך יהיה בתוך עלמות תופפות שיקשרו אותך עם צי' עלמות ויגרשוך מן העיר בחופים זהו פשע הפסוק הראוי לך נדעת:

והנה אנשי העיר שעמדו שם צפת הכוה ושמעו ממנו את הפירות הזכ מלאו פיהם שחוק עליו ועל דבריו ועל תגועותיו רק החזן ענינו נשתנו פניו ככרום וכאלם לא פתח פיו ולא שחק עם שאר השוחקים ויהי הדבר צעירי כולם לפלא למה שינה החזן פתאום את טעמו ועמד מלהתלוץ ואינו מדבר כלום והאיש הקדוש הכוה נסע מיד משם לדרכו ואת שמו לא הגיד מי הוא ומאין הוא:

ובזמן קרוב אחר זה כמו חודש ימים נעשה העיר כמרהקה כי נתגלה על החזן הני"ל דברים מבוטלים ביותר שבה חוטא גדול ר"ל מכמה שנים וגם עבר עבירה עם צי' נערות מאורסות ובימים ההם היתה יד ישראל עוד תקיפה קאת ועשו לו ככל דברי האיש הקדוש אשר ניבא מראש עליו וקשרו בו הנערות בשתי ידיו וגרשו את שלשתן יחד מן העיר צבה וחרפה והתוף ה' מכה לפניהם למען ישמעו כל קהל ישראל ויבואו לראות משפט חוטא ופושע ואז חזרו כולם את הפירות שפירש לו האיש הקדוש והעריאו את שמו ואמנם שלא ידעו מי הוא האיש הקדוש כי לא הכירו אותו ולא הגיד להם אך כל בעלי מדע אמרו שזה היה הרב הקדוש הרבי ר' זושא זי"ע כי הוא הלך אז בגולה בכל ארץ ליעל ובמקומות ההם. (גם זה מבעה"מ מנחם העבודה):

(לט) **אדומ"ר** הרב הקדוש אור ישראל מרחין ז"ל בביטותו תפוס צעיר דינאויין בפלך פאדאליע סיפר מעשה זה מהרב הקדוש רבינו משולם זושא מאניפאלי ז"ל אשר פעם הודיעו מן השמים להרבי ר' זושא כי כפר דווישין הסמוך לאניפאליע יושב בשם מוכסן אחד אשר הוא עברין גדול ר"ל והלך הרב הקדוש לכפר הג"ל כדי להחזירו למוטב יבא הרב לתוך הכפר בימי החורף ומלא את המוכסן עומד ומוכר יי"ש בבית המציגה שלו

ואימת הכולל ר' זושא לא תבעתו כי לגוד זה יש לי הצעתה הדיק שיהיה לזכרה ולא לקללה וגם שכרי שילם לי ר' זושא ומה איכפת לי אם אסע דרך העיר ויתחזק יוסע דרך העיר הכולל והדיק ר"מ מפשטווארסק נסע לדרו:

ידיה כאשר הקין הרב משינתו וירא והנה הם נוסעים בדרך העולה לעיר צאר ויתרעם מאוד ולפי שדרכו מאז לתלות הכל בעלמו כל מה שראה על אחרים התחיל גם עתה ללול את עלמו ואמר. רשע זושא. זושא רשע. איך חסע דרך מקום עמא ויען הבעל עגלה ויאמר אליו הנה אני עשיתי וצגגה הלכו הסוסים בדרך הזה ועתה אם רע בעיניך אשובה אל מקומי ליסע בדרך אשר ליזה אחתי כבודו. ואמנם היום כבר רד מאוד וענו כללי ערש ואם היה בעל העגלה חוזר לדרכו היה לריך ליסע כלילה אבל דרכו של הרב היא שלא יסע בדרך כלילה בשום אופן לכן לא היה יכול להיות מרוצה בדברו בעשע"ג ויען הרב ויאמר אליו הנה לחזור מן הדרך אי אפשר אבל זאת עשה שתקדים לילך אל העיר ולהכין עצורי מקום מנוח בחדר מיוחד ואיש לא ית'דע כי אני שוכן שם ויעש בעשע"ג כן ויחפש שם צעיר צעירים הדדים אחיה מקום צעור הרב אמנם חדר מיוחד לא מלא וכוברה הרב ליסע שמה ומיד צבאו עלה על התנור לישכב שם כדי שלא לפרסם שמו צעיר:

אכן גם ערס בא אל מקומו כבר ראובו אנשי העיר נוסע צעגלה והביעו אחריו לדעת את המקום אשר שם יתאכסן ויבחרו בני הצליעל מקרצם הרבעה אנשים עזי פנים ואנשי רשע וגם אשה מבישה הומים וסוררת הביאו אתם וילכו אל אכסניית הרב ויתלוללו וישבו לשחק שם בקלפים קארעין והכל כדי להכשיר את ר' זושא והרב הקדוש לא יכול להתאפק ויכתה פיו בזעקה בקול עלום חוצב להבות אש כדרכו בקדוש רשע זושא זושא רשע. רשע רשע. זכור נא את אשר כרצית חמא ועין ופשע ותן על לך לזכור כל העבירות שעברת מיום היותך והתחיל לספר בפרעות כל מיני מעשים רעים ומרים ר"ל ואמר כמדבר אל עלמא הגד במקום פלוני עשית עבירה

העיר הכולל כי היא ציוויהם הרבה רעים וחמאים מינים ואפיקורסים ר"ל לכן לא ראה לעבור דרך שם ולכן התנה עם בעל העגלה שהוא נוסע עמו באופן שלא יעבור דרך עיר צאר רק יסבב הדרך מן הצד שמכנגד העיר הכולל ולא העיר לא יבא ובשביל זה הוסיף לו על שכירתו והרב ז"ל הכפיל את התנאי הזה ואמר לו הזכר והזכר להשגיח במקום פרשת הדרכים שלא חסע בדרך העולה אל העיר צאר רק חסע מן הצד ימין או שמאל והיה אם לא תשגיח על דברי אלה בדון או בשגגה ותסע דרך העיר הכולל דע כי אקלל אותך וכו' וזהו מקללתי שלא תכור צי. בעל העגלה קבל עליו הכל והשגיח בכל הדרך היעז שבעת שיצא אל פרשת הדרכים לא יסע בדרך העיר הכולל רק יעב אל הצד ושם את הדברים האלה על לבו היעז שלא ישכח אזהרת הרב:

כאשר הקריז לנא אל מקום המדובר נרדם הרב ר' זושא ויען ובעל העגלה ראה בדרך כי הרב הקדוש ר' משה מפשטווארסק נוסע לקראתו וישאל את בעל העגלה מי נוסע עמך בזה ויענה שהוא ר' זושא מעיר איזיפאלי וישאל אותו עוד ואנה אתם נעים ויענהו אל מקום פלוני אלמוני וישאל אותו עוד התסע דרך העיר צאר ויענהו לא כי כן אנה עולי באזהרה גדולה לעבור העיר צאר וליסע מימין או משמאל להעיר והוסיף לו בשביל זה על השכירות הרבה וגם הזכיר אחתי באזהרה רבה שלא לעבור על דבריו בעונם קללה ח"ו:

ויען הרב הדיק ר"מ מפשטווארסק ויאמר ואני הנני מזהיר אותך שחסע דייקא דרך העיר צאר וראה שלא לשנות ושלא לעבור על צווי שלי ואני מצטיין שחצא עליך זכרה ולא קללה אבל אם לא חסע דרך צאר הנה אקלל אותך אני ואחתי ידעת את תנאותי וגקב לא תנקם (וכוונת הרב הדיק הקדוש הזה היתה צאתה לעונה כי חשב שצ"י נסיעה זו ישלימו אנשי העיר עם ר' זושא ויחזירו למנוח כאשר הוכיח סופו על תחלתו) ויתעודד בעל העגלה ונתיישב בדעתו הנה הנסיעה דרך העיר צאתה הוא יותר קלה כי הוא הדרך הישר והקצר

בּוֹצִינָא קְדִישָׁא

מכר מלכך והיתה כלל היה ויענו ויאמרו אליו
הנה בלל שגם וצנפס חפסו מרונים אלו נשוב
בתשובה שלימה ואמיתית ולא נחזור לשוב לכסלה
עוד אך יסדר לנו רצינו סדר תשובה ואנחנו
נקיים ככל מולא שפתיו ולא נסיר ממנה לעולמים
אז נעתר הרצ להם וסידר להם סדר תשובתם
כדי רשעתם במשקל והם קיימו הכל וקבלו עליהם
כל משפטי פיהו בחמת ואדק:

ושאר אנשי הצליעל אשר שם צעיר שלא ידעו
מכל הנעשה בלילה הזו עם אותם
ארבעה השלוחים הנה כמו השחר עלה וכאור
בוקר מיהרו לבוא גיב לבית האכסניא של הרצ
לראות עם אחיהם לשמוע מפיהם איך עברה
עליהם הלילה הזאת ויאמרו בלחוק כדרכם אחינו
איך עברה עליהם הלילה ההשכלתם להרגיז אותו
היטב הלבמדתם עמו צבוב למנן ידע והאנשים
ענו להם צמר נפשו ודמעתם על לחייהם אוי
לנו כי תקראו לנו אחים ואוי ואבוי לכם כי
אחיהם אנחנו הנה הרצ הזה קדוש וטהור הוא
וידוע תעלימות לב וגילה לנו כל מעמיו מעשי
תענועים שעשיו והעניו מנעורינו ועד היום
הזה. והאנשים המה ראו כן תמהו מה זה להם
היום הזה הלא אלה הם אשר מעולם אנשי השם
ידועים לעזי פנים אשר לא יחתו מפני כל ואיך
נהפכו פתאום לאנשים אחרים ולצבם מהפך
צקרבם:

גם הרצ הצדיק הרי"מ מפשעווארסק בא בצוקר
לקבל פני הרצ ר' זושא וגם הוא נתפלא
איך כל כך חיש מהר הביא הרצ הקדוש מורך
בלבב ארבעה האנשים האלו ומה הכיר גודל
מעלת קדושתו וישמח מאוד הרצ הצדיק
מפשעווארסק בראותו כי עלתו אמונה ועלתה
בדו לסבב דרכו של הרצ הקדוש לעיר הזאת צבי
טוב וכאשר שער מראש כן היה באמת. וגם יתר
אנשי העיר בקשו מאת הרצ הצדיק מפשעווארסק
שיחלמון לעשות שלום ביניהם וצין הרצ הקדוש
ר' זושא למנן יתקרבו אליו והוא מילא את
שאלתם ונעשו כולם בעלי תשובה ונתקרבו מאוד
להרצ ר' זושא ז"ל ואחר כך ביקשו גם כן אותו
איזה פעמים שיבא במכוון לשבות אללם צעירים

זו ביום פלוני ושעה פלוני ובמקום פלוני עשית
ענינה זו וכי כך תשב ומה צפרעות כל העניות
והפשעים של אותו הארבעה האנשים וכל אחד
מהם הרגיש בעלמו כי הרצ הזה מכון גלות
לפניו כי הוא יודע מאפניו לבו:

ויוסף עוד הרצ הקדוש לבכות ולהתאונן ולדבר
אל נפשו בקול מר הנה מה תעשה ליום
פקודה בעת תבא במשפט לפני בית דין של מעלה
וידונו אותך כפי מעשיך כי כל עונותיך חקוקים
בעט ברזל על לבך ונפשוך ונשמתך ואין שכחה.
כי אם לפני צמר ודם כמון עונותיך הנסתרים
גלויים וידועים על אחת כמה וכמה שהכל גלו
שם בשמים ממעל ומה תעשה עת וקלעוך צבב
הקלע ולא תמלא מנוח לכך רגלך והוסיף עוד
צדברים מרעישים הלצצות ויורדים מדרי בטן
הממסים כדונג כל לב קשה ואכזר ואם אכן הוא
נימוח:

ואנשי הצליעל האלה בשמעתם דברים היוצאים
צקדושה וצטרכה מפה קודש ימים
לבצם צקרבם והיה למים ולא היה צבם עוד
רוח והרימו את קולם גם הם לעומתו צבבי
ואנחה ברעש ופחד צרתם וחלחלה ויאמרו אליו
ידענו כי עלינו מרמז רצינו הקדוש וצנו האשם
ורצינו וכסאלו נקיים אמנם אנחנו חטאנו וישר
העויו והנה מתחרעים אנו על מעשיו הרעים
ומצקשים מאת הוד קדושתו שיסדר לנו תשובה
להועיל לכפרת נפשנו ויוסיפו לבכיות גדולות
צצברון רוח ויכו את ראשיהם בצבנים ובכותל
ויעקו זעקת גדולה ומה צחרטה גמורה מעומק
הלב ואותה האשה המצינה בראותה עזבה אותם
וצבוסה פנים הלכה לה ויהם לא עלרו כה לזר
משם מחמת רוב שצרון לבצם:

והרב הקדוש הוסיף לדבר אל עלמו ויאמר
זושא זשא התדמה צדעתך כי צדברים הללו כבר
חתה יולא ידי חובתך ואתה יודע כי בלל ולל
הדבר וכל מעשיך הם רק מן השפס ולחון ואיך
שצ בכל לבך ואם וכנסו כעת דברי מוסר בלצבך
הנה מחר תשכה הכל ותחזור על מעשיך הרעים
ככלב שצ אל קיאו לכן לא יאבה ה' סלוח לך
בהשוכה פחותה כזאת אשר צרגע וכרגע חסור

כא

בזצינא קדישא

וחרה אפו איך שאיז כזה יעין פניו לעמוד בלי פחד ובלי תשובה לפני איש קדוש כזה וגער צו ואמר איש אשר כזאת עשה איך יוכל לעמוד לפני קדוש כזה בלי צושה ובלי הרכורי תשובה: ואחר כך כשכלך אותו האיש משם התהדרט בעלמו הרב הקדוש ר' זושא איך שדיבר כך לפני מורו אזי צירך אותו איש האלהים מורו הרד"ב ז"ל שלא יראה עוד שום רע על שום אחד מישראל רק הטוב שבו וסיפר הרה"ק ממאגלינא ז"ל על זה כמה מעשיות ממנו איך שראה רק עוב על כל אחד ואחד מישראל והרה"ק מרחין ז"ל אמר עוד שהר"ר זושא מאז וכלאה לא הי' רואה שום רע בצאדס אף אם האדם הבוא עשה רע בפניו ממש לא הי' רואה ממנו רק את הטוב שבו. (דברי אלימלך פ' נח ופי' תולדות):

(מה) בעצ' שהרה"ק הרבי ר' זושא הי' נע ונד בכל עיר ועיר וטורס ידעו ממנו בא פעם אחת אל העיר אשר דר שם הרב מי אצרכס אליעזר הלוי בורווין אביו של רבינו הקדוש הקדוש מלוצקין והי' אז הרה"ק מלוצקין נער קטן כבן עשר שנים וכאשר עמד הרב ר' זושא להפגל צבית במדרש אחורי התנור כדרכו מעולם וראשו מעטוף בעליתו עבר נגד פניו הילד הני"ל אז הביט הרב ר' זושא צעיניו של הילד הני"ל ולא אמר לו דבר והחזיר פניו מיד להתנור והתפגל כמקודם ומיד נפתחו מעינות תהום דמעות של הילד הזכ והתחיל לבכות ועיניו זלזו דמעות מאין הפוגות שעה ושתים והרב ר' זושא לא הביט צו יותר עד שפסקו ממנו הדמעות והתחיל לירד דם מעיניו אז חזר הרב ר' זושא אליו ואמר לו הכה נפש ורוח יכיו לך מעשה כי נתחם לך עכשיו ומעשה לך למעריטש להרב המגיד משם ויכיה לך נשמה ג"כ ומאז נעשה תלמיד להרה"ק ממעזריטש. (בס' ע"א וממנו העתיק בלוי"א אות רי"ע רק שהם כתבו ששנה אותו אל הרה"ק אלימלך חב טעות כי א"א לפי סדר זמנים שהי' הרבי מלוצקין ילד כבן עשרה שנים בימי הנהגתו של הרה"ק אלימלך כי כידוע שהרבי מלוצקין הי' אברך מאוין גם בימי המגיד הגדול במעזריטש

על איזה שנה להורותם דרך הטוב והישר צעיני הש"י"ת והם קיימו וקיבלו את כל דבריו הקדושים מאבכה. (ספורי קדושים):

(מא) פעם אחת נקרא הרב לסעודה מאוה ובאשר בא אל הפתח ועמד על מפתח הצית ולא ראה ליכנס ואמר שיש פה צין המסובים איש אחד שכולך צעינית פסולים ובדק כל אחד מהם הלינית שלו ואחד מהנכבדים שהי' שם מלא שנפסקו ליניותיו. (מכתב הרב מאניפאלי משנת תר"ס):

(מב) גם עבר פעם אחת על פני בית אחד ועמד ואמר הכה צבית זה יש מזוה אחת שהוא פסולת ולא זו משם עד שנבדקו ומלאו כדבריו והחליפו המחזה באתרת. (שם):

(מג) פעם אחד חירע צמוכסן אחד שהי' יושב באוה כפר וכבר ישב שם כמה שנים מאבות אבותיו והנה לפתע פתאום כעס עליו אדון הכפר בחימה גדולה ורעה לגרש אותו ואח כל אשר לו תיכף בלי שום תירוץ. ואירע שנתראה תיכף עם הרב ר"י ז"ל והנה הוא נועק וצוה במרירות לפני הרב ר"י מה לעשה עם צני ציתי ואנה אפנה לעזרה ותיכף נתן עליו הרב ר"י בקולו מה זה תלעק הלא הלאך עם האדון שאסור לך לדור צבית זה כיון שאחא יושב צבית שיש צו מחזות פסולות ולכן רואה האדון לגרש אותך וזה לך האות רון מהרה אל העיר וקה מחזות כשרות וקבעם מיד צפתתי ציתך ותראה שתיכף יתהפך לצב האדון אנוך לעוב וכן הי' שמיד אחר שכביא את המחזות הכשרים תיכף קראו אותו אל המצטר וקבלו אותו צממחה והאדון היעיב עמו בכל מה דאפשר. (שם במכתב הני"ל):

(מד) הרב הקדוש מוהר"י ז"ל מרחין סיפר להרב הקדוש מו"ה חיים מאיר יחיאל ממאגלינא ז"ל שהרה"ק הלאדיק מו"ה זושא הי' צבית מורו ורבו הרה"ק מו"ה דוב צער ז"ל צעת שבה לפניו איש אחד לבקש מלפניו על עניינו וראה הרה"ק מו"ה זושא ברוח קדשו עונות האיש הזה כי רבו ותטאחיו כי כדור מאד

בוצינא קדישא

כב

לדצריכס ובעמידס על דרך התורה והיראה
והפרד מהם כצבול גדול:

(מו) שמעונו מפה קדוש אדונינו אבינו ה' (מו)
מור' נשמחו עדן [מור' זושא
זללה"ה] צוה הלשון בכויתו נע ונד נחלחתי
צק"ק פשעווארסק ולא הוטב צעיני האכסניא
להתאכסן צא נער קטן ואמר לי אם להתאכסן
מר רואי יצא עמי. וכולין אחי אל הרב הזקן
זו שקי הכמה מור' משכ סופר נ"ע דק"ק הכ"ל
וראיתי בכויתו לומד היה דמות דיוקנו עומד
לפני בדמות מלאך ה' לצאות וצכויתו כותב ספרו
הקדוש היה לבד יולא מלחיותיו הקדושים
הכתובות כל זה שמענו מפי הקדוש (הסכמת
צניו ה'דקים ז"ל לם' חור פני משה) (א"ה)
צעובדא זו ראינו גדול קדושת מראש עינינו
העבורים שביה יכול לראות צעינו ממש בראייה
גשמית את הלבש של האותיות הכתובות צמרת
המהשכב כי הלבש הזה ה"י קדושת המהשכב
(יודוט)

(מת) הרב מצרד הגאון ר"מ ז"ל קריסנפליד
ה"י מפורסם צעולם שבי' רגיל
להתענות תמיד משבת לשבת ופעם אחד צא אל
ציתו אחד ממקורציו שבי' מקורב ציותר ורגיל
צציתו תדיר והיה זה ציוס כרציעי צשבת ומכנס
לציתו ולא מלא שם את הרב ושאל לאנשי ציתו
היכן הרב והשיבו לו שלח הלך מציתו החוצה
ומסתמא הוא בחדר אחר ומחמת כי במקורב
ההוא היה רגיל עמו כלך מחדר לחדר לבקשו
ובהגיעו לפני החדר האחרון ראה שדלת
סגורה וכוצין מזה שכרס הוא שם והיצי' בין סדקי
הדלת וראה שלקה הרב בלי עם מרקחת וחכנ
מעט מן המרקחת והי' זה לפלל צעיניו שהוא
עושה בלחש תעניתו והתאפק ולא שאל אותו
מה זאת אחר זמן דומון לו עוד הפעם שבא לצית
הרב צאותו יום מיומי השבוע וצאותו השעה ולא
מלא את הרב צציתו והלך לפני אותו החדר
וראה גם כן שעושה כך אז שוב לא היה יכול
להתאפק יותר ושאל את הרב מה זה ממ"י אם
אדם מתעניין רק הפסקה מדוע אינכם סועדים
סעודה ראוייה ואם אתם מתענים משבת לשבת

וכן נוטה יותר דעתי לומר שזה ה"י צימי
מעזריעש ושלא אותו למעזריעש):

(מו) בעין דבר זה שמעתי צילדותי מפי
החסידים אנשי השם שצעיר קוטנא כי ה"י
צוידא שפעם אחת נדד הרב ר' זושא צמדיות
יושכנא וצא לאחרי עיר ואנשי העיר ההוא בראותם
נעשיו ודרכיו זלזלו צו הרבה ולא פנו לדבריו
כלל וכו' כלך צצוקר לצית הכנסת להתפלל
יגם שם צצית הכנסת עשו ממנו קלח אנשים
רוכא ואיעלולא וגם התינוקות התחילו לשחק
צו בדרך התינוקות שמתחקן מלש' זר ומשוגע
הצא אל צית המדרש וצית הכנסת אז פנה אל
הילדים כולם ואמר נכס האצויו הילדים
התאספו נח והתקצנו וצוואו כלכם אלי
צקצולא אחת ויתאספו יחד כל הילדים שצצית
הכנסת ויצווא אליו ויעמדו מסביב לו וכו' עמד
ציוניהם וישם פניו אליהם ויאמר להם האצויו
הילדים כסתכלו נח היעצ והילדים חשבו כי
יעשה להם איזה שחוק או איזה מעשה להביס
אצל הוא לא עשה כלום רק הביע צפני כל
ילד וילד וכסתכל צו היעצ ותח"כ שלהם מעל
פניו אומר לנו לכם לציתכם וכו' צצוא הילדים
לציתם לעת האוכל והגיעו לפניהם לאכול לא ראו
לאכול זה אמר איך אפשר לאכול והחלץ הוא
ערפב וזה חמר איך אפשר לאכול והחמאה ה"י
של גויים זה אמר איך אפשר לאכול והצבר לא
נמלא ככונן הכלל שרוב הילדים או כולם מאנו
לאכול כל אחד צצית אציו בלחמם שהמאכלים
הם ערפב והכלים הם ג"כ ערפב ואשכ אחת
סופרה לשבתה הראית מה עשה לי צני שצשכ
אופן אותו רואי לאכל בלחמם שהיה ערפב
ומצרתה גם היא השיבה כנגדה הנה גם צני
נעקן שצריכים לשבור את כל כלי הצית ולא ידעו
מה זאת עד שנעשה מזה רעש צכל העיר ואמרו
אין זה רק שזה האיש ה"י כסתכל צכס צצית
הכנסת פעל להם כל זאת צוודאי הוא איש קדוש
וגורא וצריכים לפייסו ולבקש ממנו שיורנו לתקן
כל אשר שיחתנו וכן עשו וצאו לפניו אנשי העיר
צקידה והשתחוויה וצקשו אותו שימחול להם
על עלבונם ויורה להם דרך תשובה והוא נעתר

באחז דרך שם הויה צ"ח עומד לנגדו ובדרך זה הלך. (ספר דעת משה פ' שמיני) :

(נא) הרב הקדוש מו"ה משולם זושא זללה"ה כאשר נסע בדרך והיו מפוללים נתיבות לבאן ולכאן ולא ידע אהי יפנה לקח את הציית צידו וייהד שמו יתבדק ואמר זה הדרך לבו צו. (ס' ויחל משה תהלים קי"ט) :

(נב) אחר שנגזר ארון הקדוש רבינו המגיד הגדול ממעשריעש מו"ה דוב צער זללה"ה ותלמידיו הקדושים נתאספו יחד לקבל עליהם רב שימלא מקומו של המגיד ז"ל והתחילו להקור ולדרוש אם לא נמלא ציניהם איש כזה שיביא ראוי לקבל המשרה על שכמו והסכימו לקבל עליהם לרב את הר"ר אלימלך מליזנסק ויהי צנסעס יחד עמו ובצמאע בדרך זה השמש ופנה יום וימש חושך נכנסו כולם לאכסניא שהיתה בזה הדרך קרעשעמא וצחרו עבור הרב חדר מיוחד לראות לאיש כמבו ובכאשר בל הר"ר אלימלך לחדרו ביקש שיציג לו את המטה להניח מחולש לאריחא והלך לישון וישן כך בצמאע איזה שעות והיה זה לפלא צעיני התלמידים שהאיש הנבחר מהוך העדה למלאות מקום המגיד יאריך ציניה כמה שעות גם כ"ה להם לחרפה שזה יהיה רב שלהם והתחילו להתחרע. ולעורר אותו משינתו לא הריצו עוז זה צנפסם כי איך שיביא הלא צחרו אותו לרב עליהם ומי יאמר לו מה תעשה לכן הלאו אל אחיו ר' זושא שהוא יכול לעורר אותו כי הוא אחיו ורגיל עמו מעודו ואם הוא יעורר אותו לא יהיה נגד כבודו כלל והלך הר"ר זושא ועמד אלל החדר ששם ישן אחיו הר"ר וביניה את ידו על המחזה שצפתח החדר הזה והביך כאשר רק הניה הר"ר זושא את ידו על המחזה נחטור מיד הר"ר משינתו וכיה דבר זה פלא גדול צעיני כל התלמידים ושאלי את הר"ר זושא שיציג להם פשר דבר היקויא מן השיניה בצופן זה והשיב להם הר"ר הנה וודאי ידוע לכם ששם הויה צ"ח להיות תמיד נגד עיני האדם כמו שאמר הכתוב שוית' ה' לנגדי תמיד אבל יוקשה איך יוכל האדם לישן

מדוע אתם מתקלים את התענית בטעמיה כל דבוא למרחקת והשיב לו הרב הנה שום איש אינו יודע מהבגתי הזאת אך כאשר אתה רואת ממני זה פעמים מוכרח אני להגיד לך דבר אמת כי פעם אחת בא הרב הקדוש הרבי ר' זושא ז"ל לברחד והלכתי לקבל פניו וישבתי מעט (שכך היה דרכו של הרב מברחד להקביל פני כל אדיק הבא לברחד ולשבת מעט אללו פעם אחת ולא יותר) ואמר הרה"ק ר' זושא להנשמש שלו להביא כיבוד עבור הרב אמרתי כי איני יכול לעמוד מאומה מחמת שקנתי עלי חגנית משבת לשבת והוא הפליר צו עד צום שאעטור דוקא אללו אבל אני סרבתי נגדו ולא רציתי לעטור בשום חופן וכאשר נפרדתי ממנו והלכתי לדרכי ופתחתי את הדלת הלך אחרי ואמר לי אתה הרב מברחד דעו שמעתה לא תתענו יותר משבת לשבת אפילו פעם אחת כל ימי חייכם ויהי כמחאק צעיני הוא נסע לדרכו ובצבוע האחרת כשהגיע צעיני הוא נסע לדרכו ובצבוע האחרת כשהגיע זה היום חס השעב אם איני עומע מאומה אני בסכנת נפש עד כלות הנפש וכן הוא מאז והלאה בכל שבוע ושבוע ומוכרח אני לעטור עכ"פ מעט (קב"ח חדש ס' קמ"ד) :

(מע) פעם אחת נסע הרב הקדוש מו"ר זושא ז"ל בדרך והגיע לפרשה דרכים ולא ידעו באיזה דרך יסעו כי היו כמה דרכים זה פונה לכאן זה פונה לכאן והמה לא עברו בדרך הבוא מתמול שלשום ונשא הרב הקדוש את עיניו וראה הדרך לזוה ליסע באחד מהדרכים לאמר זה הדרך לבו צו וישבו בדרך הבוא והגיעו למחוז חפלאם למקום שבו רואים נייט והוא מחמת שראה השכינה שורה בצויתי דרך כי בכל מקום שהלדיק הולך השכינה מקדין בפניו על כן ראה בצויתו דרך שהשכינה שם בצויתו דרך נסע. (ס' מגרת זכס פ' ואתחנן בשם ספר תורת משה כח"י)

(י) שמעתי שברב הקדוש אדומ"ר מו"ר זושא זללה"ה הלך פעם בדרך ולא ידע לאן יפנה כי היו לפניו שני דרכים וראה

אולם כששאל אותו בזה הלשון אחי למד לי דבר זה שאתה הוא פועל נסים ונפלאות ומעשים נוראים שאוכל גם אני נפעל כך, וכלל הדברים בקיצור שהשיב לו אדומ"ר שהוא ע"י התחברות הליקוים וההבד וחיצה וריעות צנייהם ע"י כן נפעלים ונעשים כל הנסים וכל הפעולות והמעשים נוראים והאזה הליקו מו"ה זשא לדבריו ואמר כי בודאי זה עיקר הכל. (מנורת אבן פי' בלק בשם מאור ושמש):

(נה) **מעשה** שהיה בדרך הליקו קדוש עליון מוהר"י מלוצקן שהי' דרכו ליסע לזענעסק להר"ק מהר"א. ופעם אחד נכנסו דרך איזה עיר שמע שברב דשם הוא לדיק גדול וילך אליו מוהר"י לקבל פניו כדינא דגמרא וירא כי הוא אדם גדול וצוער כאש ועסקן גדול בהפעלות עד אין לשער ויחל הרה"ק מוהר"י להשאר אליו עד עצור יום השבת קודש למען יחקור אודות דרכיו ויראה כל תכלותיו וראש מוהר"י כי הוא אדם גדול בתורה ובתפלה רק כאשר שאל אותו מוהר"י אם שימש ג"כ איזה לדיק מליקו בדור השיבו לא. וזה הי' דבר קשה צעניו צידעו היעב כי דרך החסידיות אי אפשר לאדם לכוין מדעת עצמו עליו ואריכים לקבל זאת דייקא בקבלה מפני אל כה מליקו בדור כמו שעושים כל החסידים הגדולים ולכן אמר הרה"ק מוהר"י אל הרב שהוא שמענו אדוני האוילה נא והקשב לדברי ליסע עמי יחדיו לזענעסק אל הרב הקדוש דשם מוהר"א ושמה תעטם נופת ט"ף החסידות האמיתות תחורה ומלות ויראת שמים לאמתה ויען האיש ויאמר אליו הנני לעשות כדברך ליסע עמך יחדיו אכן מרוב העבודה העמוסה עלי בערדות שנות דמאת ודשמיא לא אוכל עכשיו לזוז מצייתי וכן אם תאבה לשבת עמדי עוד שבוע אחת עד עצור יום השבת הבא אז אהיה פנוי מערדתי ואסע עמך יחד לראות פני רבך:

ויראל הרב הקדוש מוהר"י מלוצקן לשבות שם אליו עוד שבת אחת כדברו ובמשך כל הימים האלה התבונן מוהר"י היעב על דרכיו

כיון שבעת שנים אין אפשר שיכיה הש"י מזויר לגד עיניו אך ע"ז מגינה המוחזק והשמות שבה שקין שהמוחזק בבית ושם כתוב השם הויה היו כאלו עומד השם הויה בכל הבית והרי הוא נגד האדם אמנם כאשר הנחתי את ידי על המוחזק וכסיתי אותו בידו שוב לא היה יכול עוד לישון מחמת חסרון זורת שם הויה שאינו לגד עיניו שעת ההוא לכן היה מוכרח שיתעורר חיוק משיחתו ולקום ממערתו כדי שיקיים הכתוב שויתי ה' לגדי תמיד לזייר זורת השם הויה לגד עיניו וכששמעו התלמידים דיבור זה הודו לה' שנתן צדעתם לנחור רבי כזה וכי הוא באמת ראו והגון לאותה איטעלא למלאות מקום הרב המגיד:

(נג) **בעת** שהיו האחים הקדושים הללו נעים וגדים מעיר לעיר וממדינה למדינה הברר"י ואחיו הר"א היה דרכם מדי בואם לעיר לאדמיר להתאכסן שם אלל איש אחד חסיד וישר ושמו הי' ר' אהרן ז"ל מחותנו של ה"ל ר"י משה אחיו של הרה"ק הר"א הגדול מקארלין ואז הלכו תמיד או ע"פ רוב צרגלם אך כאשר נתפרסמו וצאו עוד הפעם ללאדמיר אז כבר נסעו צעגלה ובצואם לכפר הסמוך לעיר בא לקראתם גביר אחד גדול מהעיר וציקש מהם שיאכסנו אליו והם אמרו לו שהוא יסע מקודם לעיר ואח"כ יצאו צעגלם וכאשר נסעו הם אל העיר נסעו מיד אל האכסניא הקודמות שלהם בבית ר' אהרן ה"ל וכאשר בא אליהם הגביר בעטנת מה זה השיבו לו בדבר חכמה ואמרו הלא אנחנו הגנו אותם האנשים עצמם שהיינו מקודם ואריכים אנו שאל לענות האכסניא הקודמות ג"כ אך אלל יס' עיקר השינוי מה שמקודם הלכנו צרגלנו ונמח נוסעים אנחנו צעגלה וסוסים א"כ עיקר טענה שלך על העגלה ועל הסוסים קח לך העגלה והסוסים והעמיד אותם באכסניא שלך. (מ"ב):

(נד) **שמעתי** מפי אדמו"ר בוציא קדישא מו"ה חלימלך זצוק"ל כששאל אותו ביחוד הליקו המפורסם בוציא קדישא אחיו מו"ה משולם זשא זללל"ה כייתי אז

כה

בוצינא קדישא

הכותל ולא נתן להם שלום ולא הסתכל בהם ולא דיבר עמם כלל ויאלץ לבו של הרב מוהרי"י ויחדר מאוד כי לא הבין מהות הענין הזה ויאמר אל לבו הנה חנוכה לבד בעצמי בלבדי לבית הרב וארחא מה יעשה עמדי וילך עם האיש ההוא מבית הרב אל האכסמיה שלהם והניח שם את האיש והוא לבדו מיהר לחזור אל בית הרב וכאשר דרכה קף רגליו על מפתח הבית הלך הרב תיכף לקראתו כדרכו מאז ויהיו לו שלומי ויאמר לו מה זאת הבאת אלי איש אשר לא יכולתי להביע בפניו המורה והנמאם והרב מוהרי"י נזהל וגשתומם מדברים הללו בחשבו הלא אני ראיתי אללו אך עובד וחסד חורר ותפלה ואיך אפשר לומר על איש כזה שהוא מורה אך הוי מתירא לפתוח פיו בפני רבו ולכן עמד כך משתומם בדעתו:

אך הרב הקדוש הר"ר הרגיש תיכף מתבוננותיו הללו ויען ויאמר אליו דע אחי כי יש בעומאח מקום אחד הנקרא קליפת נגה ואם יש עירוב צר"ם) ולפעמים כאשר יתחיל האדם

והתבוננותו על עבודתו ועל תורתו של האיש ההוא והכל כעובד מאוד לפי מראה עיניו וישמח עמו מאוד והי' לו תענוג גדול מזה שזכה שכל ידו נתגלגל זכות זה שאדם גדול כזה יתקרב אל רבו הקדוש מהר"ר מליצענסק ובזוהלי ישמח עליו רבו כמולא שלל רב ותיכף אחר השבת נסעו שניהם יחד ליצענסק וצנסעס ציקש האיש ההוא מאת הרה"ק מוהרי"י שיציגוהו לפני הרב בתור אדם המעלה לקרבו לסעדו ולתמכו כראוי לאיש כערכו והרב מוהרי"י נאות לו לדבר הזה בחשבו כי בטח ישמח עליו גם רבו הקדוש:

והנה מאז מעולם בכל עת ביאת הרב מוהרי"י להרה"ק מליצענסק כך הי' דרכו של הרב הר"ר שתיכף כאשר הרגיש לעיניו של הרב מוהרי"י על מפתח ביתו תיכף קודם לקראתו בכל אותות אהבה ורץ כנגדו אל הפתח ושאל בשלומי ומה נזהל גשתומם עכשיו מוהרי"י בראותו כי כאשר נכנס עם האיש ההוא אל בית הרב הר"ר הסיב הרב את פניו מהם אל

ובן יצא לך תועלת אם תהיה כדאי וזכאי לכך שתלמוד האריך בכל תנועה ותנועה לעשות רצון הבורא ולייחד כל האורות ותהיה כל עשייתך בנתי לך לבדו בנתי.

ובן לפשוטי העם יש תועלת גדול במה שהם צנוקים לצדיק ותומכין אותו כי הצדיק מעלה כל המדות ועבודה שלהם הנעשה עלי התעוררות דחילו ורחייו כי הם מלאים מנות (עי' ערוזין דייט ע"א) אבל הם כרמון קליפה חלבה והצדיק מעלה אותם לירש השרשים כיזוע כל זה לעודי הש"י בנמות כו' אבל לא תאמין לכל אלה לצדיקים אמתיים קדושי עלין תלמידי תלמידיו של מורן אלוהי העל שם טוב וכדומה לו צדיקים אמתיים קדושי עלין אבל צניי זה לא תהיו חסידים וקדושים זה שהתפללו מנחה בשתי שעות אחר זאת הכוכבים ושארית שלש שעות אחר תנות היום אע"פ שהיו כמה צדיקים שגטו קצת זמן התפילה אבל לא כל כך והם התחילו להתפלל בתוך הזמן ומשך לאחר כך כי כל תנועתם ועשייתם היה

(* עיין בספר היכל הנרכה פ' בראשית דל"א ע"א ח"ל הקדוש. לדבק עמנו בנתי אמתיים ולהתאצק בעפר רגליהם ויש זה כמה תועלתיות. לעובדי השם הרגלין לבגת אל הקדוש יש זה תועלת כי יכול להיות שיהיה נפשו דנוקה תמיד בתורה ועבודה דנוקה ומשיקה ולקדש עצמו הרבה אע"פ לא יהיה לו ידיעה מעט העבודה האמיתית ועדיין עמוד בחוץ כי אם תדבק בפשד לצדיקים אמתיים בנמות עלי רמיה ועקבה אזי תלמוד איך נפשך הוא בנמות גרועה ולהיות שכל יוכל עלי רמיה וגם תוכל לקטש בנמות המדות שיהיו טהורות ונקיות ולאחז את כל ישראל כצנת עין ויהיה לבו תמיד נשבר בהכנעה וספלות הרוח כי בלא התאצקות בעפר רגלי הצדיקים בשקידה ימים ושנים לא יהיה לך כלל מזה חפילו תלמוד בכל היום בספרי מוסר וכן מצינו בגמרא (גיטין דק"ז ע"א) צניי שני מדות שהן תרומות ומדותיו של רבי [עקיבא] כי תקון המדות בנמות אי אפשר בלי דנקות והתאצקות עפר רגלי הצדיקים.

תיקון עבדו לחלו ממילא כי ה' באמת חפץ בעבודת הש"י ותורתו רק שלא ידע את הדרך הנכון ונכשל בפנייות ומחשבות זרות שבגגה ואשם אכן הרה"ק הר"א אמר עוד הפעם כי הוא חין לו עלה עבדו ואין זיכלתו להושיע לו אך אם רואה הוא לשבז באמת ימתין כאן בעיר לזמנא עד שיבא אחי הקדוש הרב מוה"ר ר' זושא ובעת שנהיה שמינו יחד חולי נוכל להושיע לו ויעש האיש כן וישב שם בעיר זמן רב עד שבא הרה"ק רבי זושא והוא נתן לו תיקון לנפשו ונעשה בעל תשובה גמור במדרגות גדולות זכות הנדיקים יגן עלינו (מעשה נדיקים) :

(נו) הרב הנדיק ה"ר יהושע אלעזר ז"ל מבארדיטשוב ומנ"כ בקאלאמנא חתן הרה"ק מוה"ר ז"ל מקאסוב סיפר שהגאון המופלג בקדושה הר"ר שמחה ז"ל מקאסוב סיפר שהגאון המופלג בקדושה הר"ר שמחה ז"ל אבדק"ק בוצרקה המוצא בפמ"ג יו"ד סי' ע"ז שהיה גאון עלום ואיש קדוש והיה מתהבג אז בדרך כל שאר הגדולים שבזמנו שלא הסתופפו באל קדשם של החסידים. ופעם אחת נחלה בחולי מסוכן ר"ל ונסעה אמו בסתר להר"ר אלימלך ז"ע לליצנסק וכאשר באה אליו השיב לה שלא תפחד מאומה כי צנה יהיה בעז"ה צדיקות השלימות וכאשר תבא לביתה תמצא את צנה הגאון הנ"ל עוד חלוש יותר

לעבוד עבודת הש"י ומתעוררת דעתו אחזר פנייה וגלות ר"ל וכדומה מתעורבות מחשבות זרות ורעות כאלה אזי כאשר לא ישים על לבו היעבז לשרש ולעקר את הרע ולהפוך לעובד אז נעשה כל עבודתו מעורב מעורב ורע והוא הולך חשכים ולא ידע צמה יכשל ולא ירגיש כלל שיש פגם גדול בעבודתו ואיש כזה יכול להיות עבדו בזהלכות גדול כי קרוב לשם ית קליפה הנקראת אש מתלקחת ר"ל והאיש הזה אשר באת עמו דע כי כל עבודתו הוא מעורב הטמא הזה והכל מעורב ברע ואין בכל עבודתו יראת שמים כל עיקר רק אש זרה ר"ל אשר מקורו ממקום לא טהור הוא ולכן לא יכולתי להביט בפניו ולא יכולתי לסבול כלל שיעמוד איש כזה צדיק לכן הוכרחתי ליסוב פני מכס כי אין לי עלה עבדו לתקנו :

כשמוע הרה"ק מוה"ר"י מלובלין את הדברים עגמה נפשו עליו מאוד כי נתמלא רחמים ותמלה על האיש ההוא העוסק בתורה ועבודה תמיד ואינו יודע כלל כי בזנפו הוא שפי"ז נכנס לתוך הקליפות ר"ל וילך אל האיש ויספר לו כל דברי הרב הר"א לא כיחד ממנו והאיש ההוא צכה צבי גדולה צמר נפשו נרעש ונפחד מצורה המעציבה אשר שמע דברי הרב הר"א ויבקש מאת הרב מוה"ר"י שילך לרבו לבקש מלפניו על נפשו שירחם עליו למצוא אחי

חרצים שנה עדיין היה מתיירא שנו הוא תקליפת נוגה והוא צקת דוד אל תעליני בחצי ימי שהיה מתיירא שלא יהי' לומד תורה ועושה מצות ומעשים טובים ויהיה עדיין תקליפת נוגה שהיה צהם איזה פנייה דקה שלא לשמים אלא להיות רב ורני ורנן כו' עכ"ל ועודא זאת צהם דודו רבינו צני הזכיר שם בספרו הרצה פעמים והוא ג"כ צפ' דברים דף י"ב ע"א ח"ל ואמר לי מורי דודי הקדוש הידעת צני חציני שצעת שהייתי צן חרצים שנה עדיין מתיירא הייתי אפשר שאני מסתרא דקליפות נוגה ומתכרמנו פני מאוד ואמר לי למה נזהלת צני עדיין כעת צינתי לצי נשבר צקרי ואיני מאמין לעיני כלל עכ"ל

סדר תפלה אצל אחס צניי וצני צניי אחיי ורעי אס תלכו בדרך הכנושה יהיה לכם צודאי צה יוצא טוב. כי איש פשוט ההולך בדרך זה סופו יורש גיהנם עכ"ל. ושמ דף ל"ד ע"ד האריך האריך עוד וסיים ח"ל כי צלה התאצקות צעפר רגלי הנדיקים צלחת אי אפשר להעלות נפשך יתור שחת כו' ע"ש דבריו הקדושים צלריכות. ובפ' משפטים דק"ז ע"א כתב ח"ל כי לפעמים יפגמו במקום הקדוש וצניצוי הקדושה שצמלכות צסוד חצר הגיזק שהוריד המלכות למקום קליפת נוגה שצחיה טוב וצחיה רע כו' והוא צקת דוד (תהלים ק"ב) אל תעליני בחצי ימי כמו ששמעתי ממורי דודי רבינו צני כי כשהיה צין

כמקודם ועכ"ל לא תטערי כלל ואח"כ יעשה שיך עמו להמקור והזכיר אותו שיטבול אי"ע באותו זמן שבר"ז יכיה במקור ויטבול עמו יחד ועשה כן הגאון ז"ל ואח"כ שאל אותו הר"ר שמחה [אח דיר נאך עפעס קשה] „הנשאר לך עדיין אחי קושיא" וכאשר בא הגאון לאכסניה שלו והעמיק בכל הקושיות העלומות שהיה לו בשי"ס ובראשונים חומרות ותמיהות עד שהי' נדמה לו שא"א ליישבם וראה עתה שהכל נכון וכל הקושיות והתמיהות נתיישבו אליו היטב ולא נשאר לו שם ז"ע ואח"כ נעשה תלמיד מובהק של הר"ר ז"ע כמ"ש בשה"ג החדש אות ש. (ח"א):

(ח) **עובדא** כיוצא בזה ממנו כתב הגאון מהרש"ס בהסכמה לספר מנורת זהב רק בשינויים קטנים וז"ל שם הנה אם אמרתי אספרה כמו את אשר שמעה אזני חקא היירעה מהכיל וגם בלי ספק כבר נשמע בין החיים ובכל זה לא אמעט מלכתוב לו מה ששמעתי זה כמה שנים מהרב הלוי אחד מהדור שלפנינו שסיפר כי צימי הלדיקוס הקדושים וכו' ר' אלימלך ור' זושא ז"ל נתלה אחי רב גדול מנכדי הרה"ג המפורסם ר' שמחה הכהן ראפאפורט אציו של הגאון רח"כ אבדק"ק לבוב ז"ל (א"ה) נתחלה כתב בהסכמתו הגאון מהרש"ס שבהולב ה"ה הגאון ר' שמחה ראפאפורט בעצמו ושאלוהו במכתב שזה לא יתכן כלל לפי סדר הזמנים שהרי ר"כ ה"ה צימי הבעש"ט וכו' עמו על הויכוח הידוע ואף יתכן שאציו חי עוד צימי הר"ר ואמו של אציו נסעה אליו והביא ע"ז במכתב וז"ל ובדבר המעשה חולי ה"ה נכד הגאון רח"כ או ממשפחתו ולא דקדקתי בעת שמעתי סיפור זה זה כמה שנים מזדיק אחד מדור הקדום עכ"ל ולכן ע"פ מכתבו השני נעתק במסכמה שהחלה ה"ה אחד מנכדי ר' שמחה ראפאפורט אצל אחר שראינו המעשה בהכרה באת הקדום נראה שגם הגאון מהרש"ס שמע על ר' שמחה דבוצרקא ולא דקדק וסבר שהוא ר' שמחה ראפאפורט) בהיותו אצל אציו הרה"ג ז"ל צימי עלומיו והגיע לסכ"ג וברופאים נתייחסו מלרפאותו ואמו הרבנית הפלירה

האדון של העיר משתה גדול ויהיו נקראים אליו אל המשתה שלשה דאקטורים גדולים מלבוב אזי תקרא את שלשתן לבקר את צנה הנ"ל וכאשר יצאו שמה יראו אותו בגודל החולשה וייתאשו אותו ועכ"ל לא תחשבי לדבריהם כלל. וכאשר יאלו הדאקטורים מציתה אז בהליכתם יפול דוקטור אחד באמצע השוק ויקימו אותו חבריו וצוה יתמכמכו שם קאת בשוק ובתוך כך יפול במחשבה של אחד מן השנים שיש אחיזה בם רפואה עבור צנה החולה ויחזור לביתה פעם שנית ויכתוב לו אותה הרפואה וכאשר יקחו את הרפואה הזאת יתחיל להיעיב מל"צ צנה ויחזור לאיתנו לצריאות השלימות אך זאת הזכיר אותה הר"ר אלימלך ז"ע שכאשר יתפרא צנה הגאון אזי יסע לאחיו להניפאלי הוא הרב הקדוש הרבי ר' זושא ז"ע. וכסעה אמו לביתה ובאו כל האותות אשר דיבר איש האלהים לא נפל ידבר:

וכאשר נתפרא הגאון הנ"ל סיפרה לו אמו את המעשה הנ"ל ונתצבל מאוד ואמר שמקודם יסעו הוא ואמו לליזענסק ליתן תודה לאיש האלהים הר"ר אלימלך ז"ע וכאשר באו לליזענסק שאל אותם הר"ר תיקף אם קיימו דבריו ליסע להניפאליע והשיבו כי להניפאלי הוא מרחק רב וא"ל לו ליסע בעת עד אשר יתחזק כחו לגמרי בשלימות הצריאות וכן ה"ה שחזר זמן מועט נסע הגאון הנ"ל להניפאליע וכאשר בא שמה ברחוב העיר בא אליו איש אחד ואמר לו צה"ל שמחה הנכד אין לי עדיין שום אורח על שבת קודש תהיה אתה אורח שלי ונתצבל הגאון הנ"ל איך ידע איש זה ששמי שמחה ואני מאריך מרחק אין לי פה מודע ומכיר וראה נער קטן הולך בשוק ויקרב אליו וישאל אותו מי הוא זה האיש והשיב לו זה הוא הרבי שלנו אז שמה הגאון מאוד והלך עמו לביתו וכאשר בא הגאון לבית הר"ר זושא שאל אותו הר"ר שמחה הכצר השלמה סדר הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום והשיב לא ואמר לו קח לך חומש והעבר הסדרה ואח"כ צוה לו הר"ר

בוצינא קדישא

כח

(נט) סיפר הרב מו"ה גבריאל ז"ל כי אחרי פטירת רבו הקדוש הר"א זי"ע מליזענסק כאשר התאבל על רבו הקדוש ודאג מאוד שלא ידע עדיין את מי יבחר לו לרב ולמורה דרך בעצדות הש"י ויתעץ עם חברו אחד מאוהביו ויאמר אליו הבב לכו ונלכה אל הרב הקדוש מו"ה זשא ונראה התנהגות שלו אולי יהיה הוא לנו למשיב נפש ומורה דרך במקומו של רבינו הקדוש הר"א זי"ע וילכו שניהם יחדיו הלוך ונסוע לעיר האניפאלאניצ במקום משכן הרב הקדוש ר"ז, ויהי בהיותם בדרך ויבואו לילה במלון אחד אשר לא הי' שם שום איש ישראל ומחמת עמל הדרך הולכנו ללון שם עד אור הבוקר וערס הלכו לישון בקומה להכין להם מים להעמיד מראשותם שיהיה מוכן להם לנעילה ידיים בצוקר בקומם משינתם אבל לא מצאו מים אפילו בשכר בכסף מלא ויאמר הרב מ' גבריאל הנה כיון שרצוינו בכל כחנו להכין מים ואי אפשר לנו למצוא הרי אנו אנוסים בדבר וחוץ רחמנא פטרי' כי עיף אנכי מעמל הדרך אלך ואניח ואישן גם בלא מים מוכנים כי מה יש לי לעשות אמנם האצרך שהלך עמו לא חפץ לישכב בלא מים מוכנים ולא נח ולא שקט לחפוש איזה עצה עד שגרסו הרב ר' גבריאל ואז עלה במחשבתו לקנות בקצוק שכר ולשום זה מראשותיו במקום מים לנעילה ידיים ובצוקר השכם קמו משינתם והאצרך בעל ידיים צניעלה דשחרית עם זה השכר שקנה והרב גבריאל לא נעל ידיו וחשב שבדרך יעבור במקום מים הי' נהר וירחץ שם ידיו אבל יאל הדבר מלצו לגמרי והלך כך בלא נעילה ידיים עד שבא לבית הר"ר זשא ויהי כאשר אך דרכו כפות רגליו על מפתן בית הרב הקדוש מו"ה זשא פנה אליו הרב הקדוש ואמר הידעת כי כל הטומאה והאזמא אשר אחי הקדוש הפריש והבדיל ממך בכל עת שנתחדרת אליו ימים רבים כל זה חזר אליך היום בצוקר כאשר הלכת בידיים מסואצות בלא נעילה דשחרית ובשמוע הרב גבריאל דיבורים הללו בכה מאוד על אשר נכשל בשגגה במכשול גדול כזה ר"ל ותיקב ומיד נתמלא ששון ושמחה

בצעלה אציו הנ"ל להרשות לה ליסע לליזענסק ואם כי היה מכת המהגדים נגד תלמידי הצעש"ע זי"ע בכ"ז נעתר לה ובצוה לפני הרב"ק ונתנה לו הפתקא עם שמו ושם אמו השיב לה שבאם תבניהכו שאלם ישוב לאיתנו יבא אליו על שבת קודש יבניה לה שיתרפא והבניהתכו ואז אמר לה ליסע לביתה ובדאי יתרפא וזה האות כי בצוה הביתה תמצא שם אסופת ג' רופאים היותר גדולים וכולם יאמרו נואש וכי אצדה כל תקוה וילכו לביתם ואז יחזור אחד מהם יתרפא וישוב לבית החולה ויכתוב ריזעפט ומזה יתרפא בזה אבל הרופא צלכחו לביתו ימות פתאום וכן היה כאשר אמר רבינו הקדוש זוקלה"ה ואחר שנתרפא נכסה עמו לליזענסק לקיים מולא שפתיה ושבתו שם שב"ק ואז אמר הרב"ק ר"א להרב הגאון ר' שמחה כי צימי ילדותו שקד על ספרי מחקר והבנינו עינא בלבו באמונת הש"י ותורתו וזה גרם לו המחלה ולכן הגם שנתרפא מחליי בכ"ז שורש מחלתו לא נתרפא והבהרה שישע נמש לאניפאלי לאחיו הרב"ק ר' זוסיא ושם ישיג שלימותו ונסע משם לאניפאלי וציוס ו' קודם אור היום בא לשם ונכנס לבית אבסניא ועמד שם זקן אחד ונתן לו שלום וקרא אותו בשמו ונתפלה הרב"ג הנ"ל ושאל להזקן מי הוא והשיב אני שמי זוסיא אחיו של ר' אלימלך מליזענסק בא עמי למקוה ויחרד והלך עמו ועצלו יחד ומיד סרו מעליו כל ההרהורים וספיקות שהיו בלבו ואז אמר לו הנה עתה נתרפא כל מחלתך ושכר ורפא לו עכ"ל. (א"ה) ועל זה רמז מה שנזכר בלוח הקדוש שאמר לו הנשאר לך עדיין אחי קשיא שיהי' כוונתו על כל הקושיות שהיו שורש מחלתו אבל קשויות בש"ס ופוסקים מאן דכר שמי' (כח):

(נח) פעם אחד ראה הקדוש ר' זשא מאניפאלי צביתו לורת אחיו רבינו אלימלך ואמר להמשרת מה זה שאתה נושא שם וראו שהם שוירי מאכל שלו והיה בזה לורת אחיו הקדוש. (מנחת אב פי' מקץ בשם היכל הצרכה) :

לברך את ישראל (צפ' בלק) וכתב על זה צם' אגרא דפרקא דבר נחמד ונעים וז"ל והנה נלמד בדבר בגזרה שוב דווקא כ"ל והנה ג"ש צ"יג מדות שכתורכ נדרשת מכון נגד מדת רחום שצ"יג מדות הרחמים והנה נאמר (צפ' תשא) ורחמתי את אשר ארחם ודרשו חז"ל (צרכות ד"ז ע"ה) אע"פ שאינו כדאי ע"כ נלמד בדבר בגזרה שוב שתהא בצרכה מקובלת אע"פ שאינם זכאים ח"ו עכ"ל ודפח"ח ומה אפשר לראות עמקות דרכיו הקדושים של רבינו הר"ר זי"ע ומחשבותיו כי גזרו מחד באהבת ישראל :

(אג) **הרב** הקדוש מו"ה זושא זלללה"כ היה מרגלא בפומי' לברך כל בר ישראל בלשון זה תהיה בריא וחזק כמו גוי. ואמר ז"ל בפירושו שרצונו לומר הגם שהבדל אינו כדאי לה מכל מקום ראוי האיש הישראלי להיות בריא וחזק כי הלא הבוי שאינו מקיים שום מצוה ממצות התורה והוא בריא חולם ומכ"ש כבר ישראל עכ"ל (ספר דעת משה) :

(סד) **הרב** הקדוש בוצינא דבורא מו"ה יעקב יצחק ז"ל רבינו מלוצקין זי"ע היה אצל הרב הקדוש ב"דק רבי ר' זושא זי"ע והיה רבי הקדוש מלוצקין מאריך באהבה תפלה להתפלל על פושעי ישראל שיחזרו בתשובה וברגיש רבי ר' זושא זי"ע בדבר זה ואחר שסיים תפלתו אמר לו רבי ר' זושא שמכיום וכלאה לא יתפלל סתם שיעשו תשובה כי נודע אשר צינה הוא תשובה כדכתיב (ישעיה ו') לבבו יצין ושז ולפעמים דינין מתערין מינה ח"ו תשובה על ידי יסורין ועונש רק יצקס רחמים וחסדים על כל ישראל וממילא יחזרו בתשובה (ספר מאמר מרדכי) :

(א"ה) והוצא בזמנ' בהגה אות ס"ג צסס ספר משמרת איחמר פי' חיי שכתב צסס הרב

גדולה באמרו ברוך ה' אשר הנחני בדרך אמת וכוני שאמנא לי רב קדוש ואדיק גדול כזה אשר כל תעלומות נגלו לפניו ממש כמו אל אחיו רבינו הקדוש מוכר"ה זי"ע ובעתוהי שבעזרתו יסויע לי ללכת מן העומאכ אל הקדושה והעברה ומאפילה לאור גדול. (סכ"ד חדש) :

(ס) **קבלה** מאת כבוד דודי זקני סבא קדישא מורנו הרב משולם זושא זלוק"ל הא דאין רשאי לילך ד' אמות צלי נעילה בשחרית אמר הוא ז"ל דיש ליחבר שלא להציג רגליו על הארץ בלא נעילה* כי בזמנ' האדם רגליו על הארץ בלא נעילה אזי ח"ו כל היום שהוא הרע שבעש הבעמיית רודף אחריו להסיתו ואחר על זה רמז הפסוק (תהלים ל"ו) יתייצב על דרך לא טוב אזי ח"ו רעה לא ינאם. (ס' אגרא דפרקא) :

(סא) **הרב** הקדוש איש אלהים המנוח מו"ה משולם זושא זלוק"ל היה נוכח שכיב אומר בצוקר בצוקר תיכף בקומו ממטתו נפרא טבא על כל ישראל ואמר הרבה צרכות ותפלות צעדם. (ס' מאור ושמש) :

(סב) **שמענו** מאת הרב הקדוש מו"ה זושא זלללה"כ כי בכל יום אחר צרכות התורה היה הולך לשוק לחפש אחר איש מורע ישראל כדי להעניקו מצרכותיו מי שכיב זוכה להיות ראשון יהיה מי שיכיר. (ספר תפארת שלמה פי' תנא) :

(א"ה) והוצא שם עוד בהגה אות י"ב צסס ס' אגרא דפרקא אות רס"ז שכתב וז"ל איתא בצורכ חדש פי' בראשית בקדושתא דלפרא מסיגל לברך את ישראל כל משאלות לבבם ונלמד בדבר בגזרה שוב נאמר כהן וירא אלהים את האור כי טוב ונאמר התם כי טוב צעניי ה'

ונגעות על הארץ אזי שמועד זקוף אע"כ שאינו נוגע ברגליו על הארץ כגון שמועד על המטה ע"ש ולכן הירא את דבר ה' יטיל ידיו בעורו מושכב במשכבו ולא שומעים יונעם ועליהם תנא צרכת טוב :

וראוי לפרסם בזה את מ"ש צענין זה צם' תשמרת שלום להרב הדיק צעל דברי שלום כ"י צס' ה' סקינ' צ' מספרו שהקפידה מלשה מקום לנה צין אס מלינ' רגליו על הארץ אפי' כשאינו עומד זקוף כגון שיושב על המטה ורגליו

בוצינא קדישא

ובדנקות גדול ובסינופין גדולים עד שהמשיך גם את זה האדם נעשות תשובה (ס' מבשר זדק) :
 (סח) **מעשה** אירע אלל אדומי"ר הרב הקדוש איש אלהים מו"ה זושא ז"ל שצא אללו איש אחד בעל תשובה וציקש ממני לסדר לו תשובה ובשיב לו לא אוכל לפרש לך תשובה עד שתלך מקודם לקי"ק ארסטרא ושם תתענה ארצנים יום ואחר כך תצא אללי ואיעלך לפתוח לך פתח התשובה כשתוכל לעמוד בזה. (ס' צאר משה) :

(סט) **שמעתי** מספרים בשם הרב הקדוש והנורא הרבי ר' זושא ז"ע בגי'ם שהוכיח את אדם אחד על שרחלע בעם *)
 אע"פ שביי בענין מאוד ואורו לילך מיד למקור ויהי אז קור גדול. (ס' פתגמין קדישין) :

(ע) **שמעתי** מהרב ר' זושא שיחיד כשהיה רואה להיות לו צלבו אהבה הצורה צורך הוא לתפלה וכיוצא בו היה זוכר לו אהבתו שיש לו וכן לכל אדם כשחבר מה שהוא אורב צנים שלו או מעותיו ששמה בהם בזכרם מתעורר צלבו מפאת האהבה אשר הוא צנח מו"ה איתם לפועל ואחר כך כשיזכור הצורה צורך הוא נפלאותיו ותסדיו צה האהבה הגדולה להצורה צורך הוא שיש לו כג האהבה וכל הכנאות וכן ריאתי מהרב המגיד מראווע. (ס' זאת זכרון) :

(עא) **הנה** הבדיק הקדוש מו"ר משולם זוסל מהאניפאלי אמר כשאדם אוכל בתאוותו לפי דמיונו שאי אפשר להיות בלא אכילה ושתיה צודאי מן הכמנע שירים נילוי הקדושה שצחוק המאכל למעלה רק אם האדם חכם ומשכיל על דבר ואומר צלבו הלא צודאי אם הצורה צורך הוא ראה שחוב צלי אכילה צודאי היה אפשר להתקיים כמו עתה. אלא שהצורה צורך

הקדוש מלובלן כשהיה מתפלל על תשובה היה מפרש דבריו ואומר מתוך שמחה ורחמנה ולא מדחוק ח"ו וכזה עוד צבי משמרת איתמר וז"ל ושמעתי מפיו הקדוש ששמה מאוד על המתנה שיתן לו משמים זה השכל והבהרה לידע להחפץל כן בפירוש עכ"ל נראה שעיקר שורש הדבר קיבל מן הרבי ר' זושא ז"ע שאמר לו שלא יתפלל סתם על תשובה כדלעיל) :

(סב) **דרבנו** של הקדוש הרבי ר' זושא ז"ע היה להחפץל תמיד להשיי ישראל יהיה להם כל טוב העולם הזה ובהרהר גדולה ועיי"ז ויוכלו לעבוד את השיי והיה רגיל לפרש בזה הלשון בהקצו ורם לבצר ושכחת את ה' אלהיך (פי' עקב) שר"ל ששכיח' לכל ישראל התרוממות הלב ע"י עושר וכבוד וצני חיי ומזוני וכל טוב אז ושכחת את ה' אלהיך שיכיה השיי שכיח אללך מלשון הגמרא (צ"מ דכ"ט ע"ב) משכח שכיח ומלשון דאשכח מליאה היינו שחזק א"ך השיי"ת הוא אלהיך ותדע א"ך לעבוד אותו ית"ש. (מנחת זכב פי' עקב) :

(סג) **הרב** הקדוש הר"ר זושא ז"ע אמר בזה דאיתא במש"נ פי"ד דאצות שבעבור עצירה אחת קונה לו קטיוגר אחד שמכל עצירה ח"ו נצדא מלאך מקטרג ר"ל ואמר על זה שלא ראה מעולם שום מלאך שלם שנצדא ממעשה עצירה של איש ישראל המאמין בדי ית"ש כי אם יש בלא יד ורגל או בלא ראש או שחסרים לו שאר אברים כי האדם מו"ה ישראל אפילו בשעת מעשה העצירה אינו עושה בכל רגונו וצלבו הוא כואב ונאנח על זה וזה בשצדים האצדים של המלאך הנצדא מפעולה זו (ס' רב טוב פי' בלק) :

(סד) **שמעתי** בשם הבדיק המפורסם מו"ה זוסמאן מאניפאלי שיחיד כשהי רואה להחזיר למועד איזה אדם איז עסק בתענית

זהיתר ענוה ושאלת חזון צפסה שאי אפשר לכסוק הדין צרע אחת רק אחר התענוגות ועיין רב אפי' לגדולי ישראל כך צריכין להתהמה בשאלה זו זהיתר הכעס וכך ה' נאה דודש ונאה מקיים (עי' אהל נפתלי אית קע"ד) :

שמעתי דבר נפלא בשם הרה"ג הקדוש מוהרמ"ם מליובאוויטש ז"ל שצעת שהי' לו לכעס אמר הלא הכעס הוא עצירה חמורה וכשרוצין להחזיר דבר עצירה צריכים וקודם לחפש היטב שאלתן ערוך והפוסקים ולעיי'ן היטב דנין זה כמו

הוא ראונו להחיות נפש כל חי ע"י אכילה ועל ידי זה מוכרח לאכול בקדושה ובעתהרה שאני עושה ראונו צוה ואז יש בזה האדם להרים נילולות קדושות לשרשם. (ס' עבודה ישראל) :

(עב) אמר הרב הקדוש מו"ה זושא ז"ל בראוני שלא לאכול ומה חשבה שצורתי יתצרך כנוגע כופה אותי בזה שצרה לי הפה כי צורתי הצורה יתצרך לא צרה עולמו כי אם לעבדו בלבד אם כן מה היה הצורך לברוא את הפה לצורך אכילה וכיוצא מדברים אלו אך דבזה יש גם כן עבודה השם יתצרך שכל ענין מעניני העולם יש בו ע"ס רוחני הצריך להעלותם. (ליקוטים על אבות שבס"ס עבודה ישראל) :

(עג) שמעתי מהחסיד הדיק מוהר"ר זושא ז"ללה"כ שפעם אחד התענה שלשה ימים עבור שצירק המוליד וכוון לבו לשמים רק שביוון בצרכה להנאת עולמו להשלים רעבונו ובאמת צריכים לצרף לה' על הדבר שצרה לא בשביל הנאתו והוא מדרגה גדולה. (ס' מנחת יוכה) :

(עד) הרב הקדוש החסיד המפורסם הרבי ר' זוסא ז"ל מהבאניפאלי היה דרכו בקדוש שאחר תפלת שחרית לא היה אומר להמשרת שלו שיצא לו לאכול רק היה אומר לעצמו בזה"ל רבונו של עולם זושא הוא רעב מאוד הזמן נא עבורו סעודתו והמשרת בשמע דברים הללו ידע להביא לפניו לאכול כן היה דרכו חמיד והנה פעם אחת נועלו המשרתים וגמרו ציניהם שכל זמן שלא יאמר להם מפורש שיתנו לו לאכול לא יתנו לו כלום והנה שם צעיר חניפאלי בשעת ירידת גשמים כל רחובות העיר מלאות רפש וטיט ואי אפשר בנקל להתהלך בין הרחובות ומוחים שם קרשים לעבור עליהם מרחוצ לרחוצ וכו' באותו היום שנועלו המשרתים שלו שימתונו ולא יתנו לו לאכול עד שיעבור על מנהגו ויאמר להם בפירוש שיתנו לו הנה באותו היום אירע שברך ה' בצוקר קודם התפלה אל המקוה כמנהגו לילך מדי יום ביומו ואירע שצא לקראתו איש אחד שלא היה מבני העיר. ולא

הכיר את הרב מעולם וכרב הקדוש הר"ר היה דרכו שלא להתכבד במלבושיו ולא הלך במלבושיו כבוד לכן לא הכיר אותו זה האיש כלל במלבושיו ג"כ ונדמה לו כאיש עני ובאשר נפגשו שניכם על אחד הקרשים דחה האיש ההוא את הרב הקדוש מן הקרש אל תוך הרפש ע"ד שחוק ואח"כ כאשר בא האיש אל הכסניה שהי' מתאכסן שם וסיפר להם מן השחוק הזה שצא לקראתו עג הקרש עני זקן והוא דחק את העני לתוך הרפש ולייר לפניו בעל הכסניה את תבנית הזקן ההוא ואת תבנית מלבושיו נעק מיד עליו איו מה עשיתם הלא זה הוא רבינו הדיק הקדוש אשר בללו מחיה והוא רגיל לילך כך יחידי בלא משמש ובמלבושים כאלו. האזנה הזה יצהל מאד מדברי בעל הכסניה וכתחיל לשאול ממנו איך נפייס את הרב כי התחרע על הציון הזה שביצא את הדיק הזה בבלות דעתו ופחזותו והשיב לו בעל הכסניה הגה לחתנו מכירים את עוב מרת ענותנותו שמיד שחלק אליו לשאול בליחתו יתחול לק' מיד בלבד שלם רק אם חלק אליו לא חלק ריקם כי אחר התפלה מיד צריך הוא לעמוד דבר מה לכן חיקה י"ש ולעקוד וחלק אליו ותחמין עד שיסיים תפלתו ושיעורין שלו ותכנוס אליו מיד שיקבל הנאה ממך לפייסו על הציון שצוית אותו וכן עשה וצא אל בית הרב ממש בשעה שכתחיל לומר רבונו של עולם זושא הוא רעב מאוד כדרכו קודם האכילה כ"ל רק שחמיד היו המשמשים ממתינים ומביאים לו מיד לאכול אבל היום שבעמיונו עומם המשמשים כתחיל לומר כך אחרי פעמים זושא הוא רעב רבונו של עולם הזמן לי מה לאכול והנה זה האיש פתח הדלה והביא י"ש וימני מחיקה ובעמיד על השלחן והרב טעם ונהנה ממנו ומחל לו הכל בלב שלם והמשרתים שמשו ששחקו הרב ילאו ממחבואם והמה ראו כן תמכו שומד על השלחן י"ש וכל מווי מחיקה ולא ידעו מה הוא והבינו שצביל שם לא ראו להביא לפניו היום סעודתו הזמין לו הש"י סעודה טובה בדרך פלא וראו בחוש כי דרכי הנהגתו של הרב הקדוש ראוי והגון הוא בשמים ממעל ומשגיחין עליו שלא להפריע

הדרך עוב נסע תיכף בחזרה לביתו רק שהקור
והשלג החזיקו זמן רב וכאשר נודע לברב ר' זאב
וואלף מגיד משרים דק"ק זיטאמיר שאריכות
ימי השלג והקור בא ע"י תפלת הרבי ר' זאביא
ז"ל אזי התמרמר מאוד על זה מדוע לא הודיעוהו
זאת שברבי ר' זאביא מוכרח לנסוע בחזרה לביתו
והיה שוכר לו בייחוד עגלה עם הרבה בוסים
בכדי שלא יתפלל על השג והקור שממש עכשו
זמן רב וליידי הרב ר' זאב וואלף שיסעו אנשו
לאניפאליא לבקש את הרבי ר' זאביא על זה וכאשר
באו לאניפאליא אמר הרבי ר' זאביא ישלח דבריו
וימסס ותיכף נתפסרו השגים והקריחות חדלו
וראו אז ברוח כי עליו נאמר ותגזר אומר ויקס
לך. (אמונת לדיקים) :

(עט) סיפר לי אבי ז"ל אשר בא לפה לדיק
אחד ובהרו לו אכסניא באחד
הבתים ובצעת העמידו שלחן גדול ככוג ונה
היה בתחתית השלחן מקום גבוה להחזיק עליו
את הרגלים וחפשו ליזה ספסל קטן להעמיד שם
שיחזיק עליו הדיק בג"ל את רגליו ולא מלאו
ומלאו תיבה קטנה של אורה אחד שבה לאותה
האכסניא והיה שם את חפציו וכו' נסע לדרך
לעיר אחרת על זמן קצר ולקחו את התיבה הזאת
והעמידו שם תחת השלחן והחזיק אותו הדיק
את רגליו עליה כל זמן שיצא אל השלחן באותו
השבת ותיכף אחר נסיעתו של אותו הדיק בא
הרבי הקדוש ר' זאביא על ש"ק ונתנו לו ג"כ
אותה אכסניא עלמה והעמידו ג"כ את התיבה
כזאת תחת השלחן וכאשר יצא הדיק הקדוש
הרבי ר' זאביא אל השלחן וקירב את רגליו אל
התיבה נטק לעקב גדולה חיו ור וסילק מיד את
רגליו מן התיבה וכעושי עוד הפעם את רגליו
אל התיבה ולעק עוד הפעם כבראשונה וכן כפעם
כעלישית אז אמר אין זה רק שמונה שם ספר
תורה בלוחה התיבה ואח"כ כאשר נתחו את
התיבה ראו באמת שכדבריו כן הוא ז"ע ואת
שם הדיק הראשון לא רכב לפרש לי מפני כבודו
שאע"פ שלא הרגיש בזה הלא כמה מדרגות
בקדושת הדיקים ובשגגתם וכל אחד נכוה
מחופתו של חבירו. (שם) :

אותו מעבודתו עבודת הקדוש. (סיפורי לדיקים
החדש ע"ד) :

(עכ) נאמר לי ממגידו אמת שמענו מכבוד
חסידא קדישא סבא קדישא כבוד
דודי זקני מו"ה משולם זושא זאק"ל שאמר שאינו
מנפה לתשלום גמול עולם הבא על מה שעבד
את הש"י צעת שכבר נתוודע לו אמתיות גדולתו
יחצרך שמו רק שמנפה לתשלום על מה שעבד
הת הש"י באמונת אומן מדרך הקבלה וכו' ומה
שאמר שנתוודע לו הוא הכוונה שעל ידי הזדככות
גופו והעבור ראה עין בעין אמתיות מליאותו
ית"ש. עם כל זה שיבה ביותר את העבודה של
ימי הנעורים כו'. (אגרה דפרקא ואגרה דכלה) :

(עו) הרב הקדוש מופת הדור לדיק יסוד עולם
מוכר"ם זאביא זאק"ל ז"ע ועב"י
מהאניפאליא תמיד צעת אשר חלה ונפל למשכב
אמר הפסוק סעדני ואושעב (תהלים קי"ט)
והיה מפרש סעדני היינו עשו בשבילי סעודה
לתלמידי חכמים ויראי הש"י למען ואושעב מחליי.
(ס' בארות המים בסופו) :

(עז) מעשה המסופר מהקדוש איש אלהים
רבינו פנחס מקארין ז"ל שחל
תינוק אחד ולא יכול לעזור הדם ומדמן פתאים
שבה הקדוש איש אלהים ר' זושא מהאניפאליא
ז"ל ואמר למחר להכין סעודה ולישב לאכול
ולשתות ואמר כי כתיב (פי' משפטים) ויחזו את
האלהים ויאכלו וישתו היינו כאשר יראו בחינת
אלהים מדת הדין שולט אזי ויאכלו וישתו ובה
ממתקין הדין ונעלר הדם. (ס' דברי אלימלך) :

(עח) הרב הדיק הרבי ר' זושא מהאניפאליא
ז"ע בא פעם אחת לעיר חאדרקוב
בסוף חודש שבת והתאכסן בבית הרב הדיק
ר' מאיר מקריסטעשז ז"ל אשר הרב ר' מאיר
היה אז עדיין רב בחאדרקוב והיה אז הפערה
שגלים ונתקלקל הדרך מאוד ולא היה יכול לנסוע
לביתו והתחיל לומר הפסוק הנותן שלג כלאמר
כפור כאשר יפזר ונתכווה מחדש קור גדול ונפל
שלג רב על פני הארץ והחזיקו כך השלג והקריחות
עד חודש אייר אך הרבי ר' זאביא תיכף כשנעשה

לו כל המעות בשלימות רק שימתין לו שנה תמימה ותיקף ככלות השנה יתן לו את המעות בשלימות ולאשר הגביר ההוא ידע כי כל דברי הרבי הקדוש ר' זושא הם אמת ולדק נתן הגביר להשר הדובים הג' ערבות מאוד שאם לא ישלם לו הרב את המעות ככלות השנה יתן הוא לו את כל המעות בעצרו מכיסו:

הגביר הלז חשב בדעתו שהרבי ר' זושא יעריח עולמו למות פדיון שבויים ויסע על העיר ועל המדינה לקבץ את כל המעות הנזקך ויבדלי יכול במשך שנה לאסוף את הסכום הנדרש לפדיון העלילה באניפאליה אך הרבי ר' זושא לא עשה שום התפעלות חילונית צענין זה וישב בציתו ועסק עבודתו כדרכו בקודש כאילו לא היה שום לורך לדבר כלל אודות קיבוץ מעות והגביר ההוא בראותו כי קרב הזמן והרבי הק' לא עשה עדיין כלום נסע אליו במכוון לאניפאליה להזכיר אותו בדבר המעות הנזקך מאוד ואין שום ענה אחרת כי הוא ערב דבדור ולכן לרין למחר באסיפת המעות כי הזמן קצר והמלאכה מרובה הולם הרבי הקדוש לא השיב לו מאומה על דבריו רק אמר לו בקצרה לא תפחד כי לא תשלם מכיסך:

וידי כאש הגיעו ימים האחרונים של הזמן המוגבל ככלות השנה שלח הרב אל הגביר שילך אל השר הדוכים יבקש אותו בשמו כי ליום מחר יקבץ יחד את כל עבדיו כולם איש מהם לא יחסר ואם יבא הרב גם כן שמה ויראה נפלאות ויעש הדוכים כן והקביל את כל העבדים כולם ליום המחרת והעמיד אותם כסדר לפני החצר ויבא הגביר ויודיע להרב כי כבר נקבלו כולם ועומדים יחד ולקח הרבי הקדוש את מקלו בידו וילך אל חצר השר הדוכים והדוכים וכל ביתו ואחביו וקרוביו ומיודעיו עומדים ג"כ לראות בהנפלאות אשר אמר הרב לעשות:

ויבט הרב על פני כל השורות עבדי החצר שעמדו כסדר ויפן אל הדוכים ויאמר אליו הנה חסר כאן עוד אחד מן העבדים וישלח הדוכים לחפש וימצאו את העבד הפחות שבפחותים שעבודתו היתה לנקות כזבל באירות

(פ) הרב הלדיק ר' שניאור מחוואסעבז תלמידו של הלדיק ר' זאב מגיד משרים מזעאמיר בא פעם אחת לאניפאלי להרבי ר' זושא והרבי ר"ז כיבד אותו מאוד וקבל אותו בסדר פנים יפות ואכל עמו צלילה סעודה גדולה לבדו וצאמנט הסעודה התחיל הרבי ר' זושא לזנוק בקול גדול ואמר בזה הלשון זושא אינו יכול להתאפק והוא מוכרח לספר לר' שניאור ותיקף אחר זה סיים ואמר אבל זושא מוכרח גשתוק ולא יספר מאומה לר' שניאור כן היה כמה פעמים באותה סעודה והרב רבי שניאור הביע צפניו של ר' זושא בעת ההוא וראה אשר קרן אור פניו והוא כלפיד אש והבין שיש כאן דבר גדול אבל לא ידע מה הוא ואחר זה כשנסע הרב ר' שניאור בחזרה לביתו הבין הכל כי באותה לילה שישב שם בסעודה עם הרבי ר' זושא נעברה צחו של ר' שניאור ובעת שהיתה צסכנת מות הרגיש זאת הר"ר זושא ולכן ראה להודיע לר' שניאור כדי שיבקש רחמים וירעיף עלומות בתפלה ותחנונים אבל לא הגיעו מן השמים להרבי ר' זושא שיגלה זאת ומזה תראה כמה גדול כחו של אותו לדיק זי"ע. (שם):

(פא) בימי הרב הקדוש הרבי ר' זושא זללה"ה היה צעיר אניפאליה דוכס אחד גדול משרי פולין שהעיר וכל סביבותיה היו שייכים לו כמשפט הדוכסים בימים ההם. פעם אחת נגנב אלל הדוכס סכום מעות הרבה ולא נודע מי גנב והעליל על היהודים שצעיר שהם גנבו המעות והזכיר אותם שיחזירו לו המעות בשלימות וקבע להם זמן אשר באם לא ישלמו לו המעות עד אותו הזמן אזי יגרש את כל היהודים מכל גבולו ותהום כל העיר מפחד פחאום ובאו צבכלה בקול זעקה אל הרבי הק' ר' זושא להודיע אותו את הגזרה הרעה הזאת אשר גזר עליהם השר והיה אז שם באניפאליה אלל הרבי הקדוש ר' זושא גביר אחד מעיר קארין והגביר ההוא היה ניכר ביעבז אלל השר הדוכים מעיר אניפאליה והיה חשוב וכבד מאוד צעיניו ושלה הרבי הקדוש ר' זושא את הגביר ההוא אל הדוכים שיאמר לו שהרבי הקדוש צעמנו ויחזיר

בראות אנשי הצית כי הם צרעם גדולה מיהרו לרוץ לצית הרבי הקדוש הרב ר' זושא ויספרו אליו את כל המולאת אותם ויקח הרב את מקלו צידו וילך אל צית הוי"ש ויצע מצעד החלון על פני אנשי החיל אשר מלאו את כל הצית בצעקתם תנה לנו וי"ש ונשתה וירם הרב את קולו והתחיל לומר בקול רם ובכן תן פחדך ה' אליהנו על כל מעשיך ואימתך על כל מה שצרכת. ובאמרו נפל פחד ובהלה גדולה על העבד השפל ההוא ואחזתו חיל ורעדה עד שקשקשו שיניו שצפיו זה בזה ולא היה יכול לעמוד על עמדו מחמת החלחלה הגדולה שאחזתו ויתחנן אל הרב מאוד שיפסוק מלדבר דבריו ותיכף יצא את הגניצה לבאן יליו הרב ויניחובו ויוליחובו מצין השורה ותיכף רץ וחפר חפירה שם בארובה וכו"ל משם את כל הגנבה שהיתה עדיין בשלמות וראו כולם נפלאות הש"י ע"י אותו נדיק זי"ע. (שם) :

בראות אנשי הצית כי הם צרעם גדולה מיהרו לרוץ לצית הרבי הקדוש הרב ר' זושא ויספרו אליו את כל המולאת אותם ויקח הרב את מקלו צידו וילך אל צית הוי"ש ויצע מצעד החלון על פני אנשי החיל אשר מלאו את כל הצית בצעקתם תנה לנו וי"ש ונשתה וירם הרב את קולו והתחיל לומר בקול רם ובכן תן פחדך ה' אליהנו על כל מעשיך ואימתך על כל מה שצרכת. ובאמרו נפל פחד ובהלה גדולה על העבד השפל ההוא ואחזתו חיל ורעדה עד שקשקשו שיניו שצפיו זה בזה ולא היה יכול לעמוד על עמדו מחמת החלחלה הגדולה שאחזתו ויתחנן אל הרב מאוד שיפסוק מלדבר דבריו ותיכף יצא את הגניצה לבאן יליו הרב ויניחובו ויוליחובו מצין השורה ותיכף רץ וחפר חפירה שם בארובה וכו"ל משם את כל הגנבה שהיתה עדיין בשלמות וראו כולם נפלאות הש"י ע"י אותו נדיק זי"ע. (שם) :

הסוסים והנה הוא יושב שם בתוך הארובה על משמרתו וימכרו ויריחובו אל מקום מעמד שאר העבדים :

אז פתח הרב הקדוש את פיו בקול רעם גדול והתחיל לומר ובכן תן פחדך ה' אליהנו על כל מעשיך ואימתך על כל מה שצרכת. ובאמרו נפל פחד ובהלה גדולה על העבד השפל ההוא ואחזתו חיל ורעדה עד שקשקשו שיניו שצפיו זה בזה ולא היה יכול לעמוד על עמדו מחמת החלחלה הגדולה שאחזתו ויתחנן אל הרב מאוד שיפסוק מלדבר דבריו ותיכף יצא את הגניצה לבאן יליו הרב ויניחובו ויוליחובו מצין השורה ותיכף רץ וחפר חפירה שם בארובה וכו"ל משם את כל הגנבה שהיתה עדיין בשלמות וראו כולם נפלאות הש"י ע"י אותו נדיק זי"ע. (שם) :

(פב) **שמעתי** עובדא כיונא בזו שפעם אחת עש אנשי החיל שם בסביבות עיר אינפאליא נסיונות מלחמה הנקרא מאנעווער והמחנה המנחת עברה דרך העיר אינפאליא בקול ששון ושיירי נחון וצרוב שמחתם נכנסו אנשי גדול אחד צית יהודי מוכר וי"ש הנקרא שיינק ולקחו ממנו את כל הוי"ש שהי' שם בשענק ולא זו בלבד שלא ראו שלם צעד הוי"ש אלא שצעקו בצב תן לנו עוד לשחות לשמוח בגלחונינו ובאשר אמר להם היהודי שצביתו לא נמצא יותר וי"ש לא האמינו לו ונתנו עליו בקולם והתחילו להכות את כל צני הצית ולשבור את כני הצית בחמתם ויענו כולם בקול אחד ויאמרו איך נעזת אתה היהודי להעמין את הוי"ש ולא תתן לפני אנשי החיל הבאים מנצח המלחמה ששים ושמחים בגלחון שלכם שגלחו את אויביהם ואתה היהודי תפריע את שמחתם שהעלימך מהם את הוי"ש על כן הבה וי"ש ונשתה ואם אין מרה תחי אחריהם כי נשלם לכם גמולכם במכות יורדים חדרי צען גם נכה לרסיסים את הצית ואת כל כליו לא נשאיר שריד ואנשי הצית נשבעו להם כי אין שם צבית עוד וי"ש ולא האמינו להם אנשי החיל ומדי רגע ורגע התגבר חמתם בקרבם עד אשר החלו לעשות רע צפועל כפיים :

והשר הזה חרה אפו מאוד וירעם עליהם צרולו עמדו עמודו צנים סוררים מה זאת לכם אשר אתם רצים במהירות ואינכם יודעים איזה נרוץ ואינכם רואים השר העובר נגד פניכם ובקושי גדול הכירו את קולו ועמדו על מקומם צפחד וצרעדה וארכבותיהם דא לא נקפן ויענו ויאמרו בהכנסה גדולה אנה אדווינו אל תשת עלינו חטאת מה שלא עמדנו לכבודך ויספרו לו כל האמת כי מחמת שמחת נחלום שחו צבית אחד הרבה וי"ש וכשלא נתן להם עוד וי"ש הכו אותו ועשו לו הרבה הזיקות עד שצא יהודי זקן וזעק עליהם בלשונו **פח דך פח דך** כן זעק כמה פעמים ומחמת דיבורו נפל עליהם

ללמוד זכות על בני ישראל קודם התקיעות ולעק
ואמר רבנו של עולם מי כעמך ישראל הנה זה
הנער עני ורעב והוסר כך ולעפ"כ מקבל עליו
הכל ואינו רואה להחליף אמונתו ועיי' לומד זכות
זה נפתחו שערי רחמים על כל ישראל ז"ע.
(במכתב הרב ר"מ אב"ד דאויפליא) :

(פה) **שמעתי** מהרב הקדוש מו"ה זושא
שאמר על איש שבי' מגנן טוב
שהיה מגנן הפסוק ונסלה צערות יום כפורים
צעת אמירת כל נדרי ואמר צה הלשון רבנו
של עולם אם לא חטאו ישראל מהיכן היה נשמע
לפיך ונסלה בגנון יפה כזה. (ספר תולדות יצחק
בן לוי) :

(פו) **פעם** אחת צימי התשובה כד הוה יתיב
הרב הדיק בוציא דנהורא שרגא
דאורייתא איש אלהים קדוש מו"ה זושא
מהאויפליא ז"ל על כסאו וכל העם עומדים עליו
מן הבוקר עד הערב והרב הדיק הבי' נשא
עיניו ולבו לשמים וישב בהתדבקות המוחין להשי'
מופשט מכל מחשבות גשמיות כדרכו בקדוש
והנה אחד מתלמידיו שהסתכל על רבו נתגנז
בו הרהור תשובה והיה מהרהר בתשובה שלימה
והתחילו עיניו להוריד דמעות ובאשר ראו
התלמידים האחים איך שזלגו עיניו דמעות
והבינו זאת נתלהבו הם גם כן מזה וכדרך
הנחלת שאחד מתלהב מחברו כן נתלהבו כולם
אחד מחברו ונתהוה בין כל התלמידים התעוררות
והתלהבות גדולה וזלגו עיניהם דמעה בתשובה
שלימה לשמו יתברך ועמדו צפתי נפש ובאשר
הרגיש זאת הרב הדיק ז"ל נשא עיניו למקום
ואמר רבנו של עולם הנה בודאי הגיע עכשיו
העת והעצה לעשות תשובה אלא שאתא יודע
האמת שאין בי כח לעשות תשובה אלא מה
יכול זושא לעשות יעלה לך האותיות של תשובה
היינו ראשי תיבות של תיבת תשובה שהם אותיות
שכל אות מורה על פסוק אחד : ת רומז לפסוק
תמים תהיה עם ה' אלהיך (פי' שופטים)
ש רומז לפסוק שזיתי ה' לגדי תמיד (תהלים
ע"ז) ו רומז לפסוק ואהבת לרעך כמוך (פי'
קדושים) ב רומז לפסוק זיכל דרכי דעוה וכו'

פחד גדול שאי אפשר להכיל ונתבלבל עליהם
דעתם ושכלם ומוחמת הפחד והמורא הם ראים
ואני סיועיהם אנה ירלו :

ויען השר ויאמר אליהם הריעותם אשר עשיתם
להתבולל בצית איש אזרח מיושבי הארץ
ולעשות מעשים אשר לא יעשו לכן תשארו עונותיכם
ואייסר אתכם כחמאתיכם ועתה לבו עמי
להראות לי בית האים הזה אשר קלקלתם אללו
ובאשר צה השר עמהם שאל את האים ההוא כמה
הזיקו לו ויכרית השר אותם לשלם הכל עד פרועה
לאחרונה ובאשר שלמו הכל ופיסו את היהודי
שבו לדעתם ובר מבס הפחד ומטלו את כליהם
והלכו להם ואחר כן העמיד אותם השר למשפט
וייסרו אותם צעונם הראוי להם כדי רשעתם.
(הב"י) :

(פג) **שמעתי** מרי ישראל בן ר' שלמה שדורי
הרב ר' יוסף מגיד דפולנאה
היה ימן פעם אחד שית נהרים וראה [בחלומי]
מראה גדולה [שהיה שמחה גדולה בשמים] ושאל
לשמחה מה זו עוכה ואמרו לו שהרב ר' זושא
אמר דיצורים אלו [ואמרו לו הדיצורים שאמר]
ומה נעשה שמחה גדולה [בשמים] ואמרו לו
זה לך האות כי המראה שראית הוא אמיתיות
שתיכף בהקיץ משינתך יבא הרב ר' זושא לעיר.
וכן היה שתיכף בהקיץ משינתו נעשה רעש
בעיר שבה ר' זושא ולא יכול ר' יוסף להתאפק
ונכנס עם הרב ר' זושא לפניו מחזר וסיפר לו
המראה הגדול הזה. ומיד התחיל ר' זושא לבכות
בכיה גדולה ואמר הלא כל זה אפשר לאדם
בדע אחר. (כן הוא בספר מדרש פתח בסופו) :

(פד) **פעם** אחת ציוס ראש השנה קודם
תקיעת שופר צרה רבנו הרבי הק'
ר' זוסיא מצית מדרשו ויאל להון פתאום ושם
באמנע הרחוב פגש בילד עני אחד נער משולה
ונעצ ערום ויחך ורעב ואמר לו הרב אל הנער
הכי איך אתה מתקנה צנער כמוך מן אומות
העולם ההולך לקראתך שהוא יש לו כל טוב
ואוכל שמה ומלובש היטב והשיב הנער יהי לו
אשר לו ואני צנער השם יהודי ומאמין ב'ה'
וכלך תיכף לצית המדרש ובאלו הדברים הלך

אח"כ וכו' מו"ה מרדכי זקללה"ה מ"מ דק"ק טשערנאזיל צעיר טשארנא אוסעראה ובלך צסעודה שלישית לצבא"ד הרבנית הג"ל (כ"ב) נכדו ר' חיים דוב מנח צראש סי' מנחת זכב : (פח) הרב הצדיק איש אלהים קדוש מו"ה זושא מאניפאליע נסתלק ביום ז' לחודש שבט שנת תק"ס אחרי אשר היה חולה שבעה שנים רגופים שקבל עליו לברית ישראל וזה נוסח מלצתו פ"ג קדוש הזה אדמו"ר הרב החסיד המפורסם רשכבה"ג עובד ה' מאהבב והשמה ביבורים ורגים השיב מעון כ"ש וה"ר משולם זוסל צרא"ל זלה"ה שנת תק"ס ז' שבט : (שס)

(פט) בימי חליו בקרו אותו כל גדולי דורו וצניניהם גם הרב הצדיק איש אלהים קדוש הרבי מלוצקין זללה"ה זי"ע עם הרב הקדוש מו"ה הירש ליב מאליק ואמר הרה"ק ר' הירש ליב ז"ל להרבי מלוצקין מדוע לא יהיה לי ידא ויקום (כדאיתא בגמרא צרכות ד"ה ע"ב) צאמרו לי זאת צבה הרבי הקדוש מלוצקין מחוד אז אמר אליו הרב הקדוש מאליק מפני מה אתם צובים האם הוא חולה מפני כי נגזר עליו במחלה ח"ו הלא צעמנו קיבל ומקבל עליו היסורין מאהבב ואם היה רגופו לקום לא ציי למיכב לי ידא. (שס) :

(ז) שמעתי מאדמו"ר הרב הקדוש ר' מרדכי מעטנאזל זללה"ה זי"ע שאמר

(משלי ג' פסוק ו') ה רומח לפסוק ה'אנש לבח עם אלהיך (מייכה ו' פסוק ח') וסיים אחר זה ואמר זאת יעבוד זושא לעבודה השיי לבח על ידי זה לתשובה. (מפעלות הצדיקים) :

(פז) הרב הקדוש איש אלהים וכו' מו"ר ר' זושא מאניפאלי שמו הקדוש האמיתי היה משולם (זיסל *) גם אביו היה אליעזר ליפא והיה עתיר נכסין סמוך לעיר טארנוב או רישא בגאליציען ומקובל אצלו כי בנו הקדוש הג"ל העיד עליו שהיה מרא דחושבנא: שם אשתו של הרבי ר' זושא זי"ע צווג ראשון לא אדע ובנו מאשתו הראשונה היה הרב הצדיק ר' הירש מענדל זללה"ה אשר דר ומי"ב צעיר דינאווין צפנק פאדאליע*) :

שם אשתו צווג השני היה הענדל וילדה לו לעת זקנתו את בנו הרב הקדוש כמלאך ושרף מו"ה ישראל אברהם אצ"ד דק"ק טשארנא אוסעראה חתן הרב הקדוש מו"ה זאב וואלף זקללה"ה מעטנאזל אוסערא והרב מ' ישראל אברהם הג"ל נסתלק בן מי"ב שנים ומי"ב צעיר הג"ל וכו' ג"כ צפנק פאדאליע ואביו הקדוש העיד עליו שהוא נשמתו של חזקיה מלך יהודה. ואשתו הרבנית ליזיל חנה בת הרב הקדוש ר' זאב וואלף הג"ל נבגה ברבנות אחרי הסתלקות בעלה הקדוש מו"ה ישראל אברהם זקללה"ה ונהרו החסידים להרבנית הג"ל כמו בחיי אישה הרב הקדוש הצדיק הג"ל ופעם אחת שבת הרב

וראה זה פלא כי צספרי תלמידיו הקדושים המזכירים שמו לצרכה נוזכרים אותו צגיטוי השמות הרבה מאוד כגון זוסמאן זוסיא ונושולס זוסיא חושא ונושולס זושא ונושולס זיסל ויש שכתב צרי"ת מהר"ז ויש (מהרמ"ז) ויש שכתב ונושולס ויש מהר"ס זוסיא ויש שולס זוסמאן ויש זוסא ויש נושולס זוסל ונראה שגורש בשמות הקדושה ה' נבזה מאוד כידוע שהשם הוא עיקר שורש הנשמה וכמו שהצדיקים הרבו בשמותיו כך התפשטות שמותו הקדושה היתה מרובה צנינאין דו"ק (המסדר) :

אכן הרב המאזיה"ג מהר"ז ז"ל הצד"ק אניפאלי צמכתו מיום ח' טטו"מ שנת תרס"ז כ' וז"ל מה שגרשם ע"פ פקודתו אשר האחים הקדושים לא היו נושם אחת זה הוא טעות גדול כי זכיתי צעמני לראות כתב יד קודש נוהר הצדיק רבינו נושולס זושא זי"ע אשר שלח קוויט' צקשה להס"ג מסדילקוב וז"ל אות בלות משלם זיסל בן מירל זונ' הענדל בת גיטל בנה החתן צני מנחם בנה ישראל אברהם צני הענדל צקש לעשות פדיונות ולקבל חתונה זהובים עשרה ג"ד וליקח המעות לעצמו עכ"ל (התיבה צקש ז"ל צקש או צקשה או נקש) :

ובל זמן שמדברים מהם הוא סגולה לכל דבר].
(ספר צית ישראל ד"צ):

בכתבי קודש מהגה"ק אדמו"ר ר' זרובב הכהן זצוקלה"ה מנזלין צ"י נשא וז"ל
איתא במס' (סוטה) ד"צ. למה נסמכה פ' נזיר
לפ' סוטה לומר לך שכל הרוצה סוטה בקלוקלה
חזיר עצמו מהיין וקשה דלפ"י למה נסדר בש"ס
נזיר קודם סוטה וכתורה כ' סוטה קודם וז"ל
ע"פ המסופר מהה"ק ר' זושא זצוקלה"ה שהלך
פ"א בדרך וכרי נסע מקודם עם עגלה שחת
שקרא לה בל"א ונפל הגורח אחת ולעק הכנרי
אליו שיסייע לו להרים את הכ"י וענה הכ"ק
הר"י שאין זה בכחו א"ל יכול אתה ואיך חפץ
ומה נתמרמר הכ"ק רר"י שרמזו לו משמים ע"י
הזמנות סיבה הזאת שיכול להרים ה"א תחתה
לחקמה שכיתא מעפרא וכיינו ע"פ הידוע שכל
דיבור שאדם שומע יכול לקחת רמיזא דחקמתא
והר"י זצלה"ה לקח רמיזא אפילו מהכנרי וכיינו
כמ"ס (ירושלמי שבת פ"ו ה"ע) עה"פ (ישעי'
ל) ואזינך תשמענה דבר מאחרתך לאמר זה הדרך
נכו בה אפילו מהכנרי בשוק ע"ש ואיתא בגמ'
ב"ר ד' י"ב) חכם עדיף מנביא ואיתא בזוה"ק פ'
שמות מה בין חכימא לנביאי דנביא בשעתא
דמחזין ל' אבל חכימא בכל שעתא וכו' וכיינו
שחכם מתקן הדבר עוד קודם שמראין לו רמיזא
דחקמתא כמ"ס תמיד דל"צ. איתא חכם הרוצה
את הגולד ונביאה הוא רק בשמראין לו לכה
תושב"כ שהוא נביאה כ' סוטה קודם שעי'
שרוה סוטה בקלוקלה יקח רמיזא דחקמתא
להזיר עצמו מהיין אבל בדרך הש"ס שהוא חכמה
דתושב"ע הוא עינין איתא חכם הרוצה את הגולד
כ' חזיר קודם סוטה עכד"ק:

בסיום הספר אזכיר דבר נפלא ששמעתי
בילדותי (מפי החסיד בותיק החרדי
מ' סענדר ליב ז"ל מקוונא) שסיפר עובדא נוראה
שפ"א צא איש כפרי אחד לפני הרב הקדוש הרבי
ר' אלימלך ז"ל ואמר לו היות שביה כל ימיו
עובר עבירות ר"ל בזדון ובשגגה. לכן רוצה שיסור
לו תשובה ואמר לו הרב שאין תרופה למתחו ח"ו
רק שילך וישוּב לביתו וימכור כל אשר לו הן

שצעת שביה בזהינפאליע על קצרי הצדיקים
הרב המגיד הגדול והרב הקדוש ר' זושא והרב
הקדוש ר' ליב כהן זצוקלה"ה הריח שמה ריח
של גן עדן. (מגן אברהם להר"ק מעריסק בנ"ח
לפורים):

(נ"א) בקיץ שנת תרס"א חירע מעשה נפלאה
יוצא מדרך הטבע אשר באמנע
הלילה שלא היה שום אדם על הבית עלמין נפל
הלעמערי אשר תלוי על הציון הקדוש של רבינו
רב משולם זושא זצוקלה"ה זי"ע ובהלעמערי
היו עומדין שלשה לאמפין דולקים וביה תלוי
למעלה מעל הארון של עץ שהוא על הציון הקדוש
והארון היה מסוגר במכסה [דעק] כנהוג ובתוך
הארון היו מונחים קוויטליך של צקשות למאות
ועל הארץ היו מונחים ג"כ ענפי חילנות ובלעטליך
שכל אחד ואחד מהכוללים על הציון הקדוש
משליך לשם לווייגיל עם בלעטליך וע"י נפילת
הלאמפין נשרפו כל הקוויטליך אשר בתוך הארון
עם כל הענפים שעל הארץ והיה אש גדול והבית
והארון נבחרו שלמים אע"פ שהם של עץ וכו'
יבש מאוד בדרך עץ ישן מכמה שנים מ"מ לא
שלע זהם השרפה מבית ומצחון צרכות הצדיק
הקדוש זי"ע. (הרב רח"מ ז"ל אב"ד דק"ק
אישאלי בהסכמה לספר מנרת זהב):

אמר מורי נ"י (הוא החו"י) הר"ר אלימלך
זצוקלה"ה זי"ע) העבירות הוא משול גדול לכל
עבירות ואחיו הצדיק מו"ה זושא נ"י אמר כי
מכאן נחכוה מ"י לאדם כשהוא נעזר לזאת
יראה אדם תמיד שהוא משולש ואמר שגגלו לו
מן השמים כי מזה צאו הנביאי שקר ולפעמים
ידע דברים שקצתם אמת וכו' ומזד הקליפה וכו'
ע"י עבירות. (ס' היקר דרכי לך דפוס הישן):

רבינו הקדוש א"ה מהר"י מרחין זצוקלה"ה
זי"ע אמר בזה"ל העולם הזמרים
כשמדברים במו"ש"ק מרבינו הצעש"ע הוא סגולה
לפרנסה וכשמדברים מהה"ל ר' זושא ומאחיו
הה"ל ר"א זי"ע מאחד מהם הוא סגולה ליר"ש
ומאחד מהם סגולה לבנים ע"כ. וסיום ואני אומר
כי לאו דוקא מהצדיקים ה"ל ולא דוקא במו"ש"ק
ולאו דוקא להבי מיני ה"ל. *פי' מכל הצדיקים.

שהיה בית המקדש קיים היה חייב על זה מיתת בית דין לכן לר"ך הוא לקבל על עצמו מיתת בית דין ודינו בשרפה וצירר לו הרב מה היה דין שרפה בנ"ד שמתוכין באש בדיל או עופרת ושופכין לתוך פיו והוא שורפת את בני מעיו וקיצל האיש הכל מאהבה למען תהיה לו כפרה שלמה על עונותיו הרבים:

ויקח האיש הכהן מן המעות שהניח לפני הרה"ק איזה מעצמות ויזיל לתוך וקנה כף של מתכת ובדיל ועופרת והביא לבית הרב וזיז עליו הרב לעשות אש ולהניח את העופרת והבדיל בתוך הכף ולהשיגה עליו שיבא יתך יפה והאיש עשה הכל מאהבה בשלימות וכאשר אמר להרב שהבדיל כבר יתך היטב זיז הרב עליו שיניח עצמו על הארץ ויקשור עינו במעפתה וכאשר עשה הכל זיז עליו הרב להתוודות קודם מותו והאיש התוודה בלב נשבר ונדכה ובקבלת העונש מאהבה ואחר כך זיז הרב שיפתח את פיו כדי שישפוך לתוכו את הבדיל ותיכף לקח הרב כף של מרקחת שהיה מוכן אללו והשליך לתוך פיו ויאמר אליו וסר עוניך והטאתך תכופר ועתה קום עמוד על רגליך לעבודת הש"י כי נהפכת לאיש אחר והא' לך מעות במתנה שיהיה לך צמח לעסוק במשאל ומהן ומהן לו בחזרה כל המעות בשלימות ומזל והלאה היה האיש הכהן בעל תשובה גמור ועסק בעבודת הש"י במלות ובמעשים טובים ככל אשר הורכו רביו הקדוש ז"ל כל ימי חייו. עד כאן שמעתי:

מעלמלן יתבשיטין וכן קרקעות ומחלות הכל ימכור ולא יניח לו מאומה שום דבר גדול וקטן רק מן הכל יעשה מעות ועם כל המעות יבא לבאן עוד הפעם ואז יסדר לו תשובה שלימה. האיש הכהן לא נתאחר כלל רק נסע תיכף לביתו ועשה בדברי הרב ומכר הכל וקיבץ את כל המעות ובה לפני הרב והניח המעות על השלחן והיה שם עשירות גדול ואמר זה חלקי מכל עמלי שמעות הללו קבלתי עבור כל רכושי אז אמר הרב הנה עכשיו בעת להתחיל בסידור התשובה וראשית כתוב את כל הטאחין ועונות ופשעים על גליון נייר ותן לי האיש עשה כאשר נאמרה וכתב הכל בפרעות ובאריכות ונתן ביד הרב והרב התחיל לקרות מן הכתב בקול רם ובאמנע הקריאה כאשר עמד האיש בלב נשבר ונדכה לפני הרב הקורא עונותיו בקול רם פתאום נתן הרב בקולו קול חזיר וחזק כהי איך עושים כזאת [בלי"א געאלד ויזל עיט מען אזוינס] ותיכף נרעש האיש הכהן ונפחד ונפל לארץ ומתעלף והרב הקיפו וקרא להלאה מתוך הכתב ושוב נתן בקולו קול חזיר וחזק כהי איך עושים כזאת והאיש הכהן נפל עוד הפעם לארץ ומתעלף והקיפו הרב עוד הפעם וכן עשה שבעה פעמים שבמשך עת קריאת הגליון נעק הרב עליו שבעה פעמים ובכל השבעה פעמים נחטף האיש הכהן והקיץ אותו חכם ואחר שהשלים קריאת הגליון אמר לו הרב הנה על עבירות חמורות כאלו אין שום תקנה ובזמן

מפתחות הענינים הבאים בספר בוצינא קדישא

- (א) שמו הטוב של תרב הקדוש ז"ל ואחיו
הרר"א ז"ל :
- (ב) מענין חתימתו בשם אביו ז"ל :
- (ג) ערך צדקת אמו מנשים באוהל תבורך :
- (ד) וותנות אביו ז"ל לענין עניים :
- (ה) נפלאות אביו בענין פדיון שבויים :
- (ו) מן ד' פילט אחי אביו, ושהרר"ז הי גדול
בשנים מן הרר"א :
- (ז) נמסרו לו בירושה החובות שהניח אביו ז"ל :
- (ח) חידו"ת שא"ל הרב המגיד י' דברים :
- (ט) מה שאירע לו בהיותו שמש באוסטראה :
- (י) מה שאירע עמו בהיותו בעיר שינאווי :
- (יא) ענותנותו שאמר בדרך משל בענין עבודתו :
- (יב) נוראות בעת שלן אצל הרה"ק מהר"ם
בנעסכוי :
- (יג) דבר הטאג צעטיל שהי' לו לרבינו ז"ל :
- (יד) לימוד נפלא בענין בורח מן העבירה :
- (טו) מענין אכילת ארז"ר מעץ הרעת :
- (טז) גודל כוחו להרגיש תורתו של המגיד ז"ל :
- (יז) איך שהרגיש ג"כ בתיקון התפילין של
המגיד ז"ל :
- (יח) והרב הקדוש בעל התניא כתב עליו שר
התורה :
- (יט) ואיך תירץ קושיא חמורה להגאון בעל
הפלאה ואחיו ז"ל :
- (כ) רב הרומה למלאך ה' מה ענינו :
- (כא) טובים השנים בענין הויכוח שלו עם אחיו
הרר"א ז"ל אודות שפלות עצמו וגדלות
הש"י :
- (כב) שביקש שיהיה לו יראה כמו מלאך :
- (כג) וגם הראה לאחר בידו ונפל עליו ידא' גדולה :
- (כד) בשעת השיעור בקאונץ ראה את הפמליא
של מעלה :
- (כה) בא אל הרר"ש מניקלשבורג שילמוד עמו
משניות :
- (כו) נפלאות היראת שלו שסיפר הגח"ק בעל
התניא ז"ל :
- (כז) לאש הושיט ידו לראות איך הוא עדין
מגושם :
- (כח) אוהב דבוק מאח היה עם רבינו בעל התניא
- (כט) דרכי עבודתו ברבקות נפלאה :
- (ל) ואופן לימודו בגולה של התורה עם חבירו .
- (לא) גגלה אליו הר"י בעל התוספות וביאר לו
מאמר קשה :
- (לב) יעץ לאחד עצה עמוקה לפתוח קבר אביו :
- (לג) את הצפרים שעמדו בבית בבלוב שלח
להפשי :
- (לד) בלכתו עם אחיו בגולה הכיר בהם מהר"ם
מליסקא :
- (לה) ידע מעשה כל איש ואיש והתוודת הכל על
עצמו :
- (לו) מה היה הענין שקרא עצמו זושא זושא :
- (לז) ומה שביאר בפסוק כי חלל דשע וגו' :
- (לח) דשע א' שאד אותו פירוש הכתוב קדמו
שרים אחר נוגנים :
- (לט) יום שהיה הקור גדול כיסה עצמו בגלגל
מעגלה :
- (מ) והחזיר בתשובה אנשי באר ע"י הר"מ
מפשעווארסק :
- (מא) ראה ברוח קדשו שיש בבית איש אחד
שציצית שלו פסולת :
- (מב) בבית אחד הכיר שיש בו מזוזה פסולה :
- (מג) יעץ למוכסן שיקנה אהבת הארון ע"י תיקון
המזוזות :
- (מד) המגיד בידך אותו שלא יראה דע על שום
ישראל :
- (מה) רבינו מלובליק הכיר בעת שהיה עדיין ילד
בעיר א' פתח את עיניו התינוקות שירגישו
אם המאכל שלהם כשר או לא :
- (מז) קטן :
- (מז) העיד על הר"מ מפשעווארסק שבהיותו
בית ספרו הקדוש היה לתב יוצא מן
האותיות :
- (מח) חפץ לכבד את הרב מבראר והרב היה
מתענה :
- (מט) סדר נסיעתו כשהגיע לפרשת דרכים :
- (נ) ידע לבחור דרכו ע"י ראייתו שם הוי"ה
לנגדו :
- (נא) דבר תציצית שלקח בידו להכיר הדרך :

מפתחות הענינים הבאים בספר בוצינא קדישא

- (גב) הניח ידו על המזוזה ועי' הקיץ את אחיו הרר"א ז"ל :
- (ג) מה שאמר לבעל אכסניא בעיר לאדמיר :
- (גד) פעולות הנסים והנפלאות ששאל מאחיו הרר"א ז"ל :
- (גה) ותיק וחסידי אחד שנפל לקליפת גוגה ר"ל :
- (גו) רב גדול ר"ש מבוברקא נחלה בילדותו :
- (גז) סיפור זה עצמו באופן אחר קצת :
- (נח) משרת שלו נשא בידו שירי מאכל של אחיו הרר"א ועי' הרגיש הוא בביתו צורת אחיו הרר"א ז"ל :
- (נט) מה שהכיר באחד שלא נטל ידיו שחרית :
- (ס) הזהיר שלא להציג רגליו על הארץ קודם נטילת ידים שחרית :
- (סא) רוב ברכות ותפלות שהיה נוהג לומר בבוקר בבוקר בער כל כלל ישראל :
- (סב) ראשון שפגש בבוקר היה מוקדם לברכה :
- (סג) ישראל ראוי שיהיה להם כל טוב ק"ו מאוה"ע :
- (סד) העיר את הרבי הקדוש מוהרי"י מלובלין שלא יתפלל על תשובה סתם עבור החוטאים רק יבקש רחמים וחסדים :
- (סה) ורם לבבר ושכח את ה' אלקיך ביאור פסוק זה לטובת ישראל :
- (סו) רקדק ולא מצא מלאך שנברא ע"י עונות ישראל ח"ו שיהי' שלם בכל תמונתו :
- (סז) אם רצה להחזיר איהו אדם למוטב עשה הרבה סיגופין בעצמו :
- (סח) ציה לבעל תשובה א' שילך מקודם לעיר אוסטרא ויתענה שם מ' יום :
- (סט) בענין של מצוה כעס איש א' וראוהו הרב ז"ל וציוהו שילך מיד למקוה :
- (ע) יתעורר כל אדם לאהבת הש"י ע"י שיזכור אהבתו בגשמיות בבנים וממוק :
- (עא) הכוונה שיכון הארם בעניני האכילה :
- (עב) יש עצם רוחני בכל רבר מאכל שבעולם :
- (עג) רבינו ז"ל התענה שלשה ימים בשביל כוונת ברכת המוציא :
- (עד) אשהזמין לו הש"י סעודתו בעת שהמשרתים רצו לנסות אותו שיתבע מהם אכילתו בפיו :
- (עה) מגידי אמת שמעו מפיו ששיבח מאוד את סדר העבודה שלו בימי ילדותו קודם שנתוודע מגדלות הש"י :
- (עו) קם מחליו ע"י זכות הסעודה שעשה עבור תלמידי חכמים :
- (עז) וגם צוה לעשות סעודה כדי לעצור דם מילה :
- (עוז) טבע העולם נשתנה ע"פ רצונו שבעת שהיה צריך לקרירות בא קור גדול וכן הלך הקור ע"פ דיבורו :
- (עט) נתנו תחת רגליו תיבה מסוגרת והרגיש שיש בה ס"ת :
- (פ) אכל סעודה עם הרב ר' שניאור ובאמצע הסעודה ראה עליו גוראות :
- (פא) זלעפה ופלצות אחז את הגנב כששמע ממנו אמירתו ובכן תן פחדך והוכרח להודות על הגניבה :
- (פב) כן הטיל אימה ופחד אנשים הוללים ושובבים :
- (פג) ראה המגיד דפולגא שמהה גדולה בשמים שנתהווה עי' דיבורי תורה שאמר רבינו ז"ל :
- (פר) וויכוח עם ילד אחר ועל ידי זה למד זכות על ישראל קודם תקיעת שופר :
- (פה) נצימות המגן פסוק ונסלח היה לו ללימוד זכות :
- (פו) ויורדי ההתעוררות דבקות ונוטריקון של אותיות תשובה :
- (פז) לזכר עולם ענין משפחתו :
- (פח) בער כפרת ישראל קיבל עליו יסורים שבע שנים רצופות ונוסה מצבתו :
- (פט) דבינו הקדוש מלובלין ביקר אותו עם הרב מאליק :
- (צ) כבוד הצדיק מטשערנאבל הריח על קברו ריח גן עדן :
- (צא) חנם והפלא שהי' על קברו בשנת תרס"א :

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד